

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน:

ไม่ใช่ทางออก

รายงานภาคพื้นเอเชียฉบับที่ 105 – 18 พฤศจิกายน 2005

สารบัญ

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน: ไม่ใช่ทางออก	1
I. บทนำ.....	1
II. พระราชกำหนดฉุกเฉิน	4
III. ผลกระทบของพระราชกำหนด	7
A. กอศ.	7
B. การเมืองระดับชาติ.....	9
C. กองกำลังรักษาความมั่นคง	11
D. ชาวบ้านในจังหวัดภาคใต้.....	12
1. บัญชีดำ	12
2. การกล่าวหาเรื่องวิสามัญฆาตกรรม.....	14
IV. กรณีการเสียชีวิตของอิหม่ามสะตอปา.....	15
A. การตีความเรื่องการทำวิสามัญฆาตกรรม.....	15
B. คำอธิบายของทางการ.....	16
C. แรงจูงใจที่น่าจะเป็นไปได้.....	17
D. นัยสำคัญ.....	18
V. การหลบหนีเข้ามาเลเซีย	19
A. แรงจูงใจที่เป็นไปได้.....	20
1. ความหวาดกลัววิสามัญฆาตกรรมที่ละหान.....	20
2. ความหวาดกลัววิสามัญฆาตกรรมที่ อ.สุโหงโกลก.....	20
3. ความหวาดกลัวการจับกุมโดยพลการและวิสามัญฆาตกรรมที่โต๊ะเต็ง, สุโหงปาดี	21
4. ภาวะว่างงานในตะบิง, สายบุรี.....	22
B. ท่าทีของรัฐบาลและชาวมาเลเซีย.....	22
VI. การสังหารอย่างเป็นทางการเป็นปริศนาที่ต้นหยงลิโม.....	27
A. การกราดยิงที่ร้านน้ำชา.....	27
B. วิกฤตตัวประกันและการสังหารนาวิกโยธิน	28
C. คำอธิบายที่เป็นไปได้.....	30
1. ความรุนแรงจากความระแวงระวัง ?	31
2. หรือจะเป็นฝีมือกลุ่มบีอาร์เอ็น – โคออร์ดิเนท?.....	32
D. ผลกระทบและมาตรการของรัฐบาล.....	34
E. มาตรการผ่อนหนักให้เป็นเบา	36
VII. ความเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้ายในภูมิภาค?	38

VIII. บทสรุป	40
--------------------	----

จากร์ดำ /บรัสเซลส์ ,18 พฤศจิกายน พ.ศ .2548	41
--	----

ภาคผนวก

A. แผนที่ประเทศไทย	42
--------------------------	----

B. แผนที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	43
---------------------------------------	----

C. คำแปลพระราชกำหนดฉุกเฉินเป็นภาษาอังกฤษ	44
--	----

D. เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ไครซิส กรุป	49
---	----

E. รายงานของไครซิส กรุป และบทคัดย่อเกี่ยวกับเอเชีย	51
--	----

F. คณะกรรมการบริหารไครซิส กรุป	54
--------------------------------------	----

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน: ไม่ใช่ทางออก

บทสรุปและข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

ชาวมุสลิมซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาคใต้ของไทยต้องเผชิญกับเหตุไม่สงบที่มีระดับความรุนแรงไม่มากนักมาโดยตลอด แต่การประกาศภาวะฉุกเฉินในสามจังหวัด ไม่ใช่หนทางแก้ปัญหาคือความขัดแย้งที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 1,000 คน นับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 พระราชกำหนดทำให้ความไว้วางใจที่มีต่อกองกำลังรักษาความมั่นคงตกต่ำลงอย่างหนัก ความไม่พอใจของสาธารณชนต่อวิธีการจัดการกับเหตุไม่สงบยิ่งย่ำแย่ลงและเพิ่มความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากขึ้น พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ควรแก้ไขปรับลดระดับความรุนแรงของพระราชกำหนดลง ไม่เช่นนั้นจะต้องเสี่ยงกับการดึงพื้นที่ภาคใต้จมอยู่ในสภาพพื้นที่ที่มีแต่เหตุรุนแรง

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2548 ในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานีและยะลา และได้ขยายเวลาบังคับใช้ออกไปเป็นเวลาสามเดือน ในวันที่ 19 ตุลาคม ขณะที่พระราชกำหนดฉบับนี้กำหนดขึ้นเสมือนเป็นกฎอัยการศึกภาคละมุนละม่อม แต่หลายคนกลับมองว่าพระราชกำหนดมีเนื้อหาเข้มข้นมากกว่า แทนที่จะไม่มีทางช่วยเสริมสร้างความเชื่อถือไว้วางใจระหว่างรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีทักษิณ และชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ พระราชกำหนดกลับเป็นตัวทำลายความไว้วางใจที่มีต่อกันและกัน

ประธานคณะกรรมการเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ ซึ่งรัฐบาลแต่งตั้งขึ้น ออกปากว่าพระราชกำหนดให้ “ไปสั่งฆ่า” กับกองกำลังรักษาความมั่นคง ด้วยเหตุผลสนับสนุนสองประการ ประการแรก คือการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจากการถูกดำเนินคดี อีกประการหนึ่งคือระงับอำนาจของศาลปกครองในการดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ฐานละเมิดสิทธิมนุษยชน ปลอ่ยให้ประชาชนปราศจากที่พึ่งหากถูกละเมิด แม้ว่าจะมีขอบเขตอยู่บ้าง แต่พระราชกำหนดยังมีช่องโหว่ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการจับกุมโดยพลการและการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องต่อผู้ถูกคุมขัง ในทางปฏิบัติแล้ว อำนาจของรัฐบาลไม่แตกต่างจากอำนาจที่มีในกฎอัยการศึก เพียงแต่มีความรับผิดชอบน้อยกว่า

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นคือเรื่องของการขึ้นบัญชีดำ ตำรวจและทหารเข้าไปในหมู่บ้านหลายแห่งพร้อมรายชื่อผู้ต้องสงสัยในมือ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้มาจากข้อมูลข่าวกรองที่ขาดความน่าเชื่อถือและหลักฐานอ่อน ผู้ที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีดำถูกสั่งให้มอบตัว ไม่เช่นนั้นจะต้องถูกจับกุมหรือเลวร้ายไปกว่านั้น ในขณะที่รัฐบาลปฏิเสธว่าไม่มีการขึ้นบัญชีดำ แต่ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ยืนยันว่ามีจริง

เหตุการณ์สามเหตุการณ์ที่ชี้ให้เห็นความหวาดกลัวที่ฝังลึกและความแปลกแยกในพื้นที่ที่ถูกจัดว่าเป็น “พื้นที่สีแดง” พื้นที่ซึ่งต้องสงสัยว่าเป็นที่มั่นของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ เหตุการณ์หนึ่งคือการเสียชีวิตของอิหม่ามคนหนึ่ง ความไม่ไว้วางใจของประชาชนต่อรัฐบาลทำให้ไม่มีการสอบสวนเรื่องนี้อย่างเป็นทางการ เหตุการณ์ที่สองคือการหนีไปประเทศมาเลเซียของชาวบ้าน 131 คน และเหตุการณ์ที่สามคือการฆาตกรรมอย่างเป็นปริศนาที่ทำให้ชาวบ้านแค้นเคืองและจับกุมทหารสองคนเป็นตัวประกันและท้ายที่สุดแล้วทั้งสองก็ถูกสังหารโดยกลุ่มติดอาวุธในท้องถิ่น

ผลพวงประการหนึ่งจากการที่สถานการณ์เลวร้ายลงยังคงให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซียตกต่ำลงอย่างรวดเร็วสืบเนื่องจากข้อกล่าวหาที่มีมาอย่างยาวนานของฝ่ายไทยว่าประเทศเพื่อนบ้านเอาหูไปนาเอาตาไปไร่กับกลุ่มติดอาวุธแบ่งแยกดินแดนชาวไทยที่เข้าไปลี้ภัยในรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซีย ความสัมพันธ์ยิ่งเลวร้ายลงในช่วงไม่กี่เดือนมานี้จากการจัดการประเต็น “ผู้ลี้ภัย” อย่างไม่ประสิทธิภาพตราบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ยังคงไม่มีหลักฐานว่ามีองค์กรภายนอกประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องกับเหตุรุนแรง แม้จะมีข้อสงสัยเรื่องนี้เกิดขึ้นก็ตาม อย่างไรก็ตาม มีข้อเป็นห่วงที่มีเหตุมีผลเพียงพอยอมรับได้ว่าหากสถานการณ์รุนแรงยังคงเลวร้ายลง ก็อาจจะถูกกลุ่มนักรบจihadฉวยโอกาสได้พื้นที่ใหม่ในการตั้งแหล่งฝึกฝนและกะเกณฑ์สมัครพรรคพวกเข้าร่วมกลุ่มเหมือนที่เคยเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผลกระทบที่ชัดเจนที่สุดอย่างเดียวของพระราชกำหนดฉุกเฉินคือความไม่พอใจของชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลเซีย แม้จะปราศจากข้อบ่งชี้ถึงผลพลอยได้ในเชิงกลยุทธ์จากพระราชกำหนด แต่คณะรัฐมนตรีก็ยังเห็นชอบให้ขยายเวลาบังคับใช้ออกไป หากความสัมพันธ์ระหว่างกองกำลังรักษาความมั่นคงและชาวมุสลิมในภาคใต้ยังไม่ดีขึ้น และสถานการณ์การถูกล่วงละเมิดและการหายตัวไปของชาวบ้านได้รับการสอบสวนอย่างจริงจัง ความไม่พอใจอาจกลายเป็นความเหินห่างเห็นใจ ให้การสนับสนุนหรือแม้แต่ชักชวนกันร่วมก่อความไม่สงบ

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทย:

1. ยกเลิกมาตรา 16 และ 17 ของพระราชกำหนดที่สกัดกั้นกระบวนการของศาลปกครองและการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจากการถูกดำเนินคดี
2. แก้ไขมาตรา 11 และ 12 ว่าด้วยการจับกุมและคุมขัง เพื่อรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน เช่น การได้พบทนายของตัวเองและแจ้งครอบครัวให้ทราบ ถึงการจับกุมและคุมขัง
3. เดินหน้าจัดตั้งศูนย์พิสูจน์เอกลักษณ์และตรวจสอบบุคคลสูญหายโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
4. สนับสนุนความคิดริเริ่มร่วมกันของคณะกรรมการเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ สภานายความและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายและการเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในจังหวัดภาคใต้

5. พิจารณาร่วมกับคณะกรรมการเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติในการกำหนดกลไกการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องกับชุมชนในภาคใต้และแกนนำทางศาสนา หลังจาก คณะกรรมการฯ หมุดหน้าที่โดยอาจจัดตั้งเป็นองค์กรถาวรขนาดเล็กขึ้นในภาคใต้

ข้อเสนอแนะต่อกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

6. ขยายความคิดริเริ่มซึ่งมีการปฏิบัติอยู่บ้างแล้วในหน่วยบัญชาการระดับท้องถิ่นและเป็นข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติในการจัดตั้งสภาเพื่อชุมชนและแกนนำทางศาสนาเพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเจ้าหน้าที่โดยการปรึกษาหารือกับชุมชน
7. เพิ่มความตระหนักในเรื่องวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการฝึกสอนภาษา馬來แก่เจ้าหน้าที่ที่ประจำการในพื้นที่กองทัพภาคที่ 4
8. ยกเลิกการขึ้นบัญชีดำผู้ต้องสงสัย ให้ถือว่ารายชื่อผู้ต้องสงสัยเป็นเอกสารภายในและจับกุมเฉพาะกรณีที่มีหลักฐานแน่นหนา ไม่ใช่ตั้งข้อสงสัยโดยปราศจากความชัดเจน
9. สานต่อความคิดริเริ่มในการกระตุ้นให้บรรดากลุ่มติดอาวุธระดับล่างเข้ามามอบตัว แต่ต้องแน่ใจว่าเป็นการมอบตัวโดยสมัครใจอย่างแท้จริงและไม่เกี่ยวข้องกันกับบัญชีดำ

จากรัตน์/บรัสเซลล์, 18 พฤศจิกายน 2548

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน: ไม่ใช่ทางออก

I. บทนำ

เหตุไม่สงบที่มีระดับความรุนแรงไม่มากนักที่เกิดขึ้นในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ทางภาคใต้ของไทยซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เริ่มขยายวงกว้างอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2547 ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตเกินกว่า 1,000 ราย¹

การประกาศภาวะฉุกเฉินทำให้บรรยากาศแห่งความหวาดกลัวในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ซึ่งย่ำแย่อยู่แล้ว ยิ่งหนักขึ้นไปอีก ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและชาวบ้านมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ตกต่ำอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน กฎอัยการศึกที่บังคับใช้เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2547

เพื่อตอบโต้กับเหตุการณ์โจมตีที่มีการเตรียมการอย่างดีของผู้ก่อความไม่สงบนำไปสู่การใช้อำนาจในทางไม่ชอบของกองกำลังรักษาความมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์นองเลือดปราบปรามกลุ่มผู้ประท้วงที่อำเภอตากใบ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2547 ได้ฟื้นคืนความรู้สึกเคืองแค้นของคนมาเลย์อันเกิดจากการถูกเลือกปฏิบัติเป็นเวลายาวนานหลายทศวรรษ และการบีบบังคับให้เข้าร่วมของ รัฐไทย

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน (จากนี้จะเรียกว่าพระราชกำหนด)

ที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ปัตตานีและยะลา เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2548

และขยายระยะเวลาบังคับใช้ออกไปเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม เกิดจากแนวคิดของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ต้องการนำมาบังคับใช้แทนกฎอัยการศึก²

พ.ต.ท.ทักษิณ เชื่อว่าด้วยระบบป้องกันการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เช่น การคุมขังโดยพลการ ที่ระบุในพระราชกำหนด จะช่วยปกป้องประชาชน ขณะเดียวกันก็จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงยังคงปฏิบัติงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่แทนที่จะช่วยแก้ปัญหา พระราชกำหนดกลับทำให้สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายลง

ความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างชาวบ้านในบางพื้นที่กับทางการถูกทำลายไปอย่างสิ้นเชิง ไครซิส กรุ๊ป

ได้สัมภาษณ์ชาวบ้าน, ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและความมั่นคงของไทย,

นักสิทธิมนุษยชนและสมาชิกคณะกรรมการเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.)

¹ ภูมิหลังเกี่ยวกับเหตุไม่สงบและเหตุการณ์รุนแรงที่เกี่ยวข้อง ดูรายงานของไครซิส กรุ๊ป “เอเชีย รีพอร์ต หมายเลข 98”, Southern Thailand: Insurgency, Not Jihad 18, พฤษภาคม 2548

² “กฎอัยการศึกไม่เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านในพื้นที่ และยังคงมองในทางไม่ดีจากภายนอก”, ทักษิณ, “Thaksin pledges restraint in use of decree”, The Nation 17, มิถุนายน 2548

ต่างแสดงความเป็นห่วงว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจเกินขอบเขตภายใต้มาตรา 17 ซึ่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับการคุ้มครองจากการถูกดำเนินคดีจากการกระทำใด ๆ ภายใต้การปฏิบัติงาน เช่นที่นายอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการ กอส. เคอร์เบซด์ในการอภิปรายทางโทรทัศน์กับ พ.ต.ท.ทักษิณ หลังจากพระราชกำหนดมีผลบังคับใช้ไม่นานว่าชาวมุสลิมในภาคใต้มองพระราชกำหนดเป็นเสมือนการให้ “ใบสั่งฆ่า” แก่เจ้าหน้าที่³

ความหวาดกลัวและความไม่พอใจที่มีต้นเหตุจากการไม่ผูกความเป็นธรรมในเหตุการณ์ที่มีการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องในอดีต ได้โหมกระพือความรุนแรงที่คงอยู่ในพื้นที่มายาวนานหลายสิบปี และยังมีผลโดยตรงต่อการรวบรวมสมัครพรรคพวกของกลุ่มแบ่งแยกดินแดน⁴ การให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่ซึ่งเคยใช้อำนาจในทางที่ผิดกับชาวบ้านมาโดยตลอด รังแต่จะทำให้วงจรแห่งความรุนแรงและการแก้แค้นฝังลึกลงไปอีก

ผลในทางที่ดีที่รัฐบาลหวังว่าจะได้รับจากการบังคับใช้พระราชกำหนดกลับตกอยู่ในมือของฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งกลุ่มแบ่งแยกดินแดน เหตุสังหารเหตุการณ์หนึ่งซึ่งให้เห็นความเชื่อมโยงอย่างชัดเจนกับพระราชกำหนดจากใบปลิวที่ปิดอยู่บนศพผู้เสียชีวิตเตือนว่า “หากยังต้องการใช้กฎหมายฉุกเฉินกับชาวมุสลิม ก็อย่าหวังว่าแผ่นดินนี้จะปลอดภัยและสงบสุข”⁵

รายงานฉบับนี้ได้พิจารณารายละเอียด 3 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ ในพื้นที่กลุ่มแบ่งแยกดินแดน ได้แก่ การกล่าวหาเรื่องการวิสามัญฆาตกรรม 2 ศพ ตามด้วยกรณีการเสียชีวิตของสองนาวิกโยธินที่ถูกชาวบ้านและผู้ต้องสงสัยเป็นสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนทุบตีจนเสียชีวิต และการหนีไปมาเลเซียของชาวไทยเชื้อสายมาเลย์ 131 คนโดยไม่คำนึงถึงตัวผู้ก่อการ ทั้งสามเหตุการณ์ล้วนเกิดขึ้นจากความไม่ไว้วางใจกันระหว่างเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงและชุมชนมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ความสัมพันธ์ที่เลวร้ายลงไม่ได้มีต้นเหตุมาจากพระราชกำหนดเพียงอย่างเดียว และอย่างน้อยในกรณีหนึ่งกองกำลังแบ่งแยกดินแดนได้ใช้ประโยชน์จากความหวาดกลัวของชาวบ้านเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตัวเอง แต่ก็เป็นที่ยืนยันว่าความเข้าใจที่มีต่อพระราชกำหนดและนโยบายหลายอย่างที่เกิดขึ้นจากพระราชกำหนดทำให้ปัญหาเลวร้ายลงอย่างเห็นได้ชัด

³ “การสนทนาพิเศษเรื่องการสร้างสันติสุขใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” 28 กรกฎาคม 2548 ออกอากาศสดจากทำเนียบรัฐบาล เวลา 20.35น. ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11

⁴ ดูรายงานของ ไครซิส กรุป, “Insurgency, Not Jihad,” เรื่องเดิม หน้า 7 ซึ่งนี่ยังเป็นความจริงในยุคปัจจุบัน สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเยาวชนแบ่งแยกดินแดนในปีตตานีกกล่าวว่า

เขาและพรรคพวกบางคนเข้าร่วมเพราะความโกรธแค้นต่อความโหดร้ายของตำรวจ, ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ในเดือนเมษายน 2548 การสอบสวนสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนของตำรวจพบแรงจูงใจในลักษณะเดียวกัน ไครซิส กรุป ได้อ่านสำนวนการสอบปากคำ

⁵ ใบปลิวฉบับนี้พบเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2548 บนศพที่ใหม่เกรียมของอดีตทหารพรานพร้อมซากใหม่ขອງธงชาติไทย “Militants kill two, threaten more mayhem”, Bangkok Post, 16 กันยายน 2548

การรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงอันเกิดจากฝีมือของกองกำลังแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้อย่างแท้จริง
รัฐบาลจำเป็นต้องได้ความเชื่อถือไว้วางใจจากชุมชนกลับคืนมา

การยกเลิกและแก้ไขบทบัญญัติที่ผิดพลาดส่วนใหญ่ในพระราชกำหนดจะช่วยให้

นอกจากนี้ยังมีมาตรการอีกหลายอย่างที่ฝ่ายทหารควรดำเนินการ ขณะที่บางส่วนดำเนินการอยู่แล้ว

ก็จะสร้างความมั่นใจแก่ชาวบ้านได้ และทำที่สุด

การเปิดโอกาสให้พนักงานของคุณยี่ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายในสามจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่
ได้พบผู้ถูกคุมขัง ก็จะช่วยบรรเทาเบาบางความเสี่ยงจากการใช้อำนาจที่เพิ่งได้มาใหม่อย่างไม่ถูกต้องได้

II. พระราชกำหนดฉุกเฉิน

เพื่อตอบโต้กับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศว่ารัฐบาลของตนใช้ไม่แข็ง นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ปรับเปลี่ยนแนวนโยบายหลังได้รับเลือกตั้งอีกครั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2548 นักสังเกตการณ์การเมืองหลายคนเชื่อว่าปัจจัยสำคัญเกิดจากความลุ่มลึกแต่กดดันมากขึ้นจากฝ่ายราชวงศ์ไทยในการเข้ามาเกี่ยวข้องกับซึ่งไม่เกิดขึ้นบ่อยนัก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชกระแสรับสั่งให้ พ.ต.ท.ทักษิณ เข้าเฝ้าเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2547 เพื่อทรงให้คำปรึกษาแก่ พ.ต.ท.ทักษิณ ในการพบปะเป็นการส่วนตัวพระองค์เพื่อหาทางจัดการ ในพื้นที่ที่เกิดปัญหา “อย่างระมัดระวัง” “จากนั้นในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2547 ในการพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่นายตำรวจและทหารระดับสูงหลายร้อยคน ซึ่งมีการถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่ง ว่ารัฐบาลจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยไม่ถูกวิธี ทรงเตือนว่าหากเจ้าหน้าที่ฝ่าย ความมั่นคงไม่ใช่ไม่ยอม และ “จัดการกับสถานการณ์อย่างถูกต้อง” ชาติก็จะ “ตกอยู่ในความหายนะ”⁷

องคมนตรีหลายคนวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินการของรัฐบาลอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา หลังการเลือกตั้งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ รวมทั้ง พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ซึ่งกล่าวหลัง ตามเสด็จเจ้าฟ้ามหาชิราลงกรณ์ มกุฎราชกุมาร ลงไปในพื้นที่ว่า “ปัญหาที่ยืดเยื้อและซับซ้อนนี้กลายเป็นปัญหาเรื้อรัง หากขาดแคลนไม่ได้รับการเยียวยาอย่างถูกวิธี ก็จะขยายกลายเป็นเนื้อร้ายที่ไม่มีทางรักษาให้หายขาดได้”⁸

จากการคว่ำชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างท่วมท้นในทุกพื้นที่ยกเว้นภาคใต้ นายกรัฐมนตรีใช้โอกาสการถวายสัตย์ปฏิญาณตนเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2548 ประกาศความตั้งใจใหม่ในการดำรงตำแหน่งเป็นสมัยที่สองว่าจะปกป้องสิทธิมนุษยชน และแสวงหาแนวทางสันติเพื่อยุติความรุนแรงในภาคใต้⁹ จากนั้น พ.ต.ท.ทักษิณ

⁶ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์กรรมการ กอส.และนักวิชาการหลายคนทั้งในกรุงเทพฯ และปัตตานี เมื่อเดือนเมษายน และกันยายน 2548 ดู Duncan McCargo, “Thaksin and the resurgence of violence in the Thai South”, *Critical Asian Studies*, forthcoming) มีนาคม (2549

⁷ “Advice from on High”, *Times Asia* 22 , พฤศจิกายน 2547

⁸ “Surayud warns of full-scale rebel uprising”, *The Nation* 22 กุมภาพันธ์ 2548 พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและอดีตนายกรัฐมนตรี และ ดร.เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ยังออกมาแสดงความเห็นคัดค้านการดำเนินการของรัฐบาล ในการสัมมนาเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ “Southern Conflict: PM should’ adopt Royal approach”, *The Nation* 1 , มีนาคม 2548

⁹ “ไม่ใช่เสียงข้างมากในทางที่ผิด คำมั่นแม้วุ่นเหินจีโอ สิทธิมนุษยชน” [“Thaksin promises not to abuse his parliamentary majority; vows to support NGOs and human rights”], *มติชน*, 10 มีนาคม 2548, หน้า 13; “Thaksin assumes power: I shall uphold human rights”, *The Nation*, 10 มีนาคม 2548 ความล้มเหลวในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดภาคใต้เห็นได้ชัดจากการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 แม้จะได้รับชัยชนะท่วมท้นในพื้นที่ส่วนใหญ่ทั่วประเทศ แต่พรรคไทยรักไทยของ พ.ต.ท.ทักษิณ คว่ำที่นั่งไม่ได้เลยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และยังคงเสียงที่นิ่งเกือบทั้งหมดในภาคใต้ที่เคยได้รับในการเลือกตั้งเมื่อปี 2544 จากที่นั่งทั้งหมด 54 ที่นั่งใน 14 จังหวัดภาคใต้ ไทยรักไทยได้ 1 ที่นั่ง ที่จังหวัดพังงาซึ่งได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ; พรรคประชาธิปัตย์ฝ่ายค้าน ได้ 52 ที่นั่ง และพรรคชาติไทย 1 ที่นั่ง

ยังเรียกประชุมร่วมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อหารือเกี่ยวกับปัญหาภาคใต้ ซึ่งเขายอมรับว่าการใช้กำลังทางทหารไม่ได้ผล พ.ต.ท.ทักษิณ บอกว่า “ตั้งใจจะแก้ไขข้อผิดพลาดในอดีต” และต้องการคำแนะนำจากนักการเมืองฝ่ายค้าน¹⁰

สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญในการจัดการปัญหาภาคใต้ได้เกิดขึ้นมาก่อนแล้วด้วยการจัดตั้งองค์กรอิสระ กอส. เพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาอย่างสันติ ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ต.ท.ทักษิณ แต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี ให้ดำรงตำแหน่งประธาน กอส. และตั้งแต่เดือนเมษายน คณะกรรมการ 48 คน ร่วมประชุมกันทุก ๆ 2 สัปดาห์ มีการปรึกษาหารือเป็นประจำกับชุมชนในภาคใต้และแกนนำทางศาสนา หนึ่งในความเคลื่อนไหวครั้งแรก ๆ ของ กอส. คือการขอให้รัฐบาลยกเลิกกฎอัยการศึก ซึ่งบังคับใช้ในภาคใต้มาตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2547 โดยให้เหตุผลว่าไม่จำเป็น และยังส่งผลลบในทางจิตวิทยาแก่ชาวบ้าน ขณะที่ในความเป็นจริง พ.ต.ท.ทักษิณ ได้แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญหลายคน ให้ร่วมกันศึกษาหาทางเลือกอื่นมาตั้งแต่ปลายปี 2547¹¹

พระราชกำหนดเคยเป็นความพยายามอย่างหนึ่งในการสร้างความสมดุลระหว่างมาตรการเข้มด้านความมั่นคงและสร้างเกราะคุ้มกันทางกฎหมาย

พระราชกำหนดมีขอบข่ายและถ่ายโอนอำนาจควบคุมในภาพรวมจากฝ่ายทหารไปสู่เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน แต่อำนาจหลายระดับที่มอบให้นายกรัฐมนตรี และ “เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นล้วนคลุมเครือ ขณะเดียวกันอำนาจในการตรวจสอบจากฝ่ายรัฐสภาหรือตุลาการก็มีเพียงน้อยนิด¹²

มาตรา 17 ซึ่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับการคุ้มกันจากการดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา เป็นการร้องขอจากทางกองทัพเป็นกรณีพิเศษเพื่อเป็นทางออกกรณีการสอบสวนการกระทำของฝ่ายทหารในเหตุการณ์จู่โจมมัสยิดกรือเซะ และการประท้วงที่อำเภอตากใบเมื่อเดือนเมษายน และตุลาคม 2547¹³ ประกอบกับมาตรา 16 ซึ่งระงับอำนาจทางกฎหมายของศาลปกครองในการดำเนินคดีการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ปลดปล่อยทิ้งให้พลเรือนปราศจากช่องทางเรียกร้องทางกฎหมายหากถูกละเมิดจากการใช้อำนาจฉุกเฉิน ขณะที่คำร้องคัดค้านของบรรดานักวิชาการจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชี้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นคือ “การทำลายระบบการตรวจสอบถ่วงดุลโดยสิ้นเชิง”¹⁴

พระราชกำหนดยังมีข้อคุ้มกันทางกฎหมายบางประการ เช่น ภายใต้กฎอัยการศึก ทหารและตำรวจมีอำนาจเต็มในการจับกุมและคุมขังผู้ต้องสงสัยโดยไม่ต้องมีหมายศาล และควบคุมตัวต่อไปได้เป็นเวลา 7

¹⁰ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ในการประชุมร่วมว่าด้วยเรื่องใต้ วันที่ 30-31 มีนาคม 2548 “ทักษิณฟังสมานฉันท์รับผิดพร้อมแก้ไข ส.ว.ฝ่ายค้านอบรมล้มชื่อไอ เลิกโกหก”, *ไทยโพสต์*, 31 มีนาคม 2548, หน้า 13; “PM admits action in South flawed”, *Bangkok Post*, 31 มีนาคม 2548

¹¹ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์นักวิชาการไทยและคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ, เมษายน, กันยายน 2548 นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี, หัวหน้าคณะร่างกฎหมาย, กล่าวเมื่อเดือนกันยายน 2 เดือนหลังบังคับใช้พระราชกำหนด ว่ารัฐบาลได้พิจารณาทางเลือกอื่นมาตั้งแต่ปี 2547 “Emergency Decree: PM takes absolute power”, เดอะ เนชั่น, 16 กันยายน 2548

¹² ดู คณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศ, “More power, less accountability: Thailand’s New Emergency Decree”, สิงหาคม 2548

¹³ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เปิดเผยเรื่องนี้ในการแถลงข่าวที่กรุงเทพฯ วันที่ 19 กรกฎาคม 2548

วันเดียวกับที่นายกรัฐมนตรีประกาศภาวะฉุกเฉินในสามจังหวัดภาคใต้ จากเหตุการณ์ที่มัสยิดกรือเซะ และตากใบ และรายงานของคณะกรรมการสอบสวน ,ดู รายงานไครซิส กรุ๊ป *Insurgency, Not Jihad*, เรื่องเดิม

¹⁴ “คณาจารย์ มธ.ค้าน พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ชี้สุ่มไฟใต้แสงความหวาดกลัว”, มติชน 21 ,กรกฎาคม ,2548หน้า 2

วัน โดยไม่ต้องตั้งข้อหา ปัจจุบันทหารจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นาย และเจ้าหน้าที่อำเภอ 1 นาย ก่อนยื่นขอหมายจาก

ผู้พิพากษา¹⁵ อย่างไรก็ดี สาเหตุในการคุมขังมักจะขาดความชัดเจน แม้แต่ผู้ต้องสงสัยว่าให้การสนับสนุนก็สามารถถูกจับกุมและคุมขังได้นานถึง 30 วัน โดยไม่ต้องตั้งข้อหา หากเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายเห็นว่า “มีความจำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลนั้นกระทำการหรือร่วมมือกระทำการใด ๆ อันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงหรือเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการระงับเหตุการณ์ร้ายแรง”¹⁶

ยิ่งไปกว่านั้นเงื่อนไขหลายประการในการคุมขังยังไม่เป็นไปตามความคุ้มครองที่ปกติจะรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ก่อให้เกิดปัญหามากเป็นพิเศษยังรวมถึงข้อกำหนดในมาตรา 12 ที่กำหนดให้ตำรวจควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยใน “สถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานีตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ” สถานที่ควบคุมตัวอันไม่เป็นปกติ ไม่มีกระบวนการและการป้องกันที่เป็นมาตรฐาน ทำให้เสี่ยงที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางไม่ชอบ และในพื้นที่ซึ่งการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง และการทารุณกรรมผู้ต้องขังเกิดขึ้นจนเป็นปกติ สิ่งนี้ถือเป็นอันตรายร้ายแรง¹⁷

มาตรา 12 ยังกำหนดว่าผู้ต้องสงสัย “จะไม่ได้รับการปฏิบัติในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิด”¹⁸ ถ้าหากผู้ถูกคุมขังไม่ได้รับสถานะเป็น “ผู้กระทำความผิด” ก็เสี่ยงที่จะไม่ได้รับข้อคุ้มครองทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องไปด้วย เช่น สิทธิในการพบทนายของตนเอง และสิทธิในการแจ้งให้ครอบครัวทราบ เคยมีตัวอย่างเกิดขึ้นมาแล้วว่าผู้ต้องสงสัยที่ถูกควบคุมตัวภายใต้มาตรา 12 ในคดีการสังหารที่หมู่บ้านตันหยงลิมอ ไม่ได้รับอนุญาตให้พบทนายความของตัวเอง¹⁹

¹⁵ ภายใต้กฎอัยการศึก ผู้ต้องสงสัยอาจถูกคุมตัวไว้เป็นเวลา 7 วัน หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะต้องตั้งข้อหา หรือขอหมายจับเพิ่มเติม)ภายใต้ระยะเวลาควบคุมโดยไม่ต้องตั้งข้อหาที่กำหนดไว้สูงสุด 30 วัน(

¹⁶ มาตรา (1) 11 ในพระราชกำหนด, เรื่องเดิม

¹⁷ มาตรา 12 ของพระราชกำหนด, เรื่องเดิม, ตามที่คณะกรรมการนักกฎหมายระหว่างประเทศแนะนำ, กฎหมายควรย้ำว่าจะให้การรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกควบคุมตัว, “More power, less accountability, เรื่องเดิม หน้า 11

¹⁸ มาตรา 12 ของพระราชกำหนด, เรื่องเดิม คณะกรรมการ กอส.ยังเรียกร้องให้รัฐบาลรับรองอย่างชัดเจนเรื่องสิทธิของผู้ถูกคุมขังในการได้พบทนายภายในเวลา 48 ชั่วโมง “เปิด 14 ข้อเสนอแนะ กอส.ลดความรุนแรงจังหวัดชายแดนใต้” [Fourteen suggestions of the NRC to reduce violence in the southern border provinces] ตีพิมพ์ซ้ำในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, และมติชน 27, กรกฎาคม 2548

¹⁹ ผู้ต้องสงสัยจำนวนหนึ่งที่ถูกควบคุมตัวฐานเกี่ยวข้องกับคดีสังหารที่หมู่บ้านตันหยงลิมอ ถูกปฏิเสธไม่ให้พบทนายความของตัวเองในตอนแรก, บางคนไม่ได้พบทนายความนานถึง 10 วัน, ทนายฝ่ายจำเลยคนหนึ่งอธิบายว่า

“ตำรวจไม่ต้องการให้ผู้ถูกคุมขังพบทนายเพราะกลัวว่าผู้ต้องสงสัยจะไม่ยอมให้การตามที่ตำรวจต้องการใช้ประกอบการดำเนินคดี” ไครซิส กรุ๊ป โทรศัพทสัมภาษณ์สมาชิกสมาคมทนายความมุสลิม “ผู้ต้องสงสัยหลายคนถูกปฏิเสธไม่ได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย:ทนายความ”, *The Nation*, 30 กันยายน 2548 ตำรวจมักจะปฏิเสธไม่ให้ผู้ถูกคุมขังในภาคใต้ได้พบทนายเป็นเวลาหลายวันด้วยเหตุผลดังกล่าว ตัวอย่างเช่น (ก่อนพระราชกำหนดมีผลบังคับใช้) ผู้ถูกคุมขังหลายสิบคนในคดีประท้วงที่อำเภอตากใบ เมื่อเดือนตุลาคม 2547

ถูกปฏิเสธไม่ให้พบทนายและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่รัฐบาลในพื้นที่กดดันให้รับสารภาพว่าก่ออาชญากรรมที่ตัวเองไม่ได้กระทำเพื่อผ่อนโทษจากหนักเป็นเบา ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ทนายจำเลย ผู้ชุมนุมประท้วง 59 คน ที่ถูกตั้งข้อหาฐานชุมนุมโดยผิดกฎหมาย ทำลายทรัพย์สินสาธารณะและครอบครองอาวุธโดยผิดกฎหมาย, นราธิวาส, เมษายน 2548

III. ผลกระทบของพระราชกำหนด

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงการบังคับใช้พระราชกำหนดในวันที่ 15 กรกฎาคม 2548 โดยเสนอว่าเพื่อเป็นแนวทางตอบโต้การโจมตีในตัวเมืองยะลาในเวลาไล่เลี่ยกันหลายจุดในวันก่อนหน้า แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะเตรียมการวางเอกสารไว้ล่วงหน้าเป็นเวลาหลายเดือนแล้ว และปล่อยข้อมูลล่วงหน้าว่าอาจมีกฎหมายอื่นมาแทนกฎอัยการศึก แต่กลับมีคนเพียงไม่มากที่คาดว่าจะมีการประกาศใช้พระราชกำหนดโดยทันที²⁰ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี อธิบายว่า “เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ยะลาเป็นเหตุรุนแรงที่ยอมให้เกิดขึ้นเป็นครั้งสุดท้าย” การโจมตีหลายจุดที่มีการเตรียมการล่วงหน้า และเป็นครั้งแรกที่เกิดเหตุรุนแรงในใจกลางเมืองใหญ่ “เป็นการปลุกอย่างแรง กระตุ้นให้รัฐบาลประกาศใช้พระราชกำหนดโดยทันที”²¹

A. กอส.

อย่างไรก็ดี เจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายคนไม่ได้รับรู้เลยว่าได้มีการเตรียมร่างพระราชกำหนดไว้แล้ว กรรมการ กอส.บางคนตกใจอย่างมากกับการประกาศใช้พระราชกำหนด และประกาศว่าจะลาออก กรรมการที่มาจากจังหวัดภาคใต้เป็นกลุ่มที่ไม่พอใจมากที่สุดที่ไม่ได้รับการปรึกษาหรือแจ้งให้ทราบล่วงหน้าก่อนพระราชกำหนดจะมีผลบังคับใช้ ขณะที่คณะกรรมการ กอส.โดยรวมได้แต่ตะลึงงัน²²

นายอานันท์ ปันยารชุน ประธาน กอส.เรียกประชุมกลุ่มทำงานย่อย กอส. ในวันที่ 18 กรกฎาคม เพื่อเตรียมการตอบสนองในเรื่องนี้ และพบกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ในวันเดียวกัน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงความแปลกใจในหมู่คณะกรรมการ กอส. ในระหว่างการหารือ นายอานันท์ได้โน้มน้าวให้นายกรัฐมนตรีระงับการบังคับใช้ถ้อยความในพระราชกำหนดส่วนที่มีความรุนแรงเกินขอบเขต รวมทั้งมาตรการฉุกเฉินหลายข้อที่กำหนดในมาตรา 9 ซึ่งอนุญาตให้รัฐบาลตรวจสอบสื่อและการติดต่อเป็นการส่วนตัวระหว่างบุคคล และห้ามการชุมนุมในที่สาธารณะไม่ว่าจะเป็นเวลาและสถานที่ใด

²⁰ พระราชกำหนดผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในวันที่ 16 กรกฎาคม 2548 และนำขึ้นทูลเกล้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ทันที แม้ในตอนแรก พ.ต.ท.ทักษิณ จะไม่ตั้งใจจะนำพระราชกำหนดเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา แต่ทั้งสภาผู้แทนราษฎร (24 สิงหาคม) ซึ่งมีพรรคไทยรักไทยเป็นเสียงข้างมาก และวุฒิสภา (29 สิงหาคม) ได้ให้ความเห็นชอบพระราชกำหนดในอีก 6 สัปดาห์ถัดมา

²¹ การร่างพระราชกำหนดมีขึ้นในช่วงก่อนหน้านี้นี้ ขณะที่รัฐบาลรอดอยจังหวะเหมาะสมที่จะประกาศใช้ “ออก พรก.ฉุกเฉิน ติดตามนายกอำนาจสั่งฟ้า จับกุม ปรามปราม ปรามมือบ ดักฟัง คมสื่อ”, *มติชน*, 16 กรกฎาคม 2548 หน้า 14; “Security power to get boost”, *Bangkok Post*, 16 กันยายน 2548 ในวันที่ 14 กรกฎาคม ผู้ก่อความไม่สงบราว 60 คน ปฏิบัติการโจมตีพร้อมกันหลายจุดในตัวเมืองยะลาโดยมีการเตรียมการล่วงหน้า มีการวางระเบิด 5 ระเบิดในเวลาไล่เลี่ยกัน รวมทั้งจุดหนึ่งซึ่งเป็นที่ตั้งสถานีไฟฟ้า ทำให้ไฟฟ้าในตัวเมืองยะลาดับนานเกินกว่า 1 ชั่วโมง ท่ามกลางความมืดมืด กลุ่มติดอาวุธยังปฏิบัติการโจมตีตำรวจทำให้เสียชีวิตไป 1 นาย ผู้ก่อความไม่สงบ 1 คนถูกสังหารในการยิงต่อสู้ มีการโยเรือใบบนท้องถนนทั่วเมือง เพื่อชะลอการระงับเหตุอย่างทันที่ของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง

²² ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์กรรมการหลายคน ในกรุงเทพฯ บัตตานี ยะลาและนราธิวาส, เดือนกันยายน 2548

พ.ต.ท.ทักษิณเห็นด้วยที่จะระงับการบังคับใช้ถ้อยคำในวรรคที่ 4 และ 5 ของมาตรา 11 ซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการดักฟังโทรศัพท์ ยับยั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล และห้ามมิให้บุคคลเดินทางออกนอกราชอาณาจักร²³ และวรรคที่ 6 ในมาตรา 11 ซึ่งให้อนุญาตให้ทางการใช้อำนาจอย่างแทบจะไม่มีขีดจำกัดในพื้นที่ภาคใต้²⁴

อย่างไรก็ดี นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ สมาชิกวุฒิสภา ชี้ว่า “พระราชกำหนดให้อำนาจนายกรัฐมนตรีใช้มาตรการใด ๆ ก็ได้ที่เห็นว่าเหมาะสม โดยไม่มีการรับประกันว่านายกรัฐมนตรีจะไม่ใช้มาตรการต่าง ๆ ที่ตัวเองละเว้นไว้ตอนนี้ ในห้วงเวลาที่เหมาะสมกว่า”²⁵ นายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ สมาชิกวุฒิสภา เสริมว่า “ผมไม่แน่ใจว่ารัฐบาลเปลี่ยนใจในบางประเด็น หรือขาดความจริงใจหรือไม่ และแท้จริงแล้วจะบังคับใช้ถ้อยคำในพระราชกำหนดทั้งหมด²⁶

ในการประชุมวาระพิเศษของคณะกรรมการเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม วันเดียวกับที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบพระราชกำหนด นายอานันท์ ประชาน กอส. ขอให้กรรมการ กอส.ยังคงทำหน้าที่ต่อไป แต่กรรมการส่วนใหญ่รวมทั้งตัวนายอานันท์เอง แสดงความไม่พอใจและผิดหวังกับพระราชกำหนดและวิธีการบังคับใช้²⁷ กรรมการคนหนึ่ง ระบุว่าพระราชกำหนด “ชี้ให้เห็นการก้าวถอยหลังของรัฐบาลที่เคยสัญญาว่าจะใช้สันติวิธีแก้ไขปัญหา”²⁸

กอส.ออกแถลงการณ์อย่างเป็นทางการในวันที่ 25 กรกฎาคม ประณามการใช้พระราชกำหนด โดยอ้างว่า ชี้ให้เห็นถึงการก้าวถอยหลังไปสู่แนวทางดำเนินงานรักษาความมั่นคงตามแบบเดิม ๆ ของรัฐบาล และชี้ว่า “นอกจากจะแก้ไขปัญหาไม่ได้แล้ว พระราชกำหนดยังโหมกระพือเชื้อไฟแห่งความรุนแรง”²⁹ แถลงการณ์ของ กอส.แสดงความเป็นห่วงว่าภารกิจของคณะกรรมการในการสร้างความสมานฉันท์จะเป็นไปโดยยากลำบากมากขึ้น แม้คณะกรรมการ กอส.ประกาศว่าจะจัดทำรายงานให้สำเร็จลุล่วง แต่พระราชกำหนด “ส่งผลกระทบในเชิงจิตวิทยาอย่างรุนแรง” เช่นที่กรรมการ กอส.คนหนึ่งออกปาก³⁰

²³ ไครซิส กรุ๊ป ได้อ่านคำให้สัมภาษณ์สมาชิก กอส.

²⁴ มาตรา (6) 11ให้อำนาจนายกรัฐมนตรี โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ในการประกาศ “ห้ามมิให้กระทำการใด ๆ หรือสั่งให้กระทำการใด ๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยของประชาชน” จุดนี้คณะกรรมการทนายความระหว่างประเทศชี้ว่า เป็นตัวอย่างของคำจำกัดความที่คลุมเครือ และครอบอำนาจของพระราชกำหนด ใน “More Power, Less Accountability” เรื่องเดิม

²⁵ “Ombudsmen petitioned over decree”, Bangkok Post 21 ,กรกฎาคม 2548

²⁶ “Decree a silent coup, public unaware of dangers—legal experts”, The Nation 20 ,กรกฎาคม 2548

²⁷ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์นายชัยวัฒน์ สถาอานันท์ กรรมการที่ร่วมประชุมเมื่อวันที่ 19-18กรกฎาคม ,กรุงเทพฯ 15 ,กันยายน 2548

²⁸ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ ,เดือนกันยายน 2548

²⁹ แถลงการณ์ของ กอส.ว่าด้วยพระราชกำหนดฉุกเฉิน “เปิด 14ข้อเสนอกอส.ลดความรุนแรงจังหวัดชายแดนใต้”

ตีพิมพ์ซ้ำในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจและมติชน 27 ,กรกฎาคม 2548

³⁰ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์อีมามอับดุลเราะห์มาน อับดุลสมัด สมาชิก กอส.และประธานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดนราธิวาส, นราธิวาส, 7 กันยายน 2548

กรรมการหลายคนกล่าวว่าก่อนที่พระราชกำหนดจะมีผลบังคับใช้ พวกเขาเต็มใจจะให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลหลังนำเสนอรายงานขั้นสุดท้ายแล้ว แต่ขณะนี้พวกเขาไม่เชื่อว่านายกรัฐมนตรีจะใส่ใจข้อเสนอแนะจากภายนอก กรรมการคนหนึ่งกล่าวว่า “กอส.วางมือแล้ว เพราะแม้แต่นายอานันท์ ยังทำอะไรไม่ได้ ก็ไม่มีใครทำได้”³¹

ตอนประกาศจัดตั้งคณะกรรมการ กอส.ในคราวแรก พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ยืนยันว่า กอส.จะมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง และรัฐบาล “จะสนับสนุนทุกอย่างที่ กอส.ต้องการ และรับข้อเสนอทุกประการโดยปราศจากข้อสงสัยใด ๆ”³²ต่อมาในวันที่ 29 กันยายน นายกรัฐมนตรี กล่าวว่า รัฐบาลจะไม่ส่งเสริมข้อเสนอแนะที่ขัดแย้งกับนโยบายด้านความมั่นคง “หากข้อเสนอแนะเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน รัฐบาลก็จะยอมเห็นด้วย แต่หากข้อเสนอแนะใด ๆ ขัดแย้งกับนโยบายด้านความมั่นคงของชาติ รัฐบาลคงไม่สามารถทำตามได้”³³

คณะกรรมการ

กอส.เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลเพียงองค์กรเดียวที่มีการปรึกษาหารือกับแกนนำชุมชนมุสลิมในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง³⁴ กอส.จะนำเสนอผลการหารือในเชิงลึกเหล่านี้ และข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายต่อรัฐบาลในรายงานฉบับสุดท้ายของ กอส.ในช่วงต้นปี 2549³⁵ รัฐบาลจึงควรเอาใจใส่พิจารณาข้อเสนอแนะของ กอส. รวมทั้งข้อเสนอแนะอันนำมาซึ่งการทบทวนนโยบายด้านความมั่นคงบางประการ

B. การเมืองระดับชาติ

การเล็งขั้นตอนทางรัฐสภาด้วยการออกเป็นพระราชกำหนดแทนที่จะผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติ นำไปสู่ปฏิกริยาไม่พอใจของสมาชิกรัฐสภาหลายคน แต่จุดที่บรรดานักการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการและนักสิทธิมนุษยชนยังมีความเป็นห่วงอย่างจริงจังคือเนื้อหาของพระราชบัญญัติ³⁶ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ประณามพระราชกำหนดทันทีภายในเวลา 24 ชั่วโมง เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรียกเลิกการบังคับใช้ ในแถลงการณ์ของ กสม.ให้เหตุผลว่าพระราชกำหนดเป็นอันตรายต่อสิทธิมนุษยชน และ

³¹ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์, ตุลาคม 2548

³² ถ้อยแถลงของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ในการประชุมสภาร่วม วันที่ 30 มีนาคม “PM admits action in South flawed”, *Bangkok Post*, 31 มีนาคม 2548

³³ “Not all NRC advice may be approved” , *Bangkok Post*, 30 กันยายน 2548

³⁴ กอส.และคณะทำงานปรึกษาหารือร่วมกับแกนนำชุมชนท้องถิ่นเป็นประจำทุกสัปดาห์เกี่ยวกับนโยบายในวงกว้าง

รวมทั้งสำรวจและหารือกับกลุ่มเป้าหมายในประเด็นสำคัญ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์สมาชิกคณะทำงาน กอส.ปัตตานี นราธิวาส ยะลา กรุงเทพฯ, กันยายน 2548

³⁵ กอส.เสนอบทสรุปความยาว 77 หน้าของร่างรายงาน ต่อรัฐบาลในวันที่ 25 ตุลาคม 2548 วันครบรอบเหตุการณ์ประท้วงที่อำเภอตากใบ “รัฐไร้ความสามารถในการปกป้องพลเมือง” *ศูนย์ข่าวอิศรา*, 26 ตุลาคม 2548

³⁶ เช่น นายลัก กอแสงเรือง สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพฯ ตำหนักการออกพระราชกำหนดว่าเป็นการลัดขั้นตอนทางกฎหมายและตุลาการ และแม้กระทั่งศาลปกครองและศาลทหาร, *มติชน*, 27 สิงหาคม 2548

“มาตรการรุนแรงที่กำหนดไว้จะยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง เพราะให้อำนาจเจ้าหน้าที่เกินขอบเขต บรรดาเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจเกินขอบเขตเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงในภาคใต้”³⁷

ความเป็นห่วงนี้สะท้อนให้เห็นในแถลงการณ์ลงวันที่ 20 กรกฎาคม ของเหล่าคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระบุว่า “กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้แก้ปัญหาเรื่องการใช้อำนาจเกินขอบเขต แต่กลับสร้างปัญหาเพิ่มมากขึ้น”

เหล่าคณาจารย์ยังแสดงความเป็นห่วงว่าจะทำให้วิกฤตการณ์ในภาคใต้เลวร้ายลงและส่งผลกระทบต่อในระยะยาว³⁸

ส.ส.ฝ่ายค้านในรัฐสภาผลักดันให้เปิดการประชุมวาระพิเศษเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับพระราชกำหนด

ในที่สุดการประชุมสภาผู้แทนราษฎรวาระพิเศษมีขึ้นในวันที่ 24 สิงหาคม และการประชุมวุฒิสภาวาระพิเศษมีขึ้นในวันที่ 25-26 สิงหาคม³⁹ รัฐบาลรับปากจะพิจารณาคำแปรญัตติใด ๆ ที่มีการเสนอจากสภาผู้แทนราษฎร⁴⁰

ในระหว่างการอภิปรายในสภา นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน ระบุว่าพระราชกำหนดขัดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และเปิดช่องให้ทางการใช้อำนาจเกินขอบเขต ขณะที่รองเลขาธิการทั่วไป พรรคประชาธิปัตย์

กล่าวหารัฐบาลว่าปล่อยให้ผู้กระทำผิดลอยนวลแถมยังเอาหูไปนาเอาตาไปไร่กับการลักพาตัวและการทำวิสามัญฆาตกรรม

⁴¹ สมาชิกวุฒิสภาหลายคนขอสงวนคำแปรญัตติ แต่เสียงส่วนใหญ่จากพรรคไทยรักไทยของ พ.ต.ท.ทักษิณ

ทำให้ทั้งสองสภาให้การรับรองพระราชกำหนดโดยไม่มีเงื่อนไข⁴²

ทั้งนี้ก็ด้วยวิญญูพระคซึ่งกำหนดขึ้นอย่างพิถีพิถันระมัดระวัง

ขณะเดียวกันบรรดาสมาชิกรัฐสภาจะตอบสนองความรู้สึกนึกคิดของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

โดยคนไทยนอกพื้นที่ภาคใต้

ไม่รวมบรรดานักวิชาการระดับสูงและนักสิทธิมนุษยชนต่างเห็นด้วยกับการออกพระราชกำหนดอย่างท่วมท้น

ผลการสำรวจประชามติเมื่อเดือนกรกฎาคม ระบุว่าประชาชน 72 เปอร์เซ็นต์ สนับสนุนพระราชกำหนด⁴³

³⁷ แถลงการณ์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 19 กรกฎาคม 2548, ดู www.nhrcc.co.th

³⁸ “คณาจารย์ มธ.ค้าน พรก.ฉุกเฉิน ชี้สุ่มไฟได้แสงความหวาดกลัว, มติชน, 21 กรกฎาคม 2548, หน้า 2

³⁹ ความร่วมมือโดยสมพันธ์เพื่อประชาธิปไตย รวมทั้งสภาแรงงาน, สมพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

และสมพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ยื่นรายชื่อเรียกร้องให้ยกเลิกพระราชกำหนด “Civil groups file petition against decree”, *Bangkok Post*, 23 สิงหาคม 2548

⁴⁰ “Government will listen to parliament”, *Bangkok Post*, 1 สิงหาคม 2548

⁴¹ “State of Emergency: Abhisit lashes out at government”, *The Nation*, 24 สิงหาคม 2548

⁴² ไทยรักไทยมี ส.ส.377 คน จากจำนวน ส.ส.ในสภา 500 คน

⁴³ รายงานใน *The Nation* “Move shows a failure to learn from past mistakes”, 21 กรกฎาคม 2548 ผลสำรวจจัดทำโดยสำนักวิจัยเอแบคโพลล์

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอแบค) มีการถกเถียงถึงวิธีจัดทำการศึกษา

แต่ผลสำรวจสะท้อนภาพแนวคิดของคนหมู่มากในวงกว้างนอกเหนือจากจังหวัดภาคใต้

เช่นที่รายงานในสื่อสิ่งพิมพ์ชั้นนำและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวิทยุและโทรทัศน์

C. กองกำลังรักษาความมั่นคง

นายทหารและนายตำรวจระดับสูงที่ได้รับมอบหมาย

เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบที่ได้รับใหม่เป็นเวลา 1 สัปดาห์ จากเดิมเคยใช้เวลาเพียงสองวัน⁴⁴ หากมองในแง่ของการปฏิบัติงานรายวันแล้วผลกระทบสำคัญที่เกิดขึ้นดูจะเป็นเรื่องที่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนและผู้พิพากษาในการออกหมายจับ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ที่โครซีส กรุป ได้สัมภาษณ์ รู้สึกว่าขาดความคล่องตัว แต่ก็พอใจที่รัฐบาลต้องการใช้กฎหมายเป็นเครื่องช่วยทำให้ภาพพจน์ของเจ้าหน้าที่ดีขึ้น เจ้าหน้าที่หลายคนบอกว่าในทางปฏิบัติมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เมื่อถูกถามว่าคิดว่าจะอะไรคือจุดใหญ่ใจความที่ไม่เหมือนกับกฎอัยการศึก เจ้าหน้าที่คนหนึ่งบอกว่า “แค่ชื่อเท่านั้น”⁴⁵

อำนาจหลายอย่างของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจล้วนไม่แตกต่างจากที่กำหนดไว้ในกฎอัยการศึก เพียงแต่มีความรับผิดชอบน้อยกว่า

จากประสบการณ์ในอดีตชี้ให้เห็นว่าการรวบอำนาจไว้ในมือของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงไม่สามารถจัดการกับเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นจากฝีมือของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนได้ ทั้งนี้ เพื่อตอบโต้กับการโจมตีพร้อม ๆ กันหลายเหตุการณ์ เมื่อเดือนมกราคม 2547 ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี บังคับใช้กฎอัยการศึกทั่วจังหวัดนราธิวาส ยะลาและปัตตานี⁴⁶ ในช่วงระยะเวลา 18 เดือน เกิดเหตุรุนแรงเพิ่มสูงขึ้น แต่เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงยังไม่อาจเฉียดเข้าใกล้ต้นตอผู้ลงมือ แต่ทำได้แค่ระวังป้องกันเท่านั้น ขณะที่ 85 เปอร์เซ็นต์ของเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่สามารถจับกุม หรือแม้แต่จะชี้ตัวผู้ก่อการได้⁴⁷

เป็นที่ชัดเจนว่าไม่ใช่เพราะขาดอำนาจจากรัฐบาลจึงเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของกองกำลังรักษาความมั่นคง แต่เป็นเพราะการรวบรวมข้อมูลข่าวกรองที่ไร้ประสิทธิภาพ ขณะที่การใช้กำลังเกินขอบเขตภายใต้กฎอัยการศึก ประกอบกับการขาดการตรวจสอบและถ่วงดุลต่างหากที่ทำให้การปฏิบัติการนี้ยากยิ่งขึ้นเพราะทำให้ชาวบ้านไม่ยอมให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่⁴⁸

⁴⁴ โครซีส กรุป สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจและทหาร รวมทั้ง พ.อ.สมควร แสงภัทรเนตร

โฆษกกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ พล.ต.ต.ธานี ทวีศรี ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจภูธร ภาค 9, ปัตตานี, นราธิวาสและยะลา, กันยายน 2548

⁴⁵ โครซีส กรุป สัมภาษณ์, ยะลา, กันยายน 2548

⁴⁶ ดู รายงานของ โครซีส กรุป, *Insurgency, Not Jihad*, เรื่องเดิม

⁴⁷ สถิติที่รวบรวมโดยคณะทำงานขอ กอส. อ้างโดยนายชัยวัฒน์ สถาอนันต์ ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย กอส., โครซีส กรุป สัมภาษณ์, กรุงเทพฯ 15 กันยายน 2548

พล.ท.ขวัญชาติ แม่ทัพภาคที่ 4 แถลงเมื่อเดือนตุลาคม 2548 ว่า ในปี 2547 เกิดเหตุรุนแรงที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา 3,027 ครั้ง พล.ท.ขวัญชาติ ระบุว่าในจำนวนนี้ 867 ครั้งเกี่ยวข้องกับความมั่นคง ทางกรจับกุมผู้ต้องสงสัยได้ 114 คน ในปี 2548 เกิดเหตุรุนแรงในพื้นที่ 3,300 ครั้ง ในจำนวนนี้ 1,017 ครั้งเกี่ยวข้องกับเหตุไม่สงบ และจับกุมผู้ต้องสงสัยได้ 126 คน “Two police killed in rail bomb blast”, *Bangkok Post*, ตุลาคม 2548

⁴⁸ ดู รายงานของโครซีส กรุป *Insurgency, Not Jihad*, เรื่องเดิม

D. ชาวบ้านในจังหวัดภาคใต้

ผลกระทบที่มีต่อชาวบ้านในพื้นที่ที่มีการบังคับใช้พระราชกำหนด คือปัตตานี นราธิวาสและยะลา ผสมปนเปกันไปไม่กี่เดือนมานี้ กองกำลังรักษาความมั่นคงเน้นปฏิบัติการในพื้นที่ที่กำหนดว่าเป็นที่มั่นของกลุ่มแบ่งแยกดินแดน (“พื้นที่สีแดง”) และพื้นที่ที่เป็นแหล่งพักพิงของกลุ่มแบ่งแยกดินแดน (“พื้นที่สีเหลือง”) ขณะเดียวกันจะจัดให้เป็นเขตปลอดทหารในพื้นที่ที่มีความรุนแรงน้อย (“พื้นที่สีเขียว”)⁴⁹

ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้รายละเอียดของพระราชกำหนด แต่คนไม่น้อยรู้ว่าพระราชกำหนดให้อำนาจตำรวจและทหารในการจับกุมและคุมขังโดยไม่ต้องตั้งข้อหา และหากมีการใช้อำนาจเกินขอบเขตเจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องถูกลงโทษ ชาวบ้านใน อ.จะนะ, เจาะไอร้อง และสุไหง ปาตีระบุว่าเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นขึ้นบัญชีดำผู้ต้องสงสัย ขณะที่เจ้าหน้าที่ติดอาวุธไปที่บ้านของผู้ต้องสงสัยเหล่านั้นและสั่งให้ยอมมอบตัวไม่เช่นนั้นจะถูกจับกุม หลายคนกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่รัฐกระทำวิสามัญฆาตกรรม

มีการรายงานการเกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้หลายเหตุการณ์ไปยังชมรมนักกฎหมายมุสลิม ทำให้สมาชิกของชมรมตกเป็นเป้าถูกข่มขู่และคุกคาม⁵⁰

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าชาวบ้านจำนวนไม่น้อยหวาดกลัวเกินกว่าจะแจ้งเรื่องให้ใครทราบ⁵¹

บรรยากาศแห่งความหวาดกลัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายอำเภอของจังหวัดนราธิวาส รวมทั้ง อ.ยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี และใน “พื้นที่สีแดง” อื่น ๆ เห็นได้ชัดเจนว่าเลวร้ายกว่าเมื่อครั้งอยู่ภายใต้กฎอัยการศึก ใญ่ไรก็ดี ใน “พื้นที่สีเขียว” ไม่มีการประจําการของทหารและการตั้งจุดตรวจต่าง ๆ อย่างน้อยก็ในช่วงกลางวัน บรรยากาศค่อนข้างผ่อนคลายลง ทั้งนี้ รายงานฉบับนี้เน้นผลกระทบไปที่ “พื้นที่สีแดง”

1. บัญชีดำ

เจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและทหารออกมาปฏิเสธเรื่องการขึ้นบัญชีดำ⁵² ใญ่ไรก็ดี หลายคนยอมรับเป็นการส่วนตัวกับ

⁴⁹ ในช่วงปลายเดือนกันยายน 2548 กองทัพรายงานว่ามีหมู่บ้านสีแดงทั้งสิ้น 312 แห่ง ใน 9 อำเภอของจังหวัดนราธิวาส ได้แก่ ศรีนคร จะนะ ระแงะ ยี่รอ รือสะะ สุไหงปาตี สุขริน เจาะไอร้อง และบาเจาะ และมีพื้นที่สีเขียว 129 แห่ง และพื้นที่สีเหลือง 133 แห่ง “Village in a red zone”, *The Nation*, 21 กันยายน 2548

⁵⁰ ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ที่นราธิวาสและกรุงเทพฯ, กันยายน 2548, นายสมชาย นีละไพจิตร ประธานชมรมนักกฎหมายมุสลิม หายตัวไปเมื่อเดือนมีนาคม 2547 หลังเผยแพร่ข้อกล่าวหาการกระทำทารุณกรรมของตำรวจ คาดว่านายสมชายเสียชีวิตแล้ว และผู้ต้องสงสัยคนสำคัญในการสังหารนายสมชายคือเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายนาย แหล่งข่าวตำรวจนายหนึ่งให้ข้อมูลกับไครซิส กรุป ว่า ชมรมนักกฎหมายมุสลิม รวมทั้งคลินิกแพทย์ชุมชน ดำเนินงานโดย นายแพทย์แวมาหะดี แวดาโอะ รอดพ้นจากข้อกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับกรวางแผนระเบิดครั้งหนึ่งของกลุ่มเจมาห์ อิสลามิยาห์ ที่ศูนย์ฝึกตำรวจ ครูฝึกตำรวจคนหนึ่งตั้งคำถามว่า “ถ้าผู้ก่อการร้ายต้องการรักษาตัว พวกเขาจะไปไหน? ถ้าผู้ก่อการร้ายต้องการทนายแก้ต่าง ใครจะทำหน้าที่ให้?”, ครูฝึกตำรวจเอ่ยชื่อสององค์กรนี้

⁵¹ มีรายงานว่าทหารหลายคนเตือนชาวบ้านในหมู่บ้านแห่งหนึ่งของจังหวัดนราธิวาสไม่ให้พูดคุยกับผู้สื่อข่าว, ไครซิส กรุป สัมภาษณ์, กันยายน 2548

⁵² นายประชา เตรีตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส ปฏิเสธเรื่องการขึ้นบัญชีดำ เช่นเดียวกับ พ.อ.สมควร แสงภัทรเนตร

โฆษกกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, เมื่อคราวที่ไครซิส กรุป สัมภาษณ์

ไครซิส กรุป ว่ามีการใช้บัญชีดำ

ซึ่งปกติได้มาจากข้อมูลข่าวกรองที่ขาดความน่าเชื่อถือและมีรายชื่อของผู้บริสุทธิ์หลายราย⁵³

ผู้ต้องสงสัยหลายรายถูกสั่งให้ “มอบตัวโดยสมัครใจ” ไม่เช่นนั้นจะถูกจับกุมหรือดำเนินคดีใด ๆ ที่เลวร้ายไปกว่านั้น⁵⁴

ผู้นำหมู่บ้านหลายแห่ง อ.สุโขทัย บอกรว่าได้เห็นบัญชีดำหลายบัญชี และถูกขอให้ตามหาตัวผู้ต้องสงสัย

บัญชีดำเหล่านี้ทำให้เกิดการกล่าวหาเรื่องการให้เบาะแส สร้างความขัดแย้งภายในหมู่บ้านหลายแห่ง⁵⁵

เจ้าหน้าที่รัฐบาลหลายคนในนครวิสาขประสบความสำเร็จอยู่บ้างจากการทำตามความคิดริเริ่มของนายอุสมาน ทาเฮ

ผู้ใหญ่บ้านปะริ ทั้งนี้แม้จะไม่มีกการนิรโทษกรรมอย่างเป็นทางการ แต่นายทาเฮ

สามารถกระตุ้นให้สมาชิกและผู้สนับสนุนกลุ่มแบ่งแยกดินแดนหลายกลุ่มออกมารายงานตัวต่อทางการเพื่อสร้างความบริสุทธิ์ให้กับตัวเองและยอมสมัครใจเข้าโครงการฟื้นฟู

มีการให้คำมั่นสัญญาว่าผู้ที่มีคดีอาชญากรรมติดตัวนอกเหนือไปจากการเป็นสมาชิกของกลุ่มผิดกฎหมาย

จะได้รับการผ่อนผันหากยอมออกมามอบตัว การเดินตามแนวทางนี้ประสบความสำเร็จในบางกรณี แต่มีหลายกรณี

ที่ถูกเจ้าหน้าที่ทางการท้องถิ่นแย่งชิงผลงานเพื่อสร้างคะแนนทางการเมืองให้ตัวเอง

ชาวบ้านในหมู่บ้านสองแห่งของ อ.สุโขทัย บอกรว่า

ทหารพร้อมอาวุธครบมือเข้ามาลาดตระเวนในหมู่บ้านเป็นประจำทุกวัน

ทุกประตูบ้านผู้ต้องสงสัยที่มีรายชื่อในบัญชีดำและข่มขู่หากผู้ต้องสงสัยไม่ยอม “มอบตัวโดยสมัครใจ”⁵⁶

ขณะที่ชาวบ้านในหมู่บ้านอื่น ๆ

รายงานว่าเจ้าหน้าที่หลายนายเข้ามายังหมู่บ้านและประกาศว่าผู้ที่มีรายชื่อในบัญชีดำอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

และรู้ตัวว่าเป็นใคร เพราะฉะนั้นจึงควรออกมา “มอบตัวโดยสมัครใจ”

ไม่เช่นนั้นก็จะได้รับผลกระทบตามมาหลายอย่าง เจ้าหน้าที่ไม่ได้ระบุชื่อผู้ต้องสงสัยว่าเป็นใคร

แต่กล่าวหาว่าก่ออาชญากรรมในกรณีต่าง ๆ ชาวบ้านหลายคนที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีดำยอมไปมอบตัวกับทางการ

ขณะที่คนอื่น ๆ ซึ่งรวมทั้งคนที่ยืนยันว่าตัวเองบริสุทธิ์ แต่หวาดกลัว ต่างหนีไปหลบซ่อนตัว⁵⁷

(ที่นครวิสาขและยะลาตามลำดับ) เมื่อเดือนกันยายน 2548 รองนายกรัฐมนตรีชิตชัย วรรณสถิตย์ ก็ปฏิเสธเรื่องการขึ้นบัญชีดำ “Thai deputy PM denies blacklisting of southern youths”, *Bemama*, 12 ตุลาคม 2548

⁵³ นายตำรวจระดับสูงคนหนึ่งและเจ้าหน้าที่ทหารหลายนาย บอกรว่ามีกการใช้บัญชีดำ บางคนยอมรับว่ามีผู้ถูกขึ้นบัญชีดำอย่างไม่ถูกต้อง โดยใช้สมมุติฐานจากโรงเรียนและหมู่บ้านที่อยู่ นายทหารระดับสูงคนหนึ่งซึ่งทำหน้าที่รับ “ผู้ยอมมอบตัว”

บอกรว่าเชื่อว่าหลายคนที่ถูกขึ้นบัญชีดำและส่งตัวมาเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูล้วนเป็นผู้บริสุทธิ์

ดู “Innocents forced to surrender”, *Bangkok Post*, 15 กันยายน 2548;

“4,000 teenagers blacklisted”, *Bangkok Post*, 11 ตุลาคม

⁵⁴ ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ชาวบ้านหลายหมู่บ้านในอำเภอสุโขทัย, นักพิทักษ์สิทธิมนุษยชนและสมาชิก กอส., กันยายน 2548

⁵⁵ ผู้ที่ทำงานในโครงการของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, หรือที่เรียกกันว่าโครงการ 4,500 บาท (เงินเดือนไทย)

ตกเป็นผู้ต้องสงสัยว่าเป็นคนให้เบาะแส ซึ่งสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านหลายแห่ง ไครซิส กรุป สัมภาษณ์, นครวิสาข และปัตตานี,

กันยายน 2548

⁵⁶ ไครซิส กรุป สัมภาษณ์, นครวิสาข, กันยายน 2548

⁵⁷ ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ชาวบ้านหลายหมู่บ้านใน อ.สุโขทัย, กันยายน 2548, และเจ้าหน้าที่พิทักษ์สิทธิมนุษยชนในท้องถิ่น และสมาชิกคณะทำงาน

กอส. ซึ่งเป็นผู้ได้รับรายงานเรื่องการขึ้นบัญชีดำ

ตัวอย่างของการขึ้นบัญชีดำที่เคยเกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อเร็ว ๆ นี้ ก็คือการทำสงครามต่อต้านยาเสพติด เมื่อปี 2546 ตามนโยบายของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี มีผู้เสียชีวิตในสงครามต่อต้านยาเสพติด 2,275 คน และอีกหลายร้อยคนถูกจับกุมโดยผลการ รวมทั้ง “สูญหาย”⁵⁸ ในฐานะภูมิภาคที่มีพรมแดนที่ขึ้นชื่อเรื่องการลักลอบยาเสพติด หลายจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้จึงเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายนี้มากที่สุด ผู้คนยังไม่ลืมเรื่องนี้ และที่ผ่านมาไม่เคยมีการติดตามหาผู้สูญหาย นี่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนที่เจ้าหน้าที่จะได้รับเอกสิทธิ์คุ้มกันไม่ให้อ้างอิงคดีใด ๆ เสียอีก

2. การกล่าวหาเรื่องวิสามัญฆาตกรรม

บรรดาผู้นำชุมชนในท้องถิ่นและกลุ่มสิทธิมนุษยชนได้รับรายงานเรื่องการทำวิสามัญฆาตกรรมและบุคคลสูญหายหลายรายนับตั้งแต่บังคับใช้พระราชกำหนด

แต่ความหวาดกลัวผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับทั้งเจ้าหน้าที่ของตัวเองและกับชาวบ้านที่แจ้งเบาะแส ทำให้ไม่กล้าตรวจสอบเรื่องนี้ต่อ การปล่อยข่าวลือตามร้านน้ำชาในหมู่บ้านและมัสยิด

โดยไม่มีมาตรการตรวจสอบความถูกต้อง ส่งผลกระทบทางจิตวิทยาในหมู่ชุมชนมุสลิมหลายแห่ง การไล่ยิงสังหารที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากฝีมือของกลุ่มติดอาวุธแบ่งแยกดินแดน โดยมุ่งเป้าไปที่พลเรือนชาวมุสลิมที่สงสัยว่าจะเป็นผู้ให้เบาะแส⁵⁹

แต่ในขณะที่ยังไม่มีการพิสูจน์ความจริงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นฝีมือของฝ่ายใด

ชาวบ้านในท้องถิ่นกลับตั้งสมมุติฐานว่ามีปืนเป็นสมาชิกหรือเป็นคนของกองกำลังรักษาความมั่นคง หลายเหตุการณ์ที่กล่าวถึงต่อจากนี้ชี้ให้เห็นถึงความหวาดกลัวที่ฝังลึกและความระแวงสงสัยในพื้นที่สีแดง

⁵⁸ คาดว่าตัวเลขสูงถึง 3,000 ราย แต่ตัวเลขของรัฐบาลเองระบุว่ามียุติกรรมมากกว่า 2,000 ราย และถูกจับกุม 51,000 ราย ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงสิงหาคม 2546, Human Rights Watch, “Not enough graves: The war on drugs, HIV/AIDS, and violations of human rights in Thailand”, กรกฎาคม 2547

⁵⁹ เช่น นายชูเต็ง อาแวบือซา, อดีตสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในหมู่บ้านบองอ อำเภोजะเอย์, นราธิวาส ยอมมอบตัวกับทางการเมื่อเดือนมิถุนายน 2548 และเคยร่วมงานกับทางการ เมื่อกลางดึกคืนวันที่ 15-16 พฤศจิกายน กลุ่มแบ่งแยกดินแดนบุกโจมตีบ้านพักของนายชูเต็ง ด้วยอาวุธปืนเอเค ไรเฟิล และระเบิด สังหารนายชูเต็งพร้อมภรรยาและลูกอีก 7 คน ขณะนอนหลับ ดู “Narathiwat Slaughter: Family of nine gunned down”, *The Nation*, 17 กันยายน 2548 ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงและสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนยืนยันกระทำการ

IV. กรณีการเสียชีวิตของอิหม่ามสะตอปา

เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2548 นายสะตอปา ยูโซ๊ะ อิหม่ามหมู่บ้านละหาน ในอำเภอสุโขทัย นราธิวาส ถูกยิงเสียชีวิตหน้าบ้านพักโดยคนร้ายไม่ทราบชื่อ หลังกลับจากนำละหมาดครั้งที่ 5 ของวัน (เวลาประมาณ 20.20น.) ในขณะที่กำลังลงจากรถมอเตอร์ไซด์เพื่อก้าวขึ้นบันไดบ้าน มือปืนใช้ปืนกลไรเฟิล ยิงอิหม่ามสะตอปามาจาก 2 ทิศทาง จากนั้นมือปืนวิ่งหนีเข้าไปทางสวนยางในบริเวณใกล้เคียง⁶⁰

ชาวบ้านบางคนอ้างว่าเห็นชาย 4 คน แต่งกายลักษณะคล้ายทหารวิ่งหนีออกไปจากที่เกิดเหตุ⁶¹ แต่เจ้าหน้าที่หลายคนคิดว่าผู้ลงมืออาจจะเป็นชาวบ้านด้วยกันเองที่ไม่พอใจ หรือกลุ่มติดอาวุธแบ่งแยกดินแดน เพื่อให้ชาวบ้านหันมาต่อต้านรัฐบาล⁶² สิ่งที่ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจของชาวบ้านต่อทางการเกิดขึ้นโดยชาวบ้านราว 100 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็ก รวมกันขัดขวางไม่ให้เจ้าหน้าที่เข้าไปในหมู่บ้าน ขณะที่ศพของอิหม่ามถูกฝังภายใน 24 ชั่วโมงตามหลักศาสนาอิสลาม โดยไม่มีการชันสูตร เช่นเดียวกับหลักฐานจากที่เกิดเหตุ เช่น ปลอกกระสุน ก็ไม่มีการเก็บรวบรวม

ชาวบ้านในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ที่มีความเชื่อต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไป แต่ไม่เคยมีการพิสูจน์ว่าฝ่ายใดถูกหรือผิด สิ่งที่ชัดเจนคือความเชื่อที่ไว้วางใจระหว่างชุมชนและรัฐบาลขาดสะบั้น

A. การตีความเรื่องการทำวิสามัญฆาตกรรม

ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ชาวบ้านในละแวกนั้นหลายคน รวมทั้งลูกชายของอิหม่าม ทุกคนล้วนเชื่อว่าอิหม่ามถูกสังหารโดยฝีมือของทหารหลายนาย จริงอยู่ในภาคใต้ที่นั่นเต็มไปด้วยข่าวลือ ขณะที่ความไม่เชื่อใจของชาวบ้านต่อทางการก็เป็นปัญหาใหญ่ แต่หากเรื่องนี้จริง สิ่งนี้ก็ยิ่งจะเพิ่มน้ำหนักให้กับความเชื่อนี้มากขึ้นไปอีก อย่างไรก็ตาม ไม่มีทางที่จะพิสูจน์ความเชื่อนี้หากปราศจากการสืบสวนทางนิติเวชวิทยา และจากการให้ปากคำอย่างเป็นทางการของผู้เห็นเหตุการณ์ แต่ทั้งสองอย่างไม่มีโอกาสจะเกิดขึ้นได้ในสภาพปัจจุบัน

ชาวบ้านในหมู่บ้านละหานเล่าว่า เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม หลายชั่วโมงก่อนที่อิหม่ามจะเสียชีวิต มีเฮลิคอปเตอร์ของทหารหลายลำบินวนเวียนอยู่เหนือหมู่บ้าน⁶³ แน่แน่นอนว่านายทหารระดับสูงจากกองทัพภาคที่ 4

⁶⁰ มีรายงานว่าพบกระสุนหลายรูบนบันไดบ้านของอิหม่าม “เยือนหมู่บ้านละหาน ที่เสียงไม่ต้องการอำนาจรัฐ”, ศูนย์ข่าวอิศรา, ตีพิมพ์ซ้ำในมติชน, 7 กันยายน 2548, หน้า 2

⁶¹ ชาวบ้านหลายคนบอกว่าแม้จะไม่มีผู้เห็นเหตุการณ์คนอื่นนอกเหนือจากตัวอิหม่ามเอง แต่ชาวบ้านหลายคนเห็นชายสี่คนแต่งกายลักษณะทหาร (กางเกงทหารและเสื้อยืด) วิ่งหนีไปจากที่เกิดเหตุ ไครซิส กรุป ไม่ได้สัมภาษณ์พยานเหล่านี้, สัมภาษณ์ชาวบ้าน, หมู่บ้านละหาน, อ.สุโขทัย, นราธิวาส, 6, 12 กันยายน 2548

⁶² “Insurgents surrender in Narathiwat; killing continue”, *The Nation*, 31 สิงหาคม 2548, “Village turns to no-go zone for authorities”, *Bangkok Post*, 2 กันยายน 2548

⁶³ ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ชาวบ้าน, หมู่บ้านละหาน, อ.สุโขทัย, นราธิวาส, 6, 12 กันยายน 2548

ปฏิเสธเรื่องนี้⁶⁴ ขณะที่ไม่มีพยานรู้เห็นด้วย หลังจากเสียงปืนสงบลง คนในครอบครัวอิหม่ามและชาวบ้านใกล้เคียงรอดออกมาจากบ้านพักและพบอิหม่ามฟุบอยู่ที่พื้น ในสภาพถูกยิงหลายนัด คนในบ้านพุงอิหม่ามขึ้นไปบนบ้าน แม้จะได้รับบาดเจ็บสาหัสหลายจุด ทั้งที่นอน ต้นขา หลัง ด้านข้าง หัวไหล่และปลายแขน แต่อิหม่ามก็ยังมีลมหายใจอยู่อีกหลายชั่วโมง มีการอ้างว่าอิหม่ามบอกกับคนในครอบครัวว่าทหาร 4 คนเป็นคนยิงและหลบหนีไป อิหม่ามบอกว่าไม่ต้องการให้เรียกรถพยาบาล เพราะกลัวว่ากองกำลังรักษาความมั่นคงจะนำตัวเขาไปจากโรงพยาบาล เขาขอตายที่บ้านของตัวเอง⁶⁵

อย่างไรก็ดี ครึ่งชั่วโมงหลังเกิดเหตุรถพยาบาลคันหนึ่งพร้อมกำลังคุ้มกันทางทหารเต็มที (ชาวบ้านอ้างว่ามีรถบรรทุกทหารมากกว่า 10 คัน) มาถึงที่เกิดเหตุ ชาวบ้านคนหนึ่งบอกว่า “เราทำตามความต้องการของอิหม่าม คือไม่มีการเรียกรถพยาบาลเข้ามา แต่คนเหล่านี้รู้ได้อย่างไรว่ามีคนถูกยิง ถ้าคนลงมือไม่ใช่พวกเขา (ทหาร) หรือคนของพวกเขา”⁶⁶

B. คำอธิบายของทางการ

เจ้าหน้าที่ทหารและทางจังหวัดระบุว่าคนในท้องถิ่น หรือบางทีอาจจะเป็นสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่ลงมือสังหารอิหม่าม และทำให้ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นฝีมือของทหารเพื่อทำให้ชาวบ้านต่อต้านทางการ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของหน่วยข่าวกรองคนหนึ่งบอกว่า คนในหมู่บ้าน 2 คน ที่คอยให้เบาะแสแก่ทางการเป็นผู้เห็นเหตุการณ์ ตามคำบอกเล่าของเจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองคนนั้นคนร้ายมี 2 คน ไม่ใช่ 4 คน และคนทั้งสองน่าจะไม่ได้แต่งกายในลักษณะทหาร⁶⁷ อย่างไรก็ดี ตำรวจไม่ได้จับกุมหรือตั้งข้อสงสัยใคร่ฐานเกี่ยวข้องกับเหตุที่เกิดขึ้น หรือแม้แต่เข้าไปตรวจสอบในที่เกิดเหตุ แต่มันยังมีความเชื่อในหมู่เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงเองว่า อิหม่ามสะดอปา ยังมีชีวิตอยู่ และรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในมาเลเซีย แต่ถึงอย่างนั้นก็ไม่มีหลักฐานมายืนยันคำกล่าวอ้างนี้⁶⁸

นายประชา เตรีตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส นำคณะผู้แทนทั้งฝ่ายพลเรือนและทหารเข้าไปยังหมู่บ้านละหาน เมื่อวันที่ 4 กันยายน เพื่อพบกับครอบครัวของอิหม่าม แต่คณะของผู้ว่าราชการจังหวัดถูกขัดขวางโดยกลุ่มผู้หญิงและเด็กที่ร้องตะโกนว่า

⁶⁴ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ พ.อ.สมควร แสงภัทรเนตร, กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, ยะลา, 13 กันยายน, และ พ.อ.ดวงกมล เมฆสวัสดิ์ ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการรักษาความมั่นคงกอง กงทัฬหภาคที่ 4 , กรุงเทพฯ, 16 กันยายน 2548

⁶⁵ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์, ลูกชายอิหม่ามสะดอปา, หมู่บ้านละหาน, 6 กันยายน 2548, และชาวบ้านคนอื่น ๆ วันที่ 11-12 กันยายน

⁶⁶ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์, ชาวบ้านหมู่บ้านละหาน, 6 กันยายน 2548, แนนอนว่ามีหลายทางที่เจ้าหน้าที่จะได้รับแจ้งเหตุ (ทั้งจากคนให้เบาะแส, ชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เคียงที่ได้ยินเสียงปืน หรือคนในหมู่บ้านละหานที่ออกมาปฏิเสธในภายหลัง) อย่างไรก็ดี ชาวบ้านในหมู่บ้านละหานที่ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ เชื่อว่าสิ่งนี้ชี้ให้เห็นความเกี่ยวข้องของทหาร ผู้หญิงหลายคนในหมู่บ้านเล่าให้นักข่าวฟังว่าก่อนที่อิหม่ามจะเสียชีวิต “ทหารหลายคนมาที่บ้านอิหม่ามบ่อย ๆ และมอบยารักษาโรคให้

หลังจากอิหม่ามถูกยิงก็มีรถพยาบาลมาถึงหมู่บ้านทันทีอย่างกับว่ามีรถเตรียมการไว้ก่อนแล้ว”, “เยื่อหมู่บ้านละหานที่เสียงไม่ต้องการอำนาจรัฐ” ศูนย์ข่าวอิศรา, ตีพิมพ์ซ้ำในมติชน, 7 กันยายน 2548, หน้า 2

⁶⁷ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, บัตตานี, 11 กันยายน 2548

⁶⁸ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, ตุลาคม 2548

“หมู่บ้านนี้ไม่ต้อนรับเจ้าหน้าที่ที่ทำร้ายประชาชน”⁶⁹ แต่ท้ายที่สุดแล้วนายประชา
ก็สามารถต่อรถโดยผ่านคนกลางสำเร็จและได้พบคนในครอบครัวของอิหม่ามที่ สุเหร่า
คำถามแรกที่นายประชาถามคนในครอบครัวคือได้ไปทำพิธีฮัจญ์กันแล้วหรือยัง
นายประชาบอกว่าถ้ายังรัฐบาลจะออกค่าใช้จ่ายให้
แม้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องการช่วยเหลือคนในครอบครัวอิหม่ามที่กำลังโศกสลด
แต่ชาวบ้านหลายคนมองข้อเสนอของนายประชาว่าเป็นการยอมรับความผิด หรือแม้แต่เป็นการให้เงินปิดปาก⁷⁰

C. แรงจูงใจที่น่าจะเป็นไปได้

ในช่วงเดือนก่อนหน้าที่จะเสียชีวิต เจ้าหน้าที่ทหารหลายนายไปหาอิหม่ามสะตอปาที่บ้านพักเป็นประจำ
ชาวบ้านหลายคนบอกว่าไม่ทราบว่าคุณกันเรื่องอะไร
ขณะที่แหล่งข่าวทางทหารบอกว่าทหารต้องการให้อิหม่ามช่วยให้ผู้ต้องสงสัยแบ่งแยกดินแดนที่อยู่ในหมู่บ้านยอมมอบตัว
กับทางการ⁷¹

แต่ชาวบ้านที่หมู่บ้านละหานอ้างว่าทหารหลายนายไปที่บ้านพักของชาวบ้านหลายหลังในหมู่บ้านละหานและบริเวณใกล้เคียง
คือในช่วงเดือนก่อนหน้า และประกาศว่าคนในหมู่บ้านหลายคนมีชื่ออยู่ในบัญชีดำ ควรจะออกมามอบตัวกับทางการ⁷²
เจ้าหน้าที่ตำรวจคนหนึ่งบอกว่าอิหม่ามเป็นคนหนึ่งที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีดำ⁷³

เป็นไปได้ว่ากองกำลังรักษาความมั่นคงสงสัยว่าอิหม่ามเป็นแกนนำกลุ่มแบ่งแยกดินแดน
ทำให้เกิดแรงจูงใจในการสังหารอิหม่าม อย่างไรก็ดี ไม่มีหลักฐานแน่หนาที่ชี้ว่าทหารหรือตำรวจเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

หากกลุ่มแบ่งแยกดินแดนยังคงปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่ตามที่ทางการกล่าวอ้าง
ก็มีแรงจูงใจที่เป็นไปได้สองทางที่กลุ่มแบ่งแยกดินแดนจะเป็นผู้ลงมือสังหารอิหม่าม
ประการแรกคนเหล่านี้อาจต้องการแรงสนับสนุนจากชาวบ้านจากการป้ายความผิดว่าเป็นการกระทำของฝ่ายทหาร
ความเป็นไปได้ประการที่สองคืออิหม่ามเคยร่วมมือกับทางการหรือกำลังคิดว่าจะร่วมมือทำงานกับทางการเพื่อให้คนที่มียชื่อ
ในบัญชีดำออกมามอบตัว หรือท้ายที่สุดแล้วการฆ่าอิหม่ามอาจไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองใด ๆ เลย
แต่เป็นความขัดแย้งส่วนตัว แต่ในเมื่อปราศจากการสืบสวนสอบสวนโดยผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นทางการ
และด้วยความร่วมมือของชาวบ้านในพื้นที่ ก็ไม่มีทางที่จะตามหาตัวคนสังหารอิหม่ามได้

⁶⁹ “Villagers vent anger against governor”, *Bangkok Post*
, 5 กันยายน 2548

⁷⁰ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ชาวบ้านหมู่บ้านละหาน 6,11 ,กันยายน 2548

⁷¹ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ ,นราธิวาส ,ยะลา ,ปัตตานี ,กันยายน 2548

⁷² ชาวบ้านหลายคนบอกว่าพวกเขาเต็มใจจะมารายงานตัวกับทางการ แต่เพราะไม่มีใครถูกตั้งข้อกล่าวหาว่าก่อคดีอะไร
ก็เลยไม่แน่ใจว่าจะไปมอบตัวอย่างไร ,ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ชาวบ้านหมู่บ้านละหาน 6 ,กันยายน 2548

⁷³ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ 5,กันยายน 2548

D. นัยสำคัญ

การสังหารอย่างเป็นปริศนาไม่ใช่เรื่องแปลกหรือผิดปกติในพื้นที่ภาคใต้ของไทย เพราะรายงานการเกิดเหตุรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นนับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ยังไม่ลดลง แต่สิ่งที่ถือเป็นเรื่องใหม่และน่าวิตกคือการไร้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ หรือแม้แต่ความพยายามจะสืบสวนสอบสวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ความเชื่อถือว่าว่างใจต่อเจ้าหน้าที่ตกต่ำลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้วงเวลาที่มีการบังคับใช้พระราชกำหนดฉุกเฉิน ชาวบ้านไม่ยอมให้ความร่วมมือกับทางการ⁷⁴ การไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบที่เกิดเหตุถือเป็นการท้าทายอำนาจรัฐอย่างเห็นได้ชัด⁷⁵

เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงหลายคนต้องตกที่นั่งลำบาก เพราะเหตุการณ์ที่ อ.ตากใบที่เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ ยังอยู่ในความทรงจำของทั้งเจ้าหน้าที่เองและชาวบ้านไม่เฉพาะในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสเท่านั้น ดังนั้นการจะบังคับใช้กำลังเพื่อให้เข้าไปในหมู่บ้านรังแต่จะทำให้เกิดหายนะ แต่การจะเดินหนีออกไปง่าย ๆ ก็เท่ากับเพิ่มตัวเลขคดีที่ทางการไม่สามารถจัดการได้ให้มากขึ้นไปอีก รัฐบาลไม่สามารถหยุดยั้งเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ ประกอบกับความเคลือบแคลงสงสัยของชาวบ้านในท้องถิ่นที่แพร่สะพัดว่ากองกำลังรักษาความมั่นคงอยู่เบื้องหลังการสังหารบางกรณี ยิ่งทวีความตึงเครียดมากขึ้น และตั้งแต่เกิดเหตุที่ละหาน พระสองรูปถูกฆ่าตายในอำเภอใกล้เคียงกัน ไบพลิวที่ติดอยู่กับศพอ้างว่าฆ่าเพื่อแก้แค้นการเสียชีวิตของอิหม่าม⁷⁶

⁷⁴ ชาวบ้านในหลายหมู่บ้านของจังหวัดนราธิวาส, รวมทั้งหมู่บ้านละหาน, บอกว่าเมื่อต้นเดือนกันยายน 2548 พวกเขายิ่งหวาดกลัวมากขึ้นนับตั้งแต่มีการออกพระราชกำหนด ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่รู้รายละเอียดเกี่ยวกับพระราชกำหนดแต่รู้ดีเฉพาะมาตราหนึ่ง: มาตรา 17 ซึ่งให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไม่ต้องถูกดำเนินคดีจากการกระทำใด ๆ ภายใต้การปฏิบัติงาน, โครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์, 5-14 กันยายน 2548

⁷⁵ แม้จะไม่มีหลักฐาน แต่มีความเป็นไปได้ว่าสมาชิกกลุ่มกำลังแบ่งแยกดินแดนเป็นคนจัดการให้ชาวบ้านออกมาขัดขวาง หรือทำให้ชาวบ้านละหานไม่ให้ความร่วมมือกับทางการ; โดยอาศัยประโยชน์จากความหวาดกลัวและความไม่ไว้วางใจของชาวบ้านที่มีต่อทางการเป็นทุน

⁷⁶ "Thais despair over growing insurgency", *International Herald Tribune*, 14 กันยายน 2548

V. การหลบหนีเข้ามาเลเซีย

ในวันที่ 30 สิงหาคม 2548 วันต่อมาหลังจากอิหม่ามสะตอปา ถูกฆาตกรรม ชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ 131 คนหนีออกจากประเทศไทยไปขอลี้ภัยข้ามพรมแดน ไม่มีการเปิดเผยเหตุผลที่แท้จริง แต่มีหลักฐานบางอย่างชี้ว่าคนส่วนใหญ่มาจากพื้นที่สีแดงในอำเภอสุโขทัย และสุโขทัย นราธิวาส กลัวว่าจะถูกกั้นแก๊งรั้งความ⁷⁷

ดูเหมือนการหนีออกจากประเทศไทยครั้งนี้ได้เตรียมการไว้ล่วงหน้า อาจจะเป็นการดำเนินการของคนที่เกี่ยวข้องกับนักการเมืองที่มีแนวคิดแบ่งแยกดินแดนหรือกลุ่มติดอาวุธ แต่จนถึงขณะนี้ก็ยังปราศจากหลักฐานชัดเจน⁷⁸

ผู้ขอลี้ภัยสองกลุ่มเดินทางถึงรัฐกลันตัน พรมแดนทางเหนือของมาเลเซีย ในวันที่ 30 สิงหาคม โดย 62 คนเดินทางไปยังรันเตา ปันจิง (Rantau Panjang) ใน อำเภอปาเซียร์ มาส (Pasir Mas) และอีก 69 คนเดินทางไปยังเบ็งกอลัน กูบอร์ (Pengkalan Kubor) ในอำเภอตุ้มปัด (Tumpat) คนทั้งสองกลุ่มเข้าไปขอพักพิงในสุเหร่าซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณแค่มุขามพรมแดน ที่มีสยิด อัล ฮามา ในเบ็งกอลัน กูบอร์ และมัสยิดอิตายัน ในรันเตา ปันจิงหลายชั่วโมง หลังจากคนกลุ่มนี้เดินทางไปถึง ตำรวจมาเลเซียได้นำตัวออกไปจากสุเหร่าไปยังศูนย์กักกันคนเข้าเมือง ที่ทานะ เมร่าห์ (Tanah Merah) เมืองแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ห่างไปทางใต้ประมาณ 20 กิโลเมตร จากที่นั่นคนเหล่านี้ถูกส่งตัวต่อไปยังที่พักพิงในรัฐตรังกรานู ที่อยู่ใกล้เคียงกัน⁷⁹

แหล่งข่าวจากฝ่ายรัฐบาลไทยและฝ่ายทหารระบุว่าในกลุ่มผู้ขอลี้ภัยมีสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนและผู้ให้การสนับสนุนอยู่ด้วย รวมทั้งชาวบ้านธรรมดาที่หวาดกลัวกับการปล่อยข่าวลือของพวกเขาแบ่งแยกดินแดนที่ต้องการทำลายความน่าเชื่อถือของทางการ⁸⁰ ผู้ที่หนีออกจากประเทศบางคนยอมรับว่าถูกทางการตามล่าตัว แต่ที่หนีเพราะกลัวว่าจะได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม บางคนได้รับการบอกกล่าวเรื่องการสังหารผู้ต้องสงสัยคนอื่น ๆ (อย่างน้อยคนหนึ่งอ้างว่าเห็นเหตุการณ์ด้วยตัวเอง) ส่วนคนอื่น ๆ

⁷⁷ ไครซิส กรุ๊ป ไม่ได้สัมภาษณ์ผู้ขอลี้ภัยด้วยตัวเอง มีเพียงเจ้าหน้าที่ทางการไทย มาเลเซีย และยูเอ็นเอชซีอาร์ ที่ได้พบคนเหล่านี้ แต่นักวิเคราะห์หลายคนได้สัมภาษณ์ชาวบ้านในกลันตันที่ได้พบผู้ขอลี้ภัยขณะเดินทางมาถึง รวมทั้งสัมภาษณ์ชาวบ้านจากหมู่บ้านที่คนเหล่านี้หนีออกมา

⁷⁸ ยังมีชาวไทยมุสลิมอีกจำนวนมากที่หนีข้ามพรมแดนไปมาเลเซีย โดยไม่ได้ขอสถานะผู้ขอลี้ภัยอย่างเป็นทางการ ผู้บัญชาการทหารนายหนึ่งใน อ.สุโขทัย บริเวณชายแดน และประธานสมาคมปัตตานีมาเลเซีย ในรัฐกลันตัน ต่างประเมินว่าน่าจะมีชาวไทยมุสลิมราว 1,000 คน หนีข้ามพรมแดนไป ในช่วงเวลานับตั้งแต่พระราชกำหนดมีผลบังคับใช้ จนถึงกลางเดือนกันยายน , ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์, กันยายน 2548

⁷⁹ การดำเนินการเรื่องนี้เกิดขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจแก่รัฐบาลไทยว่าการประเมินสถานะของผู้ขอลี้ภัยจะมีความเป็นกลางทางการเมือง รัฐบาลของรัฐกลันตัน ควบคุมโดยพรรคมาเลเซีย ปาร์ตี้ อิสลาม ซึ่งเคยให้การสนับสนุนกลุ่มแบ่งแยกดินแดนไทยมุสลิม

⁸⁰ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงในจังหวัดภาคใต้ รวมทั้งนายประชา เตรีตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส และ พ.อ.สมควร แสงภักทรนตรี โฆษกกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, กันยายน 2548 "Thais: Separatist group behind Muslims fleeing to Malaysia", *Thais News/AP*, 8 กันยายน 2548

ยืนยันว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ที่กลัวถูกจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการ ในขณะที่ยังไม่มีการพิสูจน์ว่าคำกล่าวอ้างนี้เป็นจริง แต่ที่ดูเหมือนจะเกิดขึ้นจริงคือความหวาดกลัวชาวบ้าน⁸¹

A. แรงจูงใจที่เป็นไปได้

1. ความหวาดกลัววิสามัญฆาตกรรมที่ละหान

ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าชาวบ้านจากหมู่บ้านละหานหนีไปหลังจากการเสียชีวิตของอิหม่ามสะตอปาหรือไม่ว่าแต่เจ้าหน้าที่ทางการไทยส่วนใหญ่ยืนยันว่าห้วงเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพ้องกันโดยบังเอิญ และในหมู่บ้านไทย 131 คน ไม่มีชาวบ้านจากหมู่บ้านละหานรวมอยู่ด้วย⁸²

ชาวบ้านในหมู่บ้านละหานเองบอกว่าไม่มีคนจากหมู่บ้านของตนหนีไปมาเลเซีย⁸³ อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์การอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส อ้างว่าได้รับข้อมูลว่ามีชาวบ้านละหานหนีไปจริง⁸⁴

ผู้ที่หนีไปขอลี้ภัยที่เบ็งกอลัน กูเบอร์ บอกว่า อิหม่ามในพื้นที่ถูกทหารยิงตายเมื่อสัปดาห์ก่อนหน้า แต่คนเหล่านี้อ้างว่าพวกตนมาจากหมู่บ้านแห่งหนึ่งใกล้อำเภอสุโขทัย (หมู่บ้านละหานอยู่ในอำเภอสุโขทัย) ชาวบ้านเหล่านี้และชาวบ้านที่หมู่บ้านละหานอาจโกหกเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่เพื่อป้องกันตัวเองและครอบครัว อย่างไรก็ตามเป็นไปได้ว่าอาจไม่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรง ทั้งนี้

นักพิทักษ์สิทธิมนุษยชนไทยได้รับรายงานหลายกระแส(ที่ยังไม่ได้รับการยืนยัน) ว่ามีอิหม่าม 9 คน ถูกฆ่าตายในเหตุการณ์ที่เป็นปริศนา นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชกำหนด⁸⁵

2. ความหวาดกลัววิสามัญฆาตกรรมที่ อ.สุโขทัย

อิหม่ามที่สุเหร่าอัล ฮามา ในเบ็งกอลัน กูเบอร์ ซึ่งตั้งอยู่ในจุดแค่น้ำพรมแดนจากอำเภอตากใบ บอกเล่าเหตุการณ์ตอนที่ชาวบ้าน 69 คน จาก อ.สุโขทัย เข้าไปขอลี้ภัยในสุเหร่าเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ให้ใคร่ครุส กรุป ฟังคนเหล่านี้บอกว่ามาจากประเทศไทย และพวกเขาหวาดกลัวมาก พวกเขาบอกว่ายอมตายดีกว่าจะกลับไปประเทศไทย พวกเขาคิดว่ามีโอกาสสูงที่จะถูกฆ่าหาก กลับไป พวกเขาบอกว่าขอตายในมาเลเซียดีกว่า⁸⁶

⁸¹ ใคร่ครุส กรุป สัมภาษณ์คนในรัฐกลันตันที่ได้พบผู้ขอลี้ภัย และสัมภาษณ์ชาวบ้านจากหมู่บ้านเดียวกับผู้ขอลี้ภัยกันยายน 2548

⁸² ใคร่ครุส กรุป สัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ตรวจและทหารในภาคใต้, กันยายน 2548, "Pulo gets the rap for 'refugees'", *Bangkok Post*, 8 กันยายน 2548

⁸³ ใคร่ครุส กรุป สัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านละหาน, 6, 12 กันยายน 2548

⁸⁴ ใคร่ครุส กรุป สัมภาษณ์นายอับดุลเราะห์มาน อับดุลสมัด ประธานคณะกรรมการอิสลามจังหวัดนราธิวาส ,นราธิวาส 7 ,กันยายน 2548; "Southern Violence: KL shelters 'fleeing Muslims'", *The Nation* 2 ,กันยายน 2548

⁸⁵ ใคร่ครุส กรุป ติดต่อกัน, ตุลาคม 2548

⁸⁶ ใคร่ครุส กรุป สัมภาษณ์อิหม่ามสุเหร่า อัล ฮามา ,เบ็งกอลัน กูเบอร์ ,ทุมพัท, กลันตัน 13 ,กันยายน 2548

ชาวบ้านหลายคนร้องไห้ แต่มีรายงานว่าชายสูงอายุคนหนึ่งอยู่ในสภาพโศกเศร้าเป็นพิเศษ ตอนที่ตำรวจมาเลเซียนายหนึ่งสอบปากคำ ชายสูงอายुर้องไห้ และเล่าว่าหลานชายถูกทหารยิงตาย⁸⁷ ตอนที่ตัวเองกับหลานกำลังเดินออกจากสุเหร่าในหมู่บ้านที่พักอยู่ในนราธิวาสเมื่อวันก่อน ชายสูงอายุบอกว่าหลานชายถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกแบ่งแยกดินแดน แต่ไม่เคยมีการสอบสวนหรือดำเนินคดี กลับถูกฆ่าตายไปเฉย ๆ ชาวบ้านคนอื่น ๆ จากหมู่บ้านเดียวกันบอกกับตำรวจมาเลเซียว่า ถูกกล่าวหาเหมือนกันและหนีออกมาเพราะกลัวว่าจะถูกกระทำเช่นเดียวกัน⁸⁸

3. ความหวาดกลัวการจับกุมโดยพลการและวิสามัญฆาตกรรมที่โตะเต็ง, สุโหลงปาตี

มีรายงานว่าชาวบ้าน 5 คน ในจำนวน 131 คน หนีไปจากหมู่บ้านอัยปะหยง (Ai Payong) ในตำบลโตะเต็ง อ.สุโหลงปาตี หลังรู้ว่าตัวเองมีชื่ออยู่ในบัญชีดำ⁸⁹ โตะเต็งถูกกำหนดให้อยู่ในพื้นที่สีแดงนับตั้งแต่เกิดเหตุรุนแรงเมื่อต้นปี 2547 เกิดเหตุการณ์หลายสิบครั้งนับตั้งแต่นั้น รวมทั้งกรณีที่ชาวบ้านอย่างน้อย 6 คน ถูกยิงตายโดยมีปืนไม่ทราบชื่อ ในหมู่บ้านอัยปะหยง และหมู่บ้านอัยบาตุ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน

ในเดือนมีนาคม 2547 นายอนุพงศ์ พันธชยางกูร กำนันตำบลโตะเต็ง ถูกจับกุม เขาให้การรับสารภาพว่าช่วยจัดการก่อเหตุปล้นปืนที่ค่ายทหารใน อ.เจาะไอร้อง เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 นายอนุพงศ์ อ้างชื่อ ส.ส.นราธิวาส 2 คน และ ส.ว.ปัตตานีคนหนึ่ง ว่าเป็นผู้บงการคนสำคัญ⁹⁰ อย่างไรก็ดี มีสิ่งผิดปกติหลายอย่างเกิดขึ้นจากการรับสารภาพของนายอนุพงศ์ รวมทั้งข้อกล่าวหาเรื่องการทำร้ายร่างกาย⁹¹ ไม่เป็นที่ชัดเจนว่านายอนุพงศ์ ชัดทอดแกนนำท้องถิ่นคนอื่น ๆ ด้วยหรือไม่ แต่ไม่นานหลังจากนายอนุพงศ์ถูกจับกุม กองกำลังรักษาความมั่นคงก็เข้าไปกวาดล้างในตำบล และจับตัวผู้ใหญ่บ้านและแกนนำหมู่บ้านในตำบลโตะเต็งไป 14 คน ดูเหมือนจะเป็นการจับกุมโดยพลการ มีการกล่าวหาว่าผู้ที่ถูกจับกุมบางคนถูกทำร้ายร่างกาย⁹² ต่อมาชาวบ้านราว 50 คน หนีออกจากพื้นที่และไม่มีใครได้พบเห็นอีกเลยนับแต่นั้น ตามคำบอกกล่าวของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

⁸⁷ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์อิหม่ามที่อยู่ในสุเหร่าตอนที่ตำรวจสอบปากคำผู้ขอลี้ภัย ,เบ็งกาลัน กูเบอร์ 13 ,กันยายน 2548

อิหม่ามอธิบายว่าชาวบ้านคนหนึ่งต้องเป็นคนแจ้งตำรวจ เพราะไม่มีใครจากสุเหร่าเป็นคนแจ้ง ตำรวจมาถึงสุเหร่าหลังจากอิหม่ามได้พบกับกลุ่มผู้ขอลี้ภัย ตำรวจสอบปากคำคนเหล่านี้ภายในสุเหร่า เวลาประมาณ 17.00น .ถึง 22.00น . จากนั้นจึงนำตัวไปที่ทانهห์ เมราห์ (Tanah Merah)

⁸⁸ สัมภาษณ์อิหม่าม, สุเหร่าอัล ฮามา ,เรื่องเดิม

⁸⁹ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ตำรวจ ,ผู้นำหมู่บ้านอัยปะหยง ,นราธิวาสและปัตตานี 9 ,กันยายน 2548; "Murdered cleric's village still tense", Bangkok Post 7 ,กันยายน 2548

⁹⁰ นายอนุพงศ์ อ้างชื่อนายันจุมุดดิน อูมา และนายอารีเพ็ญ อุตสินธุ์ ส.ส.นราธิวาส และนายเด่น โตะมีนา ส.ว.ปัตตานี นายันจุมุดดิน ขณะนี้อยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีในข้อหาทรยศ , "Treason trial: Najmuddin insists he's innocent", The Nation 5 ,ตุลาคม 2548; "Impossible that Najmuddin is separatist: Wan Noor", The Nation 7 ตุลาคม 2548

⁹¹ อย่างไรก็ดี นายตำรวจระดับสูงคนหนึ่งให้ข้อมูลกับไครซิส กรุ๊ป ว่านายอนุพงศ์ ถูกทรมานบีบให้รับสารภาพ ดู รายงานของไครซิส กรุ๊ป, Insurgency, Not Jihad, เรื่องเดิม ,หน้า 20

⁹² ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์หัวหน้าหมู่บ้านอัยปะหยง 9 ,กันยายน 2548

ชาวบ้านบางคนแต่ไม่ใช่ทั้งหมดเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดน⁹³ ขณะที่คนอื่น ๆ
กลัวความผิดฐานมีส่วนพัวพันด้วย

ชาวบ้าน 5 คน ที่หนีจากหมู่บ้านไอปะหยง ไปยังมาเลเซีย เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม เป็นคนที่มาจากครอบครัวเดียวกัน
คือลูกสาว 2 คน ลูกชาย 2 คนและแม่

สองเดือนก่อนหน้านั้นพ่อและผู้ชายจากพื้นที่เดียวกันถูกยิงต้อนออกมาจากสุเหร่าหลังละหมาดอิสยัก (ตอนเย็น)

ไม่นานก่อนหน้านั้น คนทั้งสองแอบบอกกับผู้นำหมู่บ้านว่าเป็นสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดน

และบอกด้วยว่ากลัวทหารจะมาตามฆ่า

คนทั้งสองยังบอกกับชาวบ้านหลายคนว่าเกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดน

แต่ยืนยันว่าไม่ได้เป็นผู้ลงมือก่อเหตุรุนแรง

ไม่มีใครในครอบครัวที่หนีไปยังมาเลเซียเป็นที่รู้ในท้องถิ่นว่าเกี่ยวข้องกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดน

แต่บางทีคนเหล่านี้อาจถูกขึ้นบัญชีดำเพราะมีสายสัมพันธ์กับสามี/พ่อ คนเหล่านี้ได้รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องสงสัยคนอื่น
ๆ ในท้องที่และหลบหนีไปเพราะกลัวการจับกุม ทำร้ายร่างกายหรือยิ่งกว่านั้น⁹⁴

4. ภาวะว่างงานในตะบิง, สายบุรี

เจ้าหน้าที่หลายคนรวมทั้งนายประชา เตรีตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส บอกว่าคนเหล่านี้ไม่ใช่ผู้ขอลี้ภัย

แต่เป็นคนที่ไปหางานทำ⁹⁵ ด้าน พ.อ.อัคร ทิพย์โรจน์ โฆษกกองทัพบก อ้างว่าคนส่วนใหญ่มาจาก ตะบิง ในอำเภอสายบุรี

จังหวัดปัตตานี แต่ พ.อ.อัคร ไม่ได้ระบุว่าได้ขอมูลมาจากไหน⁹⁶ อย่างไรก็ดี

มีความเป็นไปได้ไม่น้อยว่าคนที่กำลังหางานทำจะร้องขอสถานะผู้ลี้ภัย แทนที่จะข้ามพรมแดนไปและไปรับจ้างทำงานทั่วไป

อย่างที่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์นับร้อย ๆ คน ทำกันในแต่ละปี

B. ทำที่ของรัฐบาลและชาวมลายูเซีย

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี บอกว่าการหนีไปยังประเทศมาเลเซียเป็น “ลูกไม้สกรปรก”

ของผู้ก่อความไม่สงบที่พยายามทำให้เหตุการณ์รุนแรงในภาคใต้เป็น “เรื่องระหว่างประเทศ”⁹⁷ นายสีหศักดิ์

⁹³ ทางกรไทยอ้างว่านายฮัมซาร์ ซาอูด อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอัยบาตู ซึ่งถูกตำรวจออกหมายจับ)ตั้งค่าหัว 500,000บาท หรือ 12,200
ดอลลาร์ (ฐานพัวพันกับการสังหาร พันโทสุธรรม ศรีริگانนท์ เป็นหนึ่งในชาวบ้าน 131คน และขอให้ส่งตัวกลับมายังไทยในฐานะผู้ร้ายข้ามแดน
:Separatist insurgents ‘among those who fled to Malaysia” ,Bangkok Post 22 ,ตุลาคม 2548; “Army says Thais number only 58 of 131

who crossed into Malaysia”, Bangkok Post 17 ,กันยายน 2548หลังถูกจับกุมและปล่อยตัวเมื่อปี 2547นายฮัมซาร์ หลบหนีไป
คนที่มาเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนเขาถูกยิงตายในเวลาไม่กี่วัน ชาวบ้านคนหนึ่งขอให้นายฮัมซาร์ ยอมมอบตัวในเวลาต่อมา ก็ถูกยิงตายเช่นกัน
ยังไม่มีผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ที่หมู่บ้านอัยบาตู ,ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอัยปะยง ,สุโงปาดี ซึ่งอยู่ใกล้เคียง 9 ,กันยายน 2548

⁹⁴ ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านอัยปะยง, สุโงปาดี, 9 กันยายน 2548

⁹⁵ ในการให้สัมภาษณ์ไครซิส กรุป เมื่อวันที่ 12 กันยายน นายประชา เตรีตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส บอกว่าคนส่วนใหญ่ใน 131 คน
เป็นคนที่กำลังหางานทำ รวมทั้งในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนหลายแขนง เช่น “You can’t call them refugees”, New Straits Times, 8 กันยายน 2548

⁹⁶ “Army says Thais number only 58 of 131 who crossed into Malaysia”, Bangkok Post, 17 กันยายน 2548

⁹⁷ “มุสลิม 131 คนลี้ภัย พ.ร.ก.” , ไทยโพสต์, 3 กันยายน 2548, หน้า 12 “UN to interview Muslims who fled”, Bangkok Post, 6 กันยายน 2548

พวงเขตแก้ว โฆษกกระทรวงต่างประเทศ อ้างรายงานข่าวกรองหลายกระแสนับว่าองค์กรกึ่งเอกราชสหปัตตานี (พูโล) จุดประกายให้มีการหนีออกนอกประเทศด้วยการปล่อยข่าวลือในมาเลเซียว่าจะเกิดเหตุรุนแรงขึ้นในภาคใต้ของไทย⁹⁸

รัฐบาลมาเลเซียแถลงเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2548 ว่า ได้เสนอให้ที่พักพิงชั่วคราวแก่ผู้ชาย 61 คน ผู้หญิง 21 คน และเด็ก 49 คน ที่ค่ายกักกันคนเข้าเมืองที่ทานาห์ เมราห์ (Tanah Merah) นายไซอิด ฮามิด อัลบาริ รัฐมนตรีต่างประเทศมาเลเซีย

กล่าวเสริมว่ารัฐบาลมาเลเซียเป็นหน่วยงานการณที่เกิดขึ้นทางภาคใต้และจะเตรียมให้ที่พักพิงแก่ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ หากสถานการณ์ยังเลวร้ายลง แต่ก็ย้ำว่ามาเลเซียจะไม่ “แทรกแซงกิจการภายในของไทย”⁹⁹

หลังจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองสัมภาษณ์ผู้ลี้ภัย สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นเอชซีอาร์) ได้รับอนุญาตให้เข้าไปประเมินคำร้องขอสถานะผู้ลี้ภัย

การร่วมมือของมาเลเซียกับยูเอ็นเอชซีอาร์สร้างความโกรธเคืองให้ทางการไทย

ซึ่งมองว่าเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของไทย นักการเมืองจากทั้งสองฝ่ายเปิดฉากกล่าวหากันผ่านสื่อ

ทำให้สิ่งที่สามารถตกลงกันได้ผ่านกระบวนการทางการทูตลุกลามกลายเป็นสงครามคำพูด

ทำให้ความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดอยู่แล้วเกี่ยวกับความขัดแย้งเรื่องการแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ร้อนแรงยิ่งขึ้นไปอีก

แม้ว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จะหนีไปยังมาเลเซียเป็นประจำ และคนหลายหมื่นคนได้ถือสัญชาติมาเลเซีย นับตั้งแต่มาเลเซียประกาศเอกราช แต่เป็นครั้งแรกที่เรื่องสำคัญอย่างผู้ลี้ภัยกลายเป็นประเด็นขึ้นมา

ปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างหนึ่งก็คือการที่ฝ่ายไทยอ้างว่าแกนนำแบ่งแยกดินแดน

เข้าไปขอลี้ภัยในพื้นที่ทางตอนเหนือของมาเลเซีย และไทยขอให้ส่งตัวผู้ต้องสงสัยหลายสิบคนเป็นผู้ร้ายข้ามแดน

นับตั้งแต่เกิดเหตุรุนแรงเมื่อ พ.ศ.2547 แต่มาเลเซียอ้างว่าสนธิสัญญาระหว่างสยามและอังกฤษ เมื่อปี ค.ศ.1911 หรือ 2454 ไม่มีผลบังคับใช้อีกต่อไป

เนื่องจากผลกระทบทางการเมืองภายในประเทศที่เกิดขึ้นจากข้อกล่าวหาเรื่องการปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสมต่อผู้ต้องสงสัยในสถานคุมขังของไทย

ทำให้มาเลเซียลังเลใจเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนชาวไทยมุสลิมกลับประเทศนับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์เมื่อ

พ.ศ.2541¹⁰⁰ หน่วยงานพิเศษของมาเลเซียจับกุมตัวนายเจ๊ะกู แม กูเต๊ะ แกนนำกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในไทย

เมื่อเดือนมกราคม 2548 และควบคุมตัวไว้ภายใต้กฎหมายความมั่นคงภายใน หลังจากได้รับข้อมูลผ่านช่องทางทางการทูต

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กล่าวในการแถลงต่อสื่อมวลชนแสดงความต้องการให้ส่งตัวเจ๊ะกู แม กูเต๊ะ

⁹⁸ “รัฐอ้างพูโลจัดจากลี้ภัย หวังเพื่อนนอกประเทศหลอกยูเอ็น แม้โทษมุสลิมได้”, *ไทยโพสต์*, 8 กันยายน 2548, หน้า 12, “PULO gets the rap for refugees”, *Bangkok Post*, 8 กันยายน 2548

⁹⁹ “Southern Violence: KL shelters ‘fleeing Muslims’”, *The Nation*, 2 กันยายน 2548

¹⁰⁰ ผู้ต้องสงสัยคนสุดท้ายที่จะถูกส่งตัวจากมาเลเซียมายังไทยในเดือนมกราคม 2541 หลังจากไทยจะระงับความร่วมมือทางเศรษฐกิจ คือนายอับดุลเราะห์มาน บาไซ, หะยีดาโอ๊ะ ทำน้ำ, หะยีมะแอ ยะลา และหะยีฮายี ซามาแอ ทำน้ำ ดูรายงานของไครซิส กรุป, *Insurgency, not Jihad*, เรื่องเดิม, “Surikat: Treaty still valid”, *Bangkok Post*, 3 กุมภาพันธ์ 2548

เป็นผู้ร้ายข้ามแดนกลับมายังไทย นับตั้งแต่นั้นมาความสัมพันธ์ของสองประเทศก็ตกต่ำลง และยิ่งตกต่ำเรื่อยลงไปอีก แต่ปัญหาเรื่องผู้ขอลี้ภัย 131 คน ทำให้ความสัมพันธ์ตกไปถึงจุดต่ำสุด¹⁰¹

ฝ่ายไทยอ้างว่าผู้ขอลี้ภัยบางคนเป็นสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดน และต้องการตัวคนเหล่านั้นเพราะทำผิดกฎหมาย มีการออกหมายจับ 1 ใน 131 คน คือนายอัมซาร์ ซาอูด จากหมู่บ้านอัยบาตู เจ้าหน้าที่อ้างว่ายังมีคนอื่น ๆ อีกสิบคนเป็นผู้ต้องสงสัยแบ่งแยกดินแดน แม้ว่าจะไม่มีการออกหมายจับคนเหล่านั้นก็ตาม¹⁰²

พ.ต.ท.ทักษิณ ตอบโต้การที่ยูเอ็นเอชซีอาร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ด้วยการโจมตีทั้ง ยูเอ็นเอชซีอาร์และมาเลเซีย พ.ต.ท.ทักษิณ กล่าวต่อที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ว่า “ประเทศในประชาคม (อาเซียน) ต้องเตรียมพร้อมเพื่อ...การปรึกษาหารือและสร้างสรรค์ความเป็นหุ้นส่วนบนพื้นฐานของความไว้วางใจและเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ใช่บนพื้นฐานของการให้ร้ายและฉวยโอกาส” และยูเอ็นเอชซีอาร์ กำลังนำองค์กรไปสู่กับดักของการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองท้องถิ่น” เพื่อทำให้กลายเป็นประเด็นระหว่างประเทศ¹⁰³

ในวันที่ 7 กันยายน นายแพทย์มหาเธร์ โมฮัมหมัด อดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ออกมาให้ข้อเสนอแนะซึ่งไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นและเป็นการพูดก่อนที่จะมีการดำเนินการเรื่องการขอลี้ภัยว่า “หากคนเหล่านี้เป็นผู้อพยพ ดังนั้นเราก็จำเป็นต้องให้สถานะผู้ลี้ภัย” คำพูดของอดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซียทำให้ พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีกลาโหมของไทย ออกมากล่าวหาอย่างห้วนๆว่านายแพทย์มหาเธร์สนับสนุนการพบกันของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนชาวไทย¹⁰⁴ ขณะที่นายนาจิบ ราซัค รองนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย กล่าวในวันที่ 28 กันยายน ว่า มาเลเซียจะไม่ส่งตัวผู้ขอลี้ภัยกลับประเทศไทย หากไทยไม่สามารถคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของคนเหล่านี้ได้¹⁰⁵

ความตึงเครียดระหว่างกันที่มีอยู่แล้วยิ่งวุ่นวายหนักขึ้นไปอีกเพราะการเมืองภายในมาเลเซีย รัฐบาลถูกกดดันจากนักเคลื่อนไหวชาวมุสลิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากรัฐ หิวเก่าทางภาคเหนือ

¹⁰¹ “Fresh barbs mar Thai-Malaysian relations”, *The Nation*, 4 มีนาคม 2548; “Regional perspective: Southern crisis –is there a way out?”, *The Nation*, 3 ตุลาคม 2548

¹⁰² “Thaksin: No meeting unless Malaysia hands over suspects”, *Bangkok Post*, 31 ตุลาคม 2548; “Separatist insurgents ‘among those who fled to Malaysia’”, *Bangkok Post*, 22 ตุลาคม 2548

¹⁰³ “Editorial: Thaksin shows his ignorance”, เดอะเนชั่น 16 กันยายน 2548; “Attack on UN agency: PM ‘must back up his claim’”, *The Nation* 18 กันยายน 2548

¹⁰⁴ พล.อ.ธรรมรักษ์ รัฐมนตรีกลาโหม กล่าวว่า กลุ่มแบ่งแยกดินแดนจัดการประชุมกันบนเกาะ)ลังกาวิ (ซึ่งนายแพทย์มหาเธร์เป็นเจ้าของ “ห้องสุ้มลังกาวิ ธรรมรักษ์ เชื่อเกาะมหาเธร์จุดไฟใต้” [“Secret meeting in Langkawi, Thammarak believed Mahathir’s island used to stir southern fire”], *ไทยโพสต์* 10 กันยายน 2548 หน้า 13; “Mahathir suggest asylum for Thai Muslims,” *The Nation* 7 กันยายน 2548; “Deep South: Rebels’ plotted on Mahathir’s island”, *The Nation* 10 กันยายน 2548

¹⁰⁵ “KL wants guarantees for 131 Thais”, *Bangkok Post* 29 กันยายน 2548

นับตั้งแต่นั้นรัฐบาลไทยให้การรับรองกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลมาเลเซียและให้คำรับรองความปลอดภัยโดยตรงกับผู้ขอลี้ภัย เจ้าหน้าที่ไทยอ้างว่าผู้ขอลี้ภัยบางส่วนต้องการกลับบ้าน แต่นายนาจิบ ราซัค รองนายกรัฐมนตรีมาเลเซียปฏิเสธเรื่องนี้ “Malaysia: Thai Muslims won’t return home”, *Bangkok Post*, (Deutsche Presse-Agenture) 1 พฤศจิกายน 2548 “KL wants guarantees for 131 Thais”, *เรื่องเดิม*

ให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของชาวไทยมุสลิมในการดำเนินความสัมพันธ์กับไทย พรรคปาร์ตี้ อิสลาม เซ-มาเลเซีย (ปาส) ซึ่งครองพื้นที่ในรัฐกลันตัน

มีประวัติอันยาวนานเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางการเมืองและความช่วยเหลือทางการเงินเป็นบางครั้งบางคราวแก่กลุ่มเคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดนชาวไทยเชื้อสายมาเลย์ และคนมาเลเซียที่อยู่ในรัฐกลันตันและรัฐอื่น ๆ ทางภาคเหนือของประเทศ มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจชาวไทยมุสลิมในภาคใต้โดยธรรมชาติอยู่แล้ว ขณะที่คนไม่น้อยเป็นคนที่ข้ามพรมแดนจากฝั่งไทยมาอาศัยอยู่ในมาเลเซีย นายกามารุดดีน จัฟฟาร์ เลขานุการทั่วไปพรรคปาส ออกแถลงการณ์ฉบับหนึ่งลงวันที่ 7 กันยายน ความตอนหนึ่งระบุว่าพรรคปาส “ตกใจอย่างยิ่งและไม่พอใจกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์พลเรือนชาวมุสลิม” ในภาคใต้ของไทย และเรียกร้องให้รัฐบาลมาเลเซีย ในฐานะประเทศประธานองค์การการประชุมอิสลาม (โอไอซี) จัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาตรวจสอบเรื่องนี้¹⁰⁶

โดยไม่ต้องมีการขอร้อง นายเอกเมลเลตดีน อิกชานอกู (Ekmeleddin Ihsanoglu) เลขานุการทั่วไปของโอไอซี ออกแถลงการณ์ ในวันที่ 18 ตุลาคม แสดง

“ความเป็นห่วงอย่างสุดซึ้ง...เกี่ยวกับการกระทำรุนแรงอย่างต่อเนื่องกับชาวมุสลิมในภาคใต้ของไทย การเข่นฆ่าชีวิตผู้บริสุทธิ์และสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน

หมู่บ้านบางแห่งถูกปิดล้อมขณะที่ชาวบ้านบางครอบครัวต้องอพยพหลบหนี”¹⁰⁷ ด้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

ซึ่งไม่พอใจและโต้กลับนายอิกชานอกูว่าควรไปอ่านคัมภีร์อัลกุรอานให้ท่องแท้เสียก่อนที่จะมาวิพากษ์วิจารณ์การจัดการปัญหาความรุนแรงของรัฐบาล¹⁰⁸

ในวันที่ 3 ตุลาคม นักเคลื่อนไหวมุสลิมมาเลเซีย ไปร่วมชุมนุมกันที่ด้านนอกสถานทูตไทย

เรียกร้องให้คว่ำบาตรการซื้อสินค้าไทย¹⁰⁹ ตอนนั้น พ.ต.ท.ทักษิณ กล่าวหาคนกลุ่มนี้ว่า “เข้าข้างพวกบฏ”

พ.ต.ท.ทักษิณ ฎกรัฐมนตรีต่างประเทศมาเลเซียตำหนิกลับ และขอให้ฝ่ายไทย “ทำตัวเป็นผู้ใหญ่”

¹⁰⁶ เอกสารข่าวของพรรคปาร์ตี้ อิสลาม เซ-มาเลเซีย 7 กันยายน 2548 ตาโต๊ะ นิค อับดุล อาซิส นิก หมัด หัวหน้ามุขมนตรีรัฐกลันตัน ยังเรียกร้องให้รัฐบาลกลางมาเลเซียให้ความช่วยเหลือคนไทยตามที่บัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานว่าชาวมุสลิมต้องช่วยมุสลิมคนอื่นที่ประสบปัญหา ดู “Bantu pelarian Thai—MB”, Harakah, 30-16 กันยายน 2548 หน้า PAS youth held a demonstration outside the Thai Embassy on 9 September.

¹⁰⁷ เอกสารข่าวของโอไอซี “On recurrent waves of violence in southern Thailand”, Jeddah, 18 ตุลาคม 2548 นายอิกชานอกู วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไทยในการรับมือกับเหตุการณ์ที่ อ.ตากใบและมัสนิสรือเซะ เมื่อเดือนเมษายนและตุลาคม 2547 แต่การเดินทางไปนครเจดดาห์ของนักการทูตไทยเมื่อเดือนมีนาคม 2548

และการเดินทางเยือนพื้นที่ภาคใต้ของไทยของคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงของโอไอซี ระหว่างวันที่ 13-2 มิถุนายน

และการเข้าร่วมประชุมระดับรัฐมนตรีโอไอซีที่ประเทศเยเมน ของผู้สังเกตการณ์คนไทย ในระหว่างวันที่ 30-28 มิถุนายน ช่วยสงบเสียงวิพากษ์วิจารณ์ได้ ดู “The OIC extends its help in the South”, The Nation, 9 มิถุนายน 2548

¹⁰⁸ “ใส่กลับไปอ่านคัมภีร์กุรอาน นายกตอกโอไอซี ก้าวล่วงอธิปไตย”, กรุงเทพธุรกิจ 21 ตุลาคม 2548 หน้า 15; “PM could count cost of his words”, The Nation 21 ตุลาคม 2548

¹⁰⁹ “Southern Ties: Thaksin lambastes Malaysian activists”, The Nation 5 ตุลาคม 2548

กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น¹¹⁰ จุดนี้เองที่ทำให้นายกรัฐมนตรี สุภมมงคล รัฐมนตรีต่างประเทศไทย
โต้ฝ่ายมาเลเซียกลับฐานที่มาแทรกแซงการจัดการเหตุไม่สงบในประเทศ ในขณะที่ฝ่ายการเมืองตอบโต้วิจารณ์กัน
ไปมา เจ้าหน้าที่กระทรวงต่างประเทศทั้งของไทยและมาเลเซีย พยายามไม่ให้เรื่องนี้กลายเป็นประเด็นการเมือง
แต่การกระทำของรัฐมนตรีของทั้งสองฝ่ายกลับทำลายความพยายามของฝ่ายเจ้าหน้าที่
ในขณะนั้นยูเอ็นเอชซีอาร์ประกาศเตือนการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานะของคนไทยทั้ง 131 คน
จนกว่าความตึงเครียดจะคลี่คลายลง¹¹¹

นายอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ
จัดการหารืออย่างไม่เป็นทางการในเรื่องนี้กับทั้งนายกรัฐมนตรีอับดุลลาห์ บาตาวี และอดีตนายกรัฐมนตรี มหาเธร์
ขณะที่นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศไทย ได้พบหารือกับนายนาจิบ ราซัค
รองนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เพื่อเปิดทางไปสู่การหารืออย่างเป็นทางการระหว่างนายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศ
แต่การกล่าวร้ายซึ่งกันและกันที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง ทำให้เป็นไปได้น้อยที่สิ่งนี้จะเกิดขึ้น¹¹² พ.ต.ท.ทักษิณ
ประกาศเมื่อวันที่ 30 ตุลาคมว่า จะไม่พบกับนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย จนกว่าผู้ต้องสงสัยที่ปะปนอยู่กับคนไทย 131 คน
จะถูกส่งตัวกลับมายังไทย¹¹³

¹¹⁰ พ.ต.ท.ทักษิณ

กล่าวว่าคัมภีร์กุรอานสอนคนมุสลิมให้เคารพกฎหมายบ้านเมืองและถามโอไอซีว่าทำไมถึงไม่ประณามชาวมุสลิมที่อยู่เบื้องหลังเหตุรุนแรงในอิรัก) โอไอซีเคยประณาม (“PM has to build on diplomatic efforts”, The Nation 12 ตุลาคม 2548

¹¹¹ รอน เด็ดมอนด์ ยูเอ็นเอชซีอาร์ บอกกับผู้สื่อข่าวในการแถลงข่าวที่นครเจนีวา เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2548ว่า

“จากสถานการณ์อ่อนไหวในพื้นที่ภาคใต้ของไทยในขณะนี้ ยูเอ็นเอชซีอาร์ตัดสินใจยังไม่ประกาศเรื่องสถานะของคนไทยจากภาคใต้ของไทย 131คน ซึ่งปัจจุบันอยู่ในประเทศมาเลเซีย ยูเอ็นเอชซีอาร์เชื่อว่าการแถลงใด ๆ ต่อสาธารณะในกรณีนี้จึงจะทำให้สถานการณ์ที่ยุ้งยากอยู่แล้วเลวร้ายลงไปอีก”

¹¹² นายอานันท์ยังได้กล่าวเชิญในนามของ พ.ต.ท.ทักษิณ ให้ น.พ.มหาเธร์ มาประเทศไทย เพื่อเจรจากัน ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2548

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีไทยเชื้อสายมาเลย์ จากจังหวัดยะลา เดินทางไปมาเลเซียอย่างไม่เป็นทางการเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม เพื่อหาทางคลี่คลายปัญหา

¹¹³ แม้จะมีการอ้างก่อนหน้านี้น่าว่าเขาจะพบนายกรัฐมนตรีบาตาวี นอกกรอบการประชุมสุดยอดกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก ที่เกาหลีใต้ ในเดือนพฤศจิกายน 2548 เขาก็ยังยื่นข้อเสนอนี้ที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ใน ในวันที่ 30 ตุลาคม “Thaksin: No meeting unless Malaysia hands over suspects”, Bangkok Post 31 ตุลาคม 2548; “Thaksin to talk with Abdullah at Korea meeting”, TNA (Thai News Agency), 23 ตุลาคม 2548

VI. การสังหารอย่างเป็นปริศนาที่ตันหยงลิมอ

ในช่วงเย็นวันที่ 20 กันยายน มือปืนไม่ทราบชื่อไล่ยิงพลเรือนสองคนที่ร้านน้ำชา ในอำเภอระแงะ นราธิวาส ซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่สีแดง หลังเหตุเกิดไม่นาน ชาวบ้านที่โกรธแค้นกับเหตุการณ์ ได้จับนาวิกโยธินสองคนที่ผ่านเข้าไปในพื้นที่โดยไม่ได้สวมเครื่องแบบ เป็นตัวประกัน ชาวบ้านคิดว่านาวิกโยธินสองคนนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ขณะที่ละห่าน ชาวบ้านตั้งเครื่องกีดขวางไม่ให้เจ้าหน้าที่เข้าไปในพื้นที่ ในระหว่างการเจรจาต่อรองเพื่อช่วยเหลือตัวประกันในวันถัดมา นาวิกโยธินสองคนถูกแทงเสียชีวิตในเหตุการณ์ที่เป็นปริศนา เกือบจะแน่ชัดว่ากองกำลังแบ่งแยกดินแดนมีส่วนเกี่ยวข้อง

A. การกราดยิงที่ร้านน้ำชา

ในเวลาประมาณ 20.20 น. มือปืน 3 คนซึ่งสวมผ้าคลุมหน้า มีรถปิคอัพเป็นพาหนะ เปิดฉากยิงใส่ร้านน้ำชาแห่งหนึ่งในหมู่บ้านตันหยงลิมอ และเร่งเครื่องขับหนีไป เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ชาวบ้าน 2 คน เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บอีก 4 คน¹¹⁴ ชาวบ้านที่โกรธแค้นบางคนเห็นเหตุการณ์ด้วยได้วิ่งไล่ตามรถปิคอัพคันดังกล่าวไป และพบหมวกแก๊ปทหารใบหนึ่งตกอยู่บนถนน นำไปสู่การตั้งข้อสงสัยว่าทหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์¹¹⁵ ไม่นานหลังเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ตำรวจสองสามคนจากอำเภอระแงะ เดินทางไปสอบสวนเหตุการณ์ เมื่อตำรวจชุดนี้เดินทางมาถึงไม่นานนัก สุหราก็ประกาศเชิญชวนชาวบ้านมาทำละหมาด ซึ่งฟังดูเหมือนเป็นการเรียกชาวบ้านให้มารวมตัวกัน¹¹⁶ ในระหว่างที่ชาวบ้านซึ่งกำลังร้อนกร้อนใจกำลังรวมตัวกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจกลับเป็นฝ่ายกังวล และเดินทางออกไปจากที่เกิดเหตุ¹¹⁷

หลังเหตุยิงกันที่ร้านน้ำชาเกิดขึ้นไม่นาน เรือตรีวินัย นาคะบุตร และจ่าเอกคำธรร ทองผา จากค่ายจุฬาภรณ์ซึ่งอยู่ใกล้เคียงเดินทางมายังหมู่บ้านโดยรถยนต์ที่ไม่ได้ติดป้ายระบุสังกัด¹¹⁸ หลังเดินสำรวจพื้นที่ มีรายงานว่านาวิกโยธินทั้งสองนายได้เดินกลับไปที่รถยนต์ ซึ่งจอดอยู่ใกล้ร้านน้ำชา แต่สตาร์ทไม่ติด¹¹⁹

¹¹⁴ การสังหารเกิดขึ้นที่ หมู่ 7 ตำบลตันหยงลิมอ อำเภอระแงะ นราธิวาส ซึ่งเป็นหนึ่งใน "พื้นที่สีแดง" ผู้เสียชีวิตคือ ด.ช.อัศวิน อะแวกาจิ อายุ 14 ปี และนายมายุนัย ดือเราะห์ อายุ 25 ปี

¹¹⁵ ไครซิส กรุ๊ป "ได้รับบันทึกการสัมภาษณ์ชาวบ้านหมู่บ้านตันหยงลิมอ; "Eerie silence descends on village", Bangkok Post 23 กันยายน 2548; "Violence reveals suspicion and fear in southern Thailand", Bangkok Post 26 กันยายน 2548

¹¹⁶ หากมีเรื่องสำคัญเกิดขึ้น ถือเป็นเรื่องปกติของชาวบ้านทางใต้ที่จะถูกเรียกไปละหมาดนอกเวลาปกติเพื่อจัดประชุมกัน

¹¹⁷ ไครซิส กรุ๊ป "ได้อ่านคำให้สัมภาษณ์ชาวบ้านตันหยงลิมอ

¹¹⁸ ไครซิส กรุ๊ป "ได้เห็นรายงานฉบับหนึ่งของตำรวจชี้ว่านาวิกโยธินเดินทางมาถึงหมู่บ้านราวหนึ่งชั่วโมงหลังเกิดเหตุ

ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าทำไมคนทั้งสองถึงเดินทางไปทีนั้น พล.ท.ขวัญชาติ กล้าหาญ แม่ทัพภาคที่ 4

บอกกับผู้สื่อข่าวว่าคนทั้งสองกำลังเดินทางไปสอบสวนเหตุการณ์อื่นและรอดูไปยังที่เกิดเหตุเมื่อได้ยินเสียงปืน

พล.อ.ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีกลาโหม กล่าวว่า คนทั้งสองกำลังเดินทางไปสอบสวนเหตุยิงกันที่ร้านน้ำชาในหมู่บ้านตันหยงลิมอ หลังได้รับโทรศัพท์จากพื้นที่ไทยรัฐ, 23 กันยายน 2548; "Village 'Revenge': Massive hunt for marines' killers", The Nation, 22 กันยายน 2548;

"Hunt is on for killers of marines", Bangkok Post, 13 กันยายน 2548

B. วิกฤตตัวประกันและการสังหารนาวิกโยธิน

ชาวบ้านในหมู่บ้านตันหยงลิมอต่วนสรุปไปแล้วว่าสองนาวิกโยธินมีส่วนร่วมในกลุ่มที่ก่อเหตุไล่ยิงที่ร้านน้ำชา
ข้อสงสัยของชาวบ้านพังดุมิน้ำหนักมากขึ้นจากการพบอาวุธปืน ไรเฟิล เอ็ม 16 และปืนพก ขนาด 9 มม. ภายในรถ¹¹⁹
ชาวบ้านคิดว่าเป็นเรื่องแปลกที่นาวิกโยธินซึ่งไม่ได้เข้าเวร และไม่ได้สวมเครื่องแบบจะเดินทางไปที่นี่¹²¹ ราว 5
นาทีก่อนที่นาวิกโยธินทั้งสองเดินทางไปถึงหมู่บ้าน

ชาวบ้านได้ยินเสียงประกาศจากเครื่องขยายเสียงของสุเหร่าว่านาวิกโยธินเป็นมือสังหาร¹²²

ฝูงชนที่แค้นเคืองช่วยกันลากตัวนาวิกโยธินสองคนลงจากรถ และลากไปที่สุเหร่าในหมู่บ้าน¹²³ มีผู้ชายราว 300 คน
บางส่วนในจำนวนนี้มาจากหมู่บ้านอื่นจัดแจงปิดทางเข้าหมู่บ้าน¹²⁴

โดยไม่ล่วงรู้เลยว่ามีกรจับตัวประกันเกิดขึ้น กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวนหนึ่งเดินทางไปสอบสวนเหตุการณ์ยิ่งกัน
แต่เมื่อได้รู้ว่ามีกรจับนาวิกโยธิน 2 คน เป็นตัวประกัน ตำรวจชุดนี้ก็ไม่ได้พยายามเจรจาต่อรองใด ๆ

แต่กลับวางกำลังเจ้าหน้าที่ไว้รอบหมู่บ้านในคืนนั้น ขณะที่ พล.ท.ขวัญชาติ กล้าหาญ

ผู้อำนวยการกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป็นผู้ส่งเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นและแกนนำชุมชนเข้าไปเจรจากับชาวบ้านเพื่อให้ปล่อยตัวนาวิกโยธินแต่ไม่สำเร็จ

มีรายงานว่า ในเวลา 03.00 น. กลุ่มที่จับตัวประกันต้องการเจรจากับนายประชา เตรรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส¹²⁵

ในเวลาประมาณ 06.00 น. ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส พร้อมด้วยนาย نجمุดดิน อูมา อดีต ส.ส.นราธิวาส

เดินทางไปเจรจาต่อรอง ในเวลา 07.00 น. นาย نجمุดดิน บอกกับชาวบ้านว่านาวิกโยธินไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใด ๆ

กับการยิงกันที่ร้านน้ำชา แต่ชาวบ้านยังเชื่อว่านาวิกโยธิน “เป็นพวกเดียวกัน” กับมือปืน

ขณะที่กลุ่มที่จับตัวประกันปฏิเสธไม่ยอมเจรจากับใครทั้งสิ้นจนกว่าสื่อมวลชนต่างชาติซึ่งพวกเขาเรียกร้องให้เป็นสื่อมวลชน
ชนจากมาเลเซียจะเดินทางมาถึง¹²⁶

ในขณะที่เดียวกัน

ชาวบ้านได้ปิดกั้นถนนทางเข้าออกแน่นหนามากขึ้นโดยล้อมต้นไม้ข้างถนนไม่ให้เจ้าหน้าที่เข้ามายังหมู่บ้านได้

¹¹⁹ ปรี ตานีลู อายุ 28 ปี ลูกชายเจ้าของร้านน้ำชา ถูกจับฐานเอาทรายใส่ในถังน้ำมันรถของนาวิกโยธิน “Another suspect held for murder of the marines”, *Bangkok Post*, 2 ตุลาคม 2548

¹²⁰ “ชั่วโมงวิกฤตใต้ตันหยงลิมอ”, *ศูนย์ข่าวอิศรา*, 21 กันยายน 2548

¹²¹ ไครซิส กรุป ได้รับบันทึกการสัมภาษณ์ชาวบ้านหมู่บ้านตันหยงลิมอ, กันยายน 2548

¹²² ไครซิส กรุป ได้ดูบันทึกการให้ปากคำของผู้เห็นเหตุการณ์ในรายงานของตำรวจ

¹²³ ทั้งสองถูกขังไว้ที่ห้องเก็บของของสุเหร่าซึ่งอยู่ติดกัน

¹²⁴ มีถนนสายเดียวที่ผ่านหมู่บ้าน

¹²⁵ ไครซิส กรุป ได้รับคำสัมภาษณ์ชาวบ้านตันหยงลิมอ; “Nineteen critical hours”, เรื่องเดิม.; “Army to take ‘more serious approach’ to unrest”, *Bangkok Post*, 22 กันยายน 2548

¹²⁶ ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ของไทยเดินทางมาถึงเมื่อเวลา 07.00 น. แต่ชาวบ้านปฏิเสธไม่ยอมคุยด้วย แต่ต้องการนักข่าวมาเลเซีย

“ลำดับเหตุการณ์ก่อนสองทหารเสียชีวิต”, *มติชน*, 22 กันยายน 2548, หน้า 2; “Local residents don't trust Thai Journalists”, *The Nation*, 22 กันยายน 2548

ถัดออกไปราว 100 เมตร บริเวณสะพานอัยแดง ชาวบ้านตั้งเต็นท์โดยมีผู้หญิงและเด็กราว 200 คน รวมตัวกันเป็นกำแพงมนุษย์ ถือป้ายที่มีข้อความเป็นภาษาไทยและตัวอักษรโรมันอ่านเป็นภาษามาเลเซียว่า “พวกก่อการร้ายที่แท้ก็พวกแกนี่เอง” และ “ทักษิณทำผิดพลาด เหตุการณ์ไม่สงบรุนแรงขึ้นนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชกำหนด”¹²⁷ ชาวบ้านยังตั้งจุดกีดขวางทางเข้าออกอีกสองจุด จุดหนึ่งมีผู้หญิงคอยคุ้มกัน อีกจุดคุ้มกันโดยผู้ชาย¹²⁸

ในตอนแรกผู้หญิงที่รวมตัวกันอยู่ ณ จุดกีดขวางจุดหลักปฏิเสธไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่ผ่านเข้าไปได้ อย่างไรก็ตาม ในเวลา 10.30 น. ชาวบ้านยอมให้นายหน้าจุมุดดิน และ พล.ต.พิเชษฐ พิสัยจร รองแม่ทัพภาคที่ 4 เข้าไปได้ แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปยังจุดที่สองนาวิกโยธินถูกขังเป็นตัวประกัน ทั้งนายหน้าจุมุดดินและ พล.ต.พิเชษฐ ได้เห็นสองนาวิกโยธินจากระยะไกล และคิดว่าดูเหมือนนาวิกโยธินทั้งสองคนจะถูกทำร้าย พล.ต.พิเชษฐ ถามว่านาวิกโยธินได้ข้าวได้น้ำหรือไม่¹²⁹ แต่ฝ่ายที่จับตัวประกันยืนยันว่าจะไม่มีการต่อรองใด ๆ จนกระทั่งนักข่าวมาเลเซียเดินทางมาถึง พล.ต.พิเชษฐ

ยอมตกลงและเดินทางออกจากพื้นที่เพื่อจัดแจงเรื่องให้นักข่าวจากสื่อแขนงต่าง ๆ ของมาเลเซียเดินทางเข้ามายังหมู่บ้านตันหยงลิโม โดยเฮลิคอปเตอร์¹³⁰ ในเวลาประมาณ 11.45 น. นายหน้าจุมุดดิน ออกจากหมู่บ้านพร้อมด้วยพลเอกกระสุนซึ่งได้จากปืนอาก้า (เอเคไรเฟิล) ที่ได้มาจากเหตุการณ์ยิงกันที่ร้านน้ำชา นายหน้าจุมุดดินรับปากว่าจะให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลางจากสถาบันนิติเวชวิทยาเป็นผู้ตรวจสอบ

เวลาประมาณ 12.40 น. พล.ต.พิเชษฐ พยายามเจรจาขอให้ปล่อยตัวนาวิกโยธินอีกครั้ง พล.ต.พิเชษฐ ทราบว่าสองนาวิกโยธินได้รับบาดเจ็บ และต้องการนำตัวไปยังโรงพยาบาล แต่คำขอของ พล.ต.พิเชษฐ ไม่ได้ผลแต่อย่างใด เวลาประมาณ 13.25 น.

มีเสียงประกาศจากเครื่องขยายเสียงของสุเหร่าว่ากลุ่มชายแต่งกายด้วยเครื่องแบบทหารเข้ามาในหมู่บ้านแล้ว โดยเข้ามาทางสวนยางบริเวณทิศเหนือของหมู่บ้าน ขอให้ผู้หญิงที่คุมบริเวณอยู่ย้ายอมให้เข้ามา ตอนนั้นชาวบ้านพากันร้อนใจกับข่าวลือว่าทหารเตรียมจะส่งรถถังเข้ามาในพื้นที่¹³¹ กลุ่มผู้หญิงและเด็กที่ทำหน้าที่คุมตัวประกันอยู่พากันวิ่งไปรวมตัวกับกลุ่มผู้หญิงที่ปิดกั้นทางเข้าด้านหน้า ความโกลาหล วุ่นวายยิ่งเพิ่มหนักขึ้นไปอีกเมื่อชาวบ้านจากทั้งสองจุดวิ่งสวนกันไปมาเพื่อเข้าไปละหมาดซุฮอร์

¹²⁷ ภาพถ่ายที่ส่งมาถึงไครซิส กรุ๊ป จากตันหยงลิโม; “Nineteen critical hours”, เรื่องเดิม. ชาวไทยมุสลิมมักจะใช้ตัวอักษรภาษายาวี(อารบิก) เขียนภาษามาเลเซีย ขณะเดียวกันตัวอักษรโรมันก็ใช้กันแพร่หลายในมาเลเซีย บางที่ป้ายข้อความเหล่านี้ตั้งใจจะสื่อถึงผู้สื่อข่าวชาวมาเลเซีย ที่กลุ่มจับตัวประกันต้องการเจรจาด้วย

¹²⁸ ไครซิส กรุ๊ป ได้อ่านรายงานของตำรวจ

¹²⁹ “ชาวบ้าน ‘แก้แค้น’: ล่าถึงที่สุด ‘มือสังหาร’ นาวิกโยธิน”, เรื่องเดิม

¹³⁰ ผู้สื่อข่าวจาก *Berita Harian, Utusan Malaysia, New Straits Times* และ *Bemama* เดินทางมาถึงโดยเฮลิคอปเตอร์ ในเวลาประมาณ 14.45 น. “Local residents don’t trust Thai journalists”, *The Nation*, 22 กันยายน 2548

¹³¹ ทหารวางกำลังรอบหมู่บ้านแต่ทั้งระยะห่างเพื่อหลีกเลี่ยงการสร้าง ความตึงเครียด เวลาที่บอกว่า “ชายในเครื่องแบบทหาร” เข้ามาในหมู่บ้าน ชาวบ้านอาจจะหมายถึงหมายถึงกลุ่มติดอาวุธวัยรุ่นที่ทำร้ายนาวิกโยธิน

ไครซิส กรุ๊ป โทรศัพทสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กองทัพบกที่ 4 (ภาคใต้), 20 ตุลาคม, “Nineteen critical hours”, เรื่องเดิม

(กลางวัน) ในสุเหร่า¹³² ราว 10 นาทีหลังจากนั้น พ.อ.อภิไธย สว่างภพ ผู้อำนวยการกองกิจการพลเรือน กองทัพภาคที่ 4 ส่วนหน้า ซึ่งดูแลปฏิบัติการครั้งนี้ เดินทางมาถึงเพื่อประกาศว่าได้ส่งเฮลิคอปเตอร์ไปรับนักข่าวมาเลเซีย 6 คน ให้ข้ามมาจากชายแดนสุโขทัยแล้ว¹³³

เวลาประมาณ 14.20 น. เจ้าหน้าที่อำเภอระแงะ ซึ่งถูกส่งเข้ามาอำนวยความสะดวกในตอนเช้าวันนั้น ได้เดินทางเข้าไปยังหมู่บ้านเพื่อประเมินสถานการณ์ เจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ พล.ต.พิเชษฐ์ และ พ.อ.อภิไธย ทราบว่าตัวประกันนาวิกโยธินคนหนึ่งถูกทำร้ายร่างกาย ชาวบ้านที่คุ่มจุดที่ตัวประกันถูกขังอยู่เล่าว่าหลังกลับจากละหมาดที่สุเหร่า ได้เห็นวัยรุ่น 3-4 คน สวมผ้าปิดหน้าเป็นคนทำร้ายตัวประกัน ชาวบ้านพากันร้องตะโกน กลุ่มวัยรุ่นจึงวิ่งหลบหนีไป

พ.อ.อภิไธย

เดินทางไปที่เต็นท์ด้านหน้าเพื่ออธิบายให้ชาวบ้านฟังว่านาวิกโยธินคนหนึ่งได้รับบาดเจ็บและขออนุญาตเข้าไปในหมู่บ้าน กลุ่มผู้หญิงที่คุ่มบริเวณอยู่เปิดทางยอมให้ พ.อ.อภิไธย และ พล.ต.พิเชษฐ์ ขับรถเข้าไปได้ เมื่อคนทั้งสองเข้าไปถึงห้องเก็บของของสุเหร่า ซึ่งเป็นจุดที่ตัวประกันถูกขังอยู่ ปรากฏว่าไม่มีใครมีกุญแจ แต่ชาวบ้านหลายคนได้ช่วยกันพังประตูเข้าไปและพบว่านาวิกโยธินทั้งสองคนถูกแทงและทุบตีจนเสียชีวิตแล้ว¹³⁴ ไม่กี่นาทีหลังจากนั้น ผู้สื่อข่าวมาเลเซียเดินทางมาถึง ขณะที่กำลังจะเข้าไปยังหมู่บ้าน (เวลาประมาณ 14.45 น.) นายมะซูดิง วามา ตัวแทนเจรจากคนหนึ่งของฝ่ายรัฐบาล เป็นคนประกาศว่านาวิกโยธินเสียชีวิตแล้ว พ.อ.อภิไธย และ พล.ต.พิเชษฐ์ นำศพที่ยับเยินของคนทั้งสองขึ้นรถบรรทุกไปยังโรงพยาบาลระแงะเพื่อทำการชันสูตร¹³⁵

C. คำอธิบายที่เป็นไปได้

สิ่งที่ดูเหมือนเป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดเพื่อตอบโต้การทำวิสามัญฆาตกรรมผู้ต้องสงสัย ท้ายที่สุดแล้วกลับดูเหมือนจะเป็นปฏิบัติการที่มีความเชี่ยวชาญและเตรียมการมาเป็นอย่างดี ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าใครเป็นคนตัดสินใจให้ปิดถนนทางเข้าและยื่นเงื่อนไขต้องการพบผู้สื่อข่าวมาเลเซียก่อนการเจรจา ออรอง ฝ่ายตำรวจมีหลักฐานชี้ว่าสมาชิกกลุ่มติดอาวุธมุสลิมแบ่งแยกดินแดนบีอาร์เอ็น โคออร์ดิเนท (BRN-Coordinate

¹³² ซูโฮร์ เป็นเวลาประมาณ 12.10-15.25 น. ในพื้นที่ภาคใต้ของไทย ช่วงปลายเดือนกันยายน การละหมาดควรทำตั้งแต่เริ่มเช้าเวลาซูโฮร์ เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้หลังอะซาน (เสียงเรียกให้มาละหมาด) ดั่งขึ้นจากมัสยิด ดั่งนั้นจึงถือเป็นเรื่องแปลกที่ในขณะที่ตัวประกันถูกฆ่า ชาวบ้านทั้งหมดที่คุ่มตัวประกันกลับไปละหมาดด้วยกันในช่วงสุดท้ายของเวลาซูโฮร์

¹³³ สุโขทัยอยู่ห่างจากต้นยางลิ้มไปประมาณ 40 กิโลเมตร การเดินทางโดยเฮลิคอปเตอร์จึงใช้เวลาเพียงไม่นาน

¹³⁴ ไครซิส กรุ๊ป ได้อ่านรายงานของตำรวจ

¹³⁵ ผลการชันสูตรศพพบหลักฐานการทำร้ายร่างกาย คนที่จับนาวิกโยธินเป็นตัวประกันได้มัดมือมัดเท้า ปิดตาและปิดปากคนทั้งสอง จากนั้นได้กระหน่ำตีที่ศีรษะและจ้วงแทงตามร่างกาย เล็บมือและเล็บเท้าถูกทุบด้วยก้อน และใช้น้ำร้อนราดบนร่างกาย คนทั้งสองเสียชีวิตในเวลาประมาณ 02.00-03.00 น. ของวันที่ 21 กันยายน "Murdered officers were tortured", *Bangkok Post*, 23 กันยายน 2548; *ไทยรัฐ*, 23 กันยายน 2548, หน้า 16

หรือ BRN-C) มีส่วนเกี่ยวข้องกับแต่ก็ยังไม่สามารถหาตัวคนร้ายที่ปฏิบัติการสังหารในเหตุการณ์ต่างๆ , ความเกี่ยวโยงหรือความสัมพันธ์กับกลุ่มที่จับตัวประกันหรือชาวบ้านคนอื่น ๆ ได้¹³⁶

1. ความรุนแรงจากความระแວดระวัง ?

ในตอนแรกการจับนาวิกโยธินเป็นตัวประกันอาจเป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดของบรรดาชาวบ้านที่โกรธแค้นไม่เชื่อใจทางการ ความไม่ไว้วางใจที่บ่มเพาะมานานหลายศตวรรษมาถึงจุดที่ชาวบ้านในบางพื้นที่หันมาใช้วิธีจัดการปัญหาด้วยตัวเอง เพราะคิดว่าดีกว่าจะให้เจ้าหน้าที่มาดูแลความปลอดภัยหรือดำเนินกระบวนการยุติธรรมความรู้สึกแบบนี้ยังทำให้ชาวบ้านมีโอกาสถูกรวบงำจากกองกำลังฝ่ายต่อต้านรัฐบาลได้ไม่ยาก

การรุมประชาทัณฑ์ไม่ใช่สิ่งใหม่ในพื้นที่ภาคใต้ เห็นได้จากเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นเมื่อเดือนเมษายน 2546 หลังชายวัยรุ่นสองคนที่ตำบลตันหยงมัส (อยู่ใน อ.ระแงะ เช่นกัน ไม่ห่างจากตันหยงลิมอ) ถูกสังหารโดยมือปืนไม่ทราบชื่อ ตอนนั้นชาวบ้านจับตัวตำรวจนอกเครื่องแบบไปเป็นตัวประกันที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน โดยอ้างว่าเห็นเป็นผู้ลงมือ จากนั้นชาวบ้านหลายร้อยที่ชุมนุมกันด้วยความแค้นเคืองก็พากันทุบตีตำรวจจนเสียชีวิต¹³⁷

อย่างไรก็ดี การสังหารนาวิกโยธินสองคนที่ตันหยงลิมอไม่ได้เกิดจากฝีมือของผู้ชุมนุม นาวิกโยธินถูกพวกจับตัวประกันที่แค้นเคืองทำร้ายจนตายตั้งแต่ตอนกลางคืน โดยชาวบ้านอ้างว่าพวกเขาไม่ได้ตั้งใจฆ่าตัวประกัน¹³⁸ มีรายงานว่าผู้เห็นเหตุการณ์เห็นวัยรุ่นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งสวมหมวกปกปิดใบหน้ากลุ่มหนึ่ง แอบเข้าไปในหมู่บ้านและสังหารนาวิกโยธิน ขณะที่ผู้จับตัวประกันกำลังละหมาดตอนกลางวันกันอยู่ วัยรุ่นกลุ่มนี้หลบหนีไปเมื่อเห็นชาวบ้านทยอยเดินออกมาจากมัสยิด ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าคนที่จับตัวประกันส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องใด ๆ กับมือสังหาร¹³⁹

¹³⁶ บีอาร์เอ็น-ซี เป็นองค์กรเดี่ยวภายใต้กลุ่มแบ่งแยกดินแดนมุสลิม Barisan Revolusi Nasional (BRN) ที่ยังคงปฏิบัติการอยู่

บีอาร์เอ็นก่อตั้งขึ้นเมื่อต้นทศวรรษปี 1960 เพื่อต่อสู้แยกรัฐปัตตานีเป็นอิสระ

อุดมการณ์เน้นในเรื่องความเป็นชาตินิยมของคนเชื้อสายมาเลย์โดยมีแนวคิดสังคมนิยมผสมผสานอยู่ด้วย จนกระทั่งถึงทศวรรษ 1980

ขบวนการก็เริ่มมีแนวคิดไปในทางศาสนามากขึ้นและสมาชิกก็แยกตัวออกมาเป็นสามกลุ่มย่อย ๆ เชื่อว่าบีอาร์เอ็น-ซี

วางแผนก่อเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่น้อยทีเดียว โดยลงมือผ่านกลุ่มยูวของขบวนการคือเพอร์มิวด้า , รายงานไครซิส กรุป, *Insurgency, Not Jihad*, อ้างแล้ว

¹³⁷ ไครซิส กรุป สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ, เดือนเมษายน 2548

หลายคนในกลุ่มมีอบเถื่อนยังคงเชื่อว่าเจ้าหน้าที่หลายคนเป็นพวกเดียวกับแก๊งลักขโมยที่ปฏิบัติการในพื้นที่ "Police Lynchings: 'Justice will be done'", *The Nation*, 29 เมษายน 2546

¹³⁸ ไครซิส กรุป สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เจ้าหน้าที่กองทัพบก 4 (ภาคใต้) , 20 ตุลาคม 2548

¹³⁹ อย่างไรก็ดี ตำรวจแย้งว่ากลุ่มแบ่งแยกดินแดนแบ่งกลุ่มปฏิบัติการแยกกัน 6 กลุ่ม

กลุ่มหนึ่งจัดการเรื่องกุญแจห้องเก็บของของสุหร่าและเตรียมห้องคุมขังตัวประกัน อีกกลุ่มดูแลเครื่องขยายเสียงของสุหร่า อีกกลุ่มเป็นผู้จับตัวประกัน อีกกลุ่มจัดแจงเรื่องเครื่องกีดขวางและคอยหน่วงเหนี่ยวการเจรจากับเจ้าหน้าที่ อีกกลุ่มคอยจัดหาเสบียงอาหารให้ชาวบ้าน และกลุ่มสุดท้ายเป็นผู้ลงมือฆ่านาวิกโยธิน , ไครซิส กรุป ได้อ่านรายงานของตำรวจ

หากเหตุการณ์จับนาวิกโยธินเป็นตัวประกันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิด แต่ท้ายที่สุดแล้วกลุ่มแบ่งแยกดินแดนก็ฉวยโอกาสจากสถานการณ์นี้สร้างประโยชน์ให้ตัวเอง¹⁴⁰ มีรายงานว่าหลายสัปดาห์ก่อนหน้าที่จะเกิดเหตุชาวบ้านจำนวนหนึ่งร่วมมือกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนจับตาดูความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ที่เข้าออกหมู่บ้าน¹⁴¹

ขณะที่มีรายงานว่า ณ จุดสกัดทางเข้าหมู่บ้าน ชายวัยรุ่นคนหนึ่งสวมแว่นตาดำ กางเกงทหารเป็นคนคอยยุยงให้ชาวบ้านสกัดเจ้าหน้าที่เอาไว้¹⁴² ผู้ชายคนนี้อาจจะเป็นคนในท้องถิ่นที่ไม่พอใจกับเหตุการณ์สังหารที่ร้านน้ำชา แต่ขณะเดียวกันเขาอาจจะเป็นคนที่คอยยุยงจากนอกพื้นที่ นายเราะมะลี ติง (Romoeli Ti-ngi) ผู้ใหญ่บ้านตันหยงลิมอบอกว่าในจำนวนคนร่วมชุมนุมประมาณ 1,000 คน กว่าครึ่งเป็นคนนอกหมู่บ้าน ขณะที่นายหนัจมุดดิน อุมาร์ หัวหน้าคณะเจรจาดังกล่าวต่อรองฝ่ายรัฐบาลและนักการเมืองในราชาวาสบอกว่า กลุ่มก่อความไม่สงบระดมคนจากนอกพื้นที่เข้ามา¹⁴³

2. หรือจะเป็นฝีมือกลุ่มบิฮาร์เอ็น – โคออร์ดิเทท?

ชาวบ้านตันหยงลิมอและเจ้าหน้าที่ความมั่นคงให้ข้อมูลตรงกันว่ากลุ่มติดอาวุธจู่โจมเข้ามาทางนาวิกโยธินจนเสียชีวิตแล้วหนีไปทันที แต่ตำรวจเชื่อว่ากลุ่มติดอาวุธเป็นคณาแวนจับนาวิกโยธินเป็นตัวประกัน โดยมีชาวบ้านบางส่วนร่วมด้วย พลตำรวจโท อุดุลย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 9 เห็นว่าแม้แต่เหตุการณ์ร้านน้ำชาก่อนหน้านั้นก็เป็นการล่อให้กองกำลังความมั่นคงเข้าไปในพื้นที่¹⁴⁴

¹⁴⁰แม้ว่าการจับตัวประกันจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้เตรียมการไว้ก่อน

แต่มีข้อมูลว่าอย่างน้อยก็เป็นการสมมุติฐานว่ามีการพูดคุยเรื่องการสกัดกันพื้นที่

แหล่งข่าวหลายคนจากกองทัพระบุว่าชาวบ้านตันหยงลิมอมีการประชุมปรึกษาหารือกันหลังเกิดเหตุการณ์ที่ละหาน

และตกลงกันว่าหากเกิดการสังหารอย่างเป็นปริศนาหรือสงสัยว่าจะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน

บรรดาผู้ใหญ่และเด็กจะทำหน้าที่คอยสกัดกันหมู่บ้านเพื่อคุ้มครองพวกผู้ชายเหมือนที่ละหาน

การประชุมปรึกษาหารือกันนี้อาจจัดการโดยคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนแต่ไม่ได้เปิดเผยความความพินัยในจุดนี้, ไครซิส กรุป

โทรศัพที่สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กองทัพบกที่ 4 (ภาคใต้), 20 ตุลาคม 2548

¹⁴¹ชาวบ้านจำนวนหนึ่งไปมอตัวกับทางการในช่วงเวลาเพียงกว่าหนึ่งสัปดาห์ก่อนเกิดเหตุ, วันที่ 12 กันยายน,

และบอกกับตำรวจว่าผู้ใหญ่และเด็กในชุมชนได้จับตาดูความเคลื่อนไหวของคนนอกและส่งสัญญาณถึงแกนนำกลุ่มแบ่งแยกดินแดนโดยการตีเกราะเคาะไม้, ไครซิส กรุป ได้อ่านรายงานของตำรวจ

¹⁴² “Nineteen critical hours”, เรื่องเดิม

¹⁴³ “violence reveals suspicion and fear in southern Thailand”, *Bangkok Post*, 26 กันยายน 2548

¹⁴⁴ พลตำรวจโทอุดุลย์เชื่อว่าเหตุการณ์ร้านน้ำชาไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะคร่าชีวิตคนแต่ทำเพื่อล่อให้กองกำลังความมั่นคงเข้าไปในพื้นที่

แล้วช่วยทำให้ชาวบ้านจับเจ้าหน้าที่เป็นตัวประกัน ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 9 อ้างว่ารอยรูปเกลียวที่หัวกระสุนปืนเอ็ม 16 ซึ่งพบในที่เกิดเหตุ

เป็นชนิดเดียวกับที่ใช้กับปืนกระบอกหนึ่ง ซึ่งใช้ในเหตุโจมตีที่อำเภอสุไหงปาดี เมื่อเดือนธันวาคมปี พ.ศ. 2547 เหตุสังหารทหาร - นายสราวุธ

มูครบาตา (และเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547) พลเรือน - นายอับดุลลาห์ มา (เจ้าหน้าที่อ้างว่าทั้งสองเหตุการณ์

เป็นฝีมือของกลุ่มก่อความไม่สงบ - จากบันทึกคดีของตำรวจที่ ICG ได้อ่าน - แต่ผู้เชี่ยวชาญเรื่องความมั่นคงรายหนึ่งให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ *The Nation*

โดยขอสงวนนาม บอกว่าตำรวจไทยไม่มีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพพอที่จะระบุได้อย่างชัดเจนว่ากระสุนมาจากปืนกระบอกไหน อย่างไรก็ตาม – “

Govt. is not behind teashop slaying”, *The Nation*, 2 October 2005; “Another suspect held for murder of marines”, *Bangkok Post*, 2 October 2005

ตำรวจอ้างว่ากลุ่มก่อความไม่สงบประชุมที่มีสยิดเพื่อวางแผนก่อการ ก่อหน้าที่จะเกิดเหตุกราดยิงไม่นาน¹⁴⁵
ชาวบ้านบางส่วนให้ข้อมูลกับตำรวจด้วยว่าตอนประมาณ 17.00 น .คนในหมู่บ้านคนหนึ่ง
ซึ่งเป็นที่รู้จักว่าเป็นพวกกลุ่มแบ่งแยกดินแดน บอกให้ภารโรงของมัสยิดไปขอยืมกุญแจเปิดห้องเก็บของ
โดยอ้างว่าเขาต้องการเข้าไปทำความสะอาด ต่อมาตัวประกันถูกนำมาขังไว้ในห้องเก็บของนี้เอง¹⁴⁶

เจ้าหน้าที่สอบสวนคดีรวบรวมคำให้การของพยานผู้เห็นเหตุการณ์ และอ้างว่ามีหลักฐานที่จับต้องได้
ในการตั้งข้อหาชาวบ้านจำนวนหนึ่งในคดีสังหารนาวิกโยธิน ในจำนวนนี้มีสมาชิกกลุ่มบีอาร์เอ็น โคออร์ดิเนท รวมอยู่ด้วย
อย่างน้อยหนึ่งคน คือ นาย อันนิซาน นิกาจิ (Annisan Nikaji) มีรายงานว่าตำรวจจับกุมนายอันนิซานได้
ตอนที่เขาพยายามลี้ภัยหลบหนีโดยลัดเลาะเส้นทางลับสองวันหลังจากเกิดเหตุ คือเมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ .2547¹⁴⁷
ผลการชันสูตรศพศพลี้ภัยยังไม่ปรากฏ เจ้าหน้าที่บอกว่าผู้ต้องสงสัยคนสำคัญสองรายที่ยังลอยนวลอยู่
ก็เป็นสมาชิกของกลุ่มบีอาร์เอ็นโคออร์ดิเนท สองคนนั้นคือ นาย นิแซ โดแม (Nisae Domae) และ นาย นิอัมราน นิกาจิ
(Ni-amran Nikaji)¹⁴⁸ มีรายงานอ้างคำพูดของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสูง ที่กล่าวว่าพยานที่เห็นเหตุการณ์ 20 ราย
ให้การมัดตัวคนทั้งสามคนซึ่งเชื่อกันว่าเป็น สมาชิก บีอาร์เอ็นโคออร์ดิเนท ว่าอยู่เบื้องหลังเหตุสังหารนาวิกโยธิน
และเป็นผู้จัดแจงให้ชาวบ้านคนอื่น ๆ ตั้งเครื่องกีดขวางทางเข้าหมู่บ้าน ทางทางเชื่อว่านายนิแซ และนายนิอัมราน
หลบซ่อนตัวอยู่ในจังหวัดนราธิวาส¹⁴⁹ หลังจากที่ตำรวจจับกุมชาวบ้านไปสามคน
ชายหนุ่มที่เหลือเกือบทั้งหมดหนีออกจากหมู่บ้าน เพราะกลัวโดนจับ หลายครอบครัวไม่รู้ว่าลูกชายหนีไปอยู่ที่ไหน
และเป็นห่วงว่าลูกชายอาจโดนทหารลักพาตัวไป¹⁵⁰ คนที่ยังอยู่ในหมู่บ้านตันหยงลิมอ ไม่ค่อยอยากจะให้ข้อมูล¹⁵¹
เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมชาวบ้านอีก 6 คน รวมทั้ง ปรี ตานิลู (Pree Tanilu) ลูกชายเจ้าของร้านน้ำชา
ซึ่งเจ้าหน้าที่กล่าวหาว่าเป็นผู้เททรายใส่ถังน้ำมันรถของนาวิกโยธิน อย่างไรก็ตาม ไม่ชัดเจนว่าผู้ที่ถูกจับกุมไปอีก 6

¹⁴⁵ บันทึกคดีของตำรวจที่ ICG ได้อ่าน; “Two police killed in rail bomb blast”, Bangkok Post, 3 October 2005; ICG
สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรองทหารทางโทรศัพท์เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ .2547

¹⁴⁶ คำให้การที่อ้างไว้ในบันทึกคดีของตำรวจที่ ICG ได้อ่าน

¹⁴⁷ ชื่อ Annisan บางครั้งก็เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า An-ensan หรือ Ulnisan - “Killing of marines: beasts will be caught, PM vows”, The Nation,
25 September 2005 ตำรวจจับกุมผู้ต้องสงสัย 34 คน หลังการสอบสวนแล้ว ปล่อยตัวไป 15 คน ที่เหลือ 19 คน
โดนตั้งข้อหาว่าเกี่ยวข้องกับเหตุสังหารนาวิกโยธิน

¹⁴⁸ “Three BRN men wanted for killings”, Bangkok Post, 30 September

ตำรวจอ้างว่าทั้งสองคนนี้มีส่วนในการช่วยทำให้เกิดการชุมนุมที่หน้าสถานีตำรวจภูธรตากใบเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ .2547 ด้วย
ทั้งสองคนถูกจับในการสลายการชุมนุม แต่ต่อมาได้รับการปล่อยตัว สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการประท้วงที่ตากใบ ดู Crisis Group Report,
Insurgency, Not Jihad, 18 May 2005, pp. 27-32

¹⁴⁹ “Three BRN men wanted for killings”, อ้างแล้ว

¹⁵⁰ ชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความกังวลและระแวงแคลงใจเจ้าหน้าที่สูงมากกว่าช่วงที่ผ่านมา ชาวบ้านคนหนึ่งบอกว่า

“พวกเรากลัวว่าเด็กหนุ่มจะถูกทหารลักพาตัวไป เราไม่รู้ว่าพวกเขาหนีหรือถูกลักพาตัวไป แม่ของเด็กๆ พวกนี้ร้องไห้จนไม่มีน้ำตาจะร้องแล้ว” - “ Tough to
beat enemy not knowing who they are”, Sydney Morning Herald, 1 October 2005.

¹⁵¹ ชาวบ้านร้องเรียนว่าตำรวจที่เข้ามาจับกุมและสอบปากคำไม่ได้สวมเครื่องแบบและขับรถที่ไม่มีเครื่องหมายตำรวจหรือป้ายทะเบียน - ข้อมูลการ
สัมภาษณ์ชาวบ้านตันหยงลิมอ ที่ ICG ได้มา – ตุลาคม พ.ศ .2547

คน เกี่ยวข้องกับกลุ่มบีอาร์เอ็นโคออร์ดิเนท หรือไม่¹⁵² เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม เจ้าหน้าที่จับกุม อุเซ็ง ซาและลุ (Useng Salaelu) หลังจากที่พบเครื่องแบบของนาวิกโยธิน หมวกเบเรตต์ และมีดสองเล่ม ฝังอยู่ในบริเวณบ้านของเขา¹⁵³

หลักฐานทั้งทางนิติวิทยาศาสตร์และพยานบุคคล ที่ตำรวจเปิดเผยออกมา ยังจะต้องนำไปไต่สวนในชั้นศาล แต่ข้อสันนิษฐานของตำรวจที่ว่ากลุ่มบีอาร์เอ็นโคออร์ดิเนท เป็นผู้บงการเหตุสังหารนาวิกโยธิน หรืออาจจะอยู่เบื้องหลังเหตุไม่สงบที่ต้นหยงลิมอทั้งหมด ค่อนข้างจะฟังขึ้น การที่ชาวบ้านโดนชักจูงโดยง่าย ให้ช่วยกันจับนาวิกโยธินเป็นตัวประกัน สะท้อนว่าชาวบ้านระแวงและมีความรู้สึกต่อต้านเจ้าหน้าที่ความมั่นคงอย่างมาก แม้พวกเขาอาจจะไม่คาดคิดมาก่อนว่านาวิกโยธินจะถูกฆ่า

D. ผลกระทบและมาตรการของรัฐบาล

บทเรียนสำคัญที่รัฐบาลได้จากเหตุการณ์นี้คือจำเป็นต้องใช้มาตรการเชิงกร้าวและเพิ่มกำลังทหารในพื้นที่ พลโทขวัญชาติ กล้าหาญ แม่ทัพภาค 4 กล่าวหนึ่งวันหลังจากที่เกิดเหตุว่า “เมื่อพวกนั้นไม่ต้องการสันติ เราก็อาจจะต้องใช้มาตรการที่จริงจังกว่านี้”¹⁵⁴ แม่ทัพภาค 4 ชี้แจงว่าฝ่ายทหารยึดแนวทางการเจรจา โดยไม่หันไปใช้กองกำลังจู่โจม เพื่อช่วยตัวประกัน แต่ผลที่ออกมาคือนาวิกโยธินทั้งสองคนเสียชีวิต¹⁵⁵ นาวาเอก ไตรขวัญ ไกรฤกษ์ ผู้บังคับบัญชาของนาวิกโยธินทั้งสองคน ซึ่งได้ขออนุญาตใช้กำลัง เพื่อช่วยลูกน้อง ก็สะท้อนในประเด็นนี้ เขาบอกว่า “ผมยังเป็นคนคิดในสายตาของเพื่อนทหารด้วยกัน ซึ่งเห็นว่าผมไม่ได้พยายามช่วยชีวิตลูกน้อง [การที่พวกเขาเสียชีวิต] ชี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความยากลำบากในการปฏิบัติงานในพื้นที่เหล่านี้ โดยใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเดียว”¹⁵⁶

การเสียชีวิตของนาวิกโยธินทั้งสองคนทำให้ นาวาเอก ไตรขวัญ ไกรธมากอย่างเห็นได้ชัด¹⁵⁷ “ผมโกรธมาก พวกมันฆ่าลูกน้องผม ถ้าทำได้ ผมจะโปรยระเบิดนาปาล์มลงทั้งหมดบ้าน” แล้วเขาก็เสริมขึ้นมาทันทีว่า “แต่ความจริงก็คือว่าไม่มีทางจะทำอย่างนั้นได้ เราเป็นทหาร เราต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เราจะแก้แค้นด้วยการใช้กฎหมาย” แต่การตอบโต้ แม้จะอยู่ในกรอบ(ที่กำหนดไว้อย่างกว้างๆ)ของกฎหมายก็ไม่ใช้หนทางที่จะชนะใจชาวบ้านได้

¹⁵² เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2548 ตำรวจจับกุม ดวนพานี ดวนกูศรีโป (Tuanphanee Tuankusripoe) โดราแม ฮาจิ ทาเซห์ อุเซ็ง ซาและลุ (Doramae Haji Thaseh Useng Saleh) และ เยนา กาเซ็ง (Yenah Kaseng) - “Woman held over marines murder”, *The Nation*, 29 September 2005.

คนในกิ่งอำเภอเฉลิม ซึ่งอยู่ใกล้กับต้นหยงลิมอ อีกสองคนคือ มาโกเซ็ง แวกะจิ (Mahkoseng Waekaji) และ ซาคาร์ ดวนบุลา (Sakari Tuanbula) ถูกจับกุม เมื่อวันที่ 25 กันยายน ยั่วให้เกิดความไม่สงบและปลุกระดมชาวบ้านให้ขัดขวางความพยายามเข้าไปช่วยนาวิกโยธินที่เป็นตัวประกันทั้งสองคน -

“Tanyonglimo murders: two more men arrested over killing of marines”, *The Nation*, 27 September 2005.

¹⁵³ “Another suspect held for murder of marines”, *Bangkok Post*, 2 October 2005

¹⁵⁴ “เหตุผลที่ต้นหยงลิมอหลังการเจรจา 19 ชั่วโมงล้มเหลว” มติชน 22 กันยายน 2548 น. 2 ; “Army to take ‘more serious approach’ to unrest”, อ้างแล้ว

¹⁵⁵ “เหตุผลที่ต้นหยงลิมอฯ” เฟิ่งอ้าง

¹⁵⁶ “สัมภาษณ์พิเศษ นาวาเอกไตรขวัญ ไกรฤกษ์: ความกดดันที่ต้นหยงลิมอ ,ศูนย์ข่าวอิศรา ,26 กันยายน 2548

¹⁵⁷ “Angry soldier vows to avenge men’s death”, *Bangkok Post*, 22 September 2005

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี เรียกกลุ่มคนที่สังหารนาวิกโยธินว่าเป็น “พวกป่าเถื่อน” และให้คำมั่นสัญญาว่านาวิกโยธินจะไม่ตายเปล่า พร้อมกับสั่งให้เจ้าหน้าที่ใช้มาตรการเด็ดขาดปราบปรามกลุ่มติดอาวุธ นายกรัฐมนตรีกล่าวว่าจะเป็นผู้รับผิดชอบ “ความผิดพลาด” ของเจ้าหน้าที่ด้วยตัวเอง¹⁵⁸ นาย วรวิทย์ บารู หนึ่งในคณะกรรมการสมานฉันท์ฯ กอส (ซึ่งว่าการที่นายกรัฐมนตรีใช้คำพูดอย่างนี้ “อาจจะถูกเข้าใจผิดไปว่าเป็นการให้ไฟเขียว” ให้ใช้กำลังได้อย่างไร้ขีดจำกัด¹⁵⁹)

เหตุสังหารนาวิกโยธินส่งผลกระทบต่อทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในภาคใต้ อย่างมาก เหตุการณ์นี้ผลักดันให้กองทัพภาค 4 ตัดสินใจเปลี่ยนยุทธศาสตร์ จากการตั้งรับมาเป็นการรุก พลเอก ชรรmgrักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีกลาโหม ให้เหตุผลว่า “ที่ผ่านมา เราตั้งรับมากเกินไป ตั้งแต่นี้ต่อไป เราจะไมยอมให้กลุ่มติดอาวุธลงมือโจมตี แล้วหนีไป ก่อนที่เราจะตามไล่ล่า เราจะตอบโต้ทันที และคงจะมีการปะทะกันบ้าง เลี่ยงไม่ได้ที่จะมีการปะทะกับกลุ่มติดอาวุธ”¹⁶⁰

ในวันที่ 7 ตุลาคม กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกาศแผนการที่จะตั้งกองกำลังใหม่ขึ้นมาอีก 3 หน่วย ซึ่งจะเพิ่มจำนวนทหารในพื้นที่เป็น 20,000 กว่านาย¹⁶¹ ตำรวจในหน่วยปฏิบัติการพิเศษ 1,000 กว่านายถูกส่งไปประจำการเพิ่มเติมในพื้นที่ ในวันที่ 8 ตุลาคม¹⁶² พันตำรวจโท ทักษิณ นายกรัฐมนตรี กล่าวเมื่อวันที่ 27 ตุลาคมว่า “รัฐบาลได้พยายามอดทนอย่างมาก แต่จะเริ่มใช้แนวทางแข็งกร้าวตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน กองกำลังของรัฐบาล อยู่ในช่วงการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์”¹⁶³

แม้ว่ากลุ่มแบ่งแยกดินแดนจะเป็นภัยที่ร้ายแรงต่อความมั่นคงมากขึ้นทุกที และเป็นหน้าที่ของรัฐบาลไทยที่จะต้องจับกุมและลงโทษผู้ก่อเหตุรุนแรง แต่การตอบโต้โดยเพียงแต่เพิ่มมาตรการทางทหาร คงจะเป็นการแก้ปัญหาไม่ถูกจุด เพราะเป็นวิธีที่เห็นกันอยู่ว่าล้มเหลวมาตลอดในช่วงสองปีที่ผ่านมา สิ่งสำคัญที่รัฐบาลไทยดูเหมือนจะเรียนรู้จากเหตุการณ์ที่ตันหยงลิมอ ก็คือว่าชาวบ้านในเขตพื้นที่สีแดงให้ความร่วมมือกับกลุ่มติดอาวุธ ไม่ว่าจะด้วยความจงใจ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็เพราะพวกเขาไม่เชื่อว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะปกป้องคุ้มครองพวกเขาได้ นอกจากนั้น ในบางกรณีเป็นเพราะพวกเขารู้สึกต่อต้านทางการ เพราะไม่ได้รับความยุติธรรมจากเจ้าหน้าที่ อาจจะถึงขั้นถูกข่มเหงรังแก จำนวนไม่น้อยให้ความร่วมมือกับกลุ่มติดอาวุธ

¹⁵⁸ ไทยรัฐ 25 กันยายน 2548 น.18; “Hostage killings: do not retaliate, NRC warns”, *The Nation*, 27 September 2005

¹⁵⁹ “มาตรการเด็ดขาด ภาวะอันตราย หลังวิกฤติตันหยงลิมอ”, ศูนย์ข่าวอิศรา, 22 กันยายน 2548; “Senate group urges all to remain calm”, *Bangkok Post*, 23 September 2005.

¹⁶⁰ “More clashes with rebels likely as govt. goes on the offensive”, *Bangkok Post*, 24 October 2005.

¹⁶¹ พลโท ขวัญชาติ กล้าหาญ ในฐานะหัวหน้ากองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ เสนอแผนจัดตั้งกองกำลังใหม่ 3 หน่วย เพื่อประจำการในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และในพื้นที่ 4 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา หน่วยแรกจะเป็นหน่วยสู้รบ

หน่วยที่สองจะเป็นหน่วยรบพิเศษ (ทำงานพัฒนาและสงครามจิตวิทยา (ส่วนหน่วยที่สามจะประกอบด้วยทหารพรานและตระเวนชายแดน ซึ่งจะทำงานสนับสนุนสองหน่วยแรก -“New army task forces to be set up”, *Bangkok Post*, 8 October 2005

¹⁶² “Over 1,000 police heads for the South”, *Bangkok Post*, 9 October 2005

¹⁶³ “PM: Hunt them down, aggressive tactics ordered in the South”, *Bangkok Post*, 28 August 2005

เพื่อตอบโต้สิ่งที่พวกเขาเห็นว่าเป็นหน่วยพิฆาตของทางการที่ส่งมาสังหารประชาชน ถึงแม้ ไครซิส กรุ๊ป
ไม่มีหลักฐานอะไรมาสนับสนุนข้อสรุปนี้ แต่ชาวมาเลเซียมุสลิมจำนวนมาก เชื่อเช่นนั้น เพราะ
มีประสบการณ์จากการถูกเจ้าหน้าที่เออาร์ดีเอาเปรียบในอดีต

ชาวราชาวาสคนหนึ่งบอกว่า “เรารู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ความมั่นคงมีแนวโน้มจะทำร้ายเรามากกว่าที่จะคุ้มครองเรา”
ชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้หลายคนสะท้อนความรู้สึกทำนองเดียวกันให้ ไครซิส กรุ๊ป ฟัง¹⁶⁴
กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนใต้จำเป็นต้องปรับปรุงความสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างหนัก

E. มาตรการผ่อนหนักให้เป็นเบา

ความพยายามของกองทัพภาค 4 ที่จะสร้างความไว้วางใจในหมู่ประชาชน ช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมา
ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น ในภาวะที่กองกำลังในภาคใต้ได้รับคำสั่งให้ใช้มาตรการเชิงกร้าวปราบปรามกลุ่มก่อการ
ก่อหน้านี้ ผู้บังคับบัญชาในระดับอำเภอได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่เป็นผู้รักษาสันติภาพ ใช้กำลังเป็นมาตรการสุดท้าย
และพยายามทุกวิถีทางที่จะสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้าน แต่เมื่อจุดยืนดังกล่าวเปลี่ยนไปแล้ว
ยิ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการทำงานมวลชน

ผู้บังคับบัญชาในพื้นที่บางคน ได้พยายามปรึกษาหารือกับนักการเมืองท้องถิ่น และผู้นำทางศาสนา เป็นประจำอยู่แล้ว
เพื่อขอคำแนะนำในเรื่องทางวัฒนธรรม ผู้บัญชาการระดับอำเภอคนหนึ่งได้ตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่น
ซึ่งเขาจะขอคำปรึกษาเสมอ ก่อนจะไปค้นหุมบ้านหรือจับกุมชาวบ้าน
เขาส่งเสริมให้สมาชิกในคณะกรรมการหยิบยกประเด็นที่เป็นห่วง ในที่ประชุมประจำสัปดาห์กับเจ้าหน้าที่
แต่เขาก็ยอมรับว่าไม่มีความร่วมมือแบบนี้ในทุกพื้นที่ ขึ้นอยู่กับความพยายามของแต่ละบุคคล
และมักจะไม่ได้ทำกันอย่างต่อเนื่องเพราะมีการสับเปลี่ยน โยกย้ายผู้บัญชาการอยู่เสมอ¹⁶⁵

การสนับสนุนและขยายความคิดริเริ่มแบบนี้

อาจเป็นกุญแจสำคัญในการที่เจ้าหน้าที่จะเรียกความไว้วางใจจากชาวบ้านกลับคืนมาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ถ้ามีการเจาะลึกลงไปในระดับหมู่บ้าน อย่างที่ กอส .เสนอแนะไว้เมื่อเดือนกรกฎาคม นพ .ประเทศ วะสี รองประธานกอส .
ย้ายประเด็นนี้หลังเกิดเหตุสังหารที่ตันหยงลิมอ¹⁶⁶ โครงการแบบนี้จะทำได้มากขึ้น
ถ้ามีการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่ถูกส่งไปประจำในพื้นที่ภาคใต้ เรียนรู้ภาษาขามลายู และมีความเข้าใจวัฒนธรรมในพื้นที่

การตั้งศูนย์ที่เป็นอิสระจากตำรวจ เพื่อสอบสวนกรณีคนหาย จะเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่สร้างความมั่นใจในหมู่ชาวบ้าน
มีการเสนอเรื่องนี้มาแล้ว อย่างน้อยก็ตั้งแต่เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ .2548 และทางการก็รับปากมาตลอดว่าจะดำเนินการ

¹⁶⁴ การสัมภาษณ์ของไครซิส กรุ๊ป – ธันวาคม 2547 , เมษายน /กันยายน 2548

¹⁶⁵ การสัมภาษณ์ของไครซิส กรุ๊ป – กันยายน 2548

¹⁶⁶ “Hostage killings: do not retaliate, NRC warns”, *The Nation*, 27 September 2005

เรื่องนี้¹⁶⁷ ชาวบ้านที่กลัวตำรวจหรือทหาร จะสามารถขอให้ศูนย์ดังกล่าวสอบสวนกรณีญาติพี่น้องที่หายไปได้ นอกจากนั้น หน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่สอบสวนคดีในภาคใต้ อาจจะทำหน้าที่ตรวจสอบข้อกล่าวหาที่ว่าเจ้าหน้าที่ทำร้ายหรือข่มขู่ผู้บริสุทธิ์ เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ มาคานกับข้อกล่าวหาจากฝ่ายตรงข้ามที่อาจจะป้ายสีเจ้าหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรม

ที่ผ่านมา กลุ่มสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ ทำหน้าที่เป็นผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ของชาวบ้าน ในกรณีที่ชาวบ้านไม่ไว้วางใจตำรวจ แต่กลุ่มเหล่านี้ไม่มีอำนาจที่จะสอบสวนกรณีดังกล่าว กลุ่มสิทธิมนุษยชนจะทำงานในการปกป้องสิทธิของชาวบ้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ถ้ามีกระบวนการนำข้อมูลที่ได้มาสอบสวนและมีการลงโทษอย่างเป็นระบบ สภานายความ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ กอส .ร่วมกันตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในจังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส เมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา ศูนย์นี้จะทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบกรณีสิทธิมนุษยชนสำคัญๆ ด้วย โดยแนะนำให้ชาวบ้านแจ้งวัน เวลา และสถานที่ ที่เกิดเหตุจับกุม กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ เพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่กฎหมาย¹⁶⁸ หากรัฐบาลให้การสนับสนุนศูนย์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรับรองว่าทนายความของกลุ่มสิทธิมนุษยชนจะสามารถติดต่อกับผู้ที่ถูกจับกุมคุมขังได้ ก็จะส่งสัญญาณว่ารัฐบาลเอาจริงเอาจังกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน สัญญาณเช่นนี้อาจจะส่งผลให้ชาวบ้านให้ความร่วมมือกับตำรวจมากขึ้นในการสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด

เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านลังเลใจไม่กล้าให้ข้อมูลตำรวจหรือเจ้าหน้าที่หน่วยข่าวกรอง ก็คือความกลัวกลุ่มติดอาวุธแบ่งแยกดินแดน เชื่อกันว่า ชาวบ้านมุสลิมจำนวนมาก ที่ถูกสังหารไปตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 เป็นผู้ให้ข้อมูลกับทางการ การปรับปรุงโครงการปกป้องคุ้มครองพยาน ของกระทรวงยุติธรรม น่าจะช่วยให้ประชาชนให้ความร่วมมือกับตำรวจมากขึ้น

¹⁶⁷ หลังจากที่รัฐบาลขอให้กระทรวงยุติธรรมตั้งศูนย์ดังกล่าวขึ้นมา ภายใต้การดูแลของ พญ. คุณหญิง พรทิพย์ โรจนสุนันท์ จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ พลตำรวจเอก ชิตชัย วรรณสถิตย์ รัฐมนตรีมหาดไทย สั่งการให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติตั้งศูนย์นี้ขึ้นมา โดยให้พลตำรวจเอก นพดล สมบูรณ์ทรัพย์ ที่ปรึกษาด้านกฎหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ดูแล ต่อมา นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร

ยืนยันว่าศูนย์นี้จะตั้งขึ้นมาภายใต้กระทรวงยุติธรรม แต่เรื่องนี้ยังไม่ได้ข้อสรุป – “PM: Centre to come under Justice, Bangkok Post, 11 June 2005
¹⁶⁸ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ นายเดชอุดม ไกรฤทธิ์ ประธานสภานายความ และกรรมการสมานฉันท์ฯ – กรุงเทพฯ ,15 กันยายน 2548; ดูเพิ่มเติม “Legal aid alliance formed in far South, Right groups aim to help local get justice”, Bangkok Post, 20 September 2005

VII. ความเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้ายในภูมิภาค?

นับตั้งแต่เหตุรุนแรงปะทุขึ้น เมื่อเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2547

เจ้าหน้าที่และนักสังเกตการณ์แสดงความเห็นห่วงว่ามีโอกาสที่กลุ่มภายนอกที่ซุ้ร่งสงครามศาสนา อย่าง เจมาห์ อิสลามียาห์ (JI) จะเข้ามาร่วมในความขัดแย้งนี้¹⁶⁹ สมาชิกเจไอ จาก อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ หลายคนหลบหนีการกวาดล้างของตำรวจในประเทศของตน เข้ามาอยู่ในเมืองไทย ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ในจำนวนนี้มี ริตวาน อิชามุดดิน หรือที่รู้จักกันชื่อ ฮัมบาลี รวมอยู่ด้วย ฮัมบาลีผ่านการฝึกอบรมในอัฟกานิสถาน และเป็นหัวหน้ากลุ่ม Mantiqi I ของเจไอ ตำรวจไทยจับฮัมบาลีได้ที่อยุธยา ทางเหนือของกรุงเทพฯ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2546 สมาชิกเจไอที่หลบหนีการจับกุมของตำรวจใน

ประเทศอื่น เข้ามาในเมืองไทย อาศัยเครือข่ายการติดต่อในเมืองไทย ซึ่งย้อนหลัง กลับไปเป็น 20 กว่าปี แต่ไม่มีหลักฐานอะไรที่บ่งชี้ว่า สมาชิกเจไอ เข้ามามีส่วนร่วมในเหตุรุนแรงภาคใต้ ระลอกใหม่นี้ คนมุสลิมที่เป็นสายของเจไอ ในเมืองไทย ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเหตุไม่สงบในภาคใต้ด้วยซ้ำไป¹⁷⁰

อาริฟิน บิน อาลี สมาชิกเจไอ จาก สิงคโปร์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในชื่อ จอห์น หว่อง อา ฮุง (John Wong Ah Hung) หลบหนีเข้ามาอยู่เมืองไทย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถูกจับได้ที่กรุงเทพฯ ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2546¹⁷¹ อาริฟิน บิน อาลี ให้การชดทอชชาวไทย 3 คน คือ นพ. แวมหาดี แวดาโอะซึ่งเป็นหมอ อยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส, ไมสุรี ฮาจิ อับดุลเลาะห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบูรณะ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในนราธิวาส ,และ สมาน แวกะจิ คนขายน้ำจากยะลา ทั้งหมดโดนกล่าวหาว่าวางแผนที่จะก่อเหตุระเบิดรถยนต์ หน้าสถานทูตสหรัฐ อังกฤษ อิสราเอล สิงคโปร์ และออสเตรเลียในกรุงเทพฯ รวมทั้งที่แหล่งท่องเที่ยว ในภูเก็ต และ พัทยา

¹⁶⁹ ดู "Thailand: The road to Jihad?", *Time Asia*, 10 May 2004; "Thailand: Gearing up for a fight", *Far Eastern Economic Review*, 13 May 2004; Anthony Davis, "Ethnic divide widens in Thailand", *Jane's Terrorism & Security Monitor*, 1 November 2004; "The Thai terror front", *The Wall Street Journal*, 24 February 2005; "Terror warning: Govt' blind to JI link", *The Nation*, 7 March 2005 (Zachary Abuza); "as Thai insurgency spreads, government opens door to dialogue", *The Christian Science Monitor*, 25 April 2005 (citing Paul Gualglia); B. Raman, "Jihad in London & Thailand: the link", South Asia Analysis Group, 17 July 2005; Stephen Ulph, "Thailand's Islamist insurgency on the brink", *Terrorism Focus*, 4 October 2005. Rohan Gunaratna, Arabinda Acharya and Sabrina Chua, *Conflict and Terrorism in Southern Thailand* (Marshall Cavendish, 2005).

¹⁷⁰ อับดุล ฟาต๊ะห์ เจ้าของโรงเรียนปอเนาะ นอกตัวเมือง นราธิวาส เป็นคนแรกที่บรรดาผู้นำระดับสูงของ JI อย่างเช่น ฮัมบาลี ,มูคลาส , อาซารี อูสเซน ,นุร์ดิน โมฮัมหมัด ท็อบ และ วัน บิน มิน วัน มัต ติดต่อกันที่เดินทางถึงเมืองไทย อับดุล ฟาต๊ะห์ เป็นสมาชิกกลุ่มท้องถิ่น ที่ชื่อว่า เจมาห์ ซาลาฟี (Jemaah Salafi) ซึ่งเห็นด้วยกับอุดมการณ์ของ JI แต่ไม่ยอมที่จะลงมือก่อการในนามของ JI ในเมืองไทย เพราะกลัวว่าจะโดนปราบปราม และไม่อาจเผยแพร่คำสอนทางศาสนา ซึ่งกลุ่มนี้ถือว่าเป็นภารกิจสำคัญอันดับแรก ในเมืองไทยได้อีกต่อไป นอกจากนั้น เจมาห์ ซาลาฟี ไม่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนอื่นๆ ด้วย -ดูรายงานของ ไครซิส กรุ๊ป ,Insurgency, Not Jihad, อ้างแล้ว ,น .37 – 38; และ Ken Conboy, *The Second Front: Inside Asia's Most Dangerous Terrorist Network* (Equinox, 2005) น .152, 157, 204

¹⁷¹ กระทรวงมหาดไทยของสิงคโปร์ – "คำแถลงต่อสื่อมวลชนกรณีการจับกุม อาริฟิน บิน อาลี หรือ จอห์น หว่อง สมาชิก JI ที่ทางการต้องการตัว" , 10 มิถุนายน 2546

แวมาหะดี , ไมสุรี , และลูกชายของเขา คือ มายูฮี (Mayuhi) ถูกจับกุมได้ในวันเสาร์ เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ .2546¹⁷² ส่วนสมาน แวกะจิ เข้ามอบตัวโดยสมัครใจ ที่ยะลา ในเดือนกรกฎาคม ปีเดียวกัน หลังจากที่รู้ตัวว่าทางการออกหมายจับ¹⁷³ ทั้ง 4 คน โดนตั้งข้อหาว่าคบคิดกันทำการที่เป็นภัยต่อความมั่นคง และเป็นสมาชิกกลุ่มผิดกฎหมาย เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2546¹⁷⁴ อย่างไรก็ตาม อัยการมีหลักฐานไม่มากนัก นอกเหนือจากคำให้การของอารีฟิน ซึ่งศาลอาญากรุงเทพ ตัดสินว่าไม่น่าเชื่อถือ¹⁷⁵ ศาลตัดสินว่าทั้งหมดไม่มีความผิดเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ .2548 และพวกเขาได้รับการปล่อยตัว¹⁷⁶

เจ้าหน้าที่ไทยเกือบทั้งหมดเชื่อว่าเหตุรุนแรงในภาคใต้เป็นเรื่องภายในประเทศล้วนๆ บางคนพูดถึงความเกี่ยวข้องของกลุ่มภายนอกอยู่บ้าง แต่มีน้อยคนที่ให้รายละเอียดที่เฉพาะเจาะจง เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ .2548 พลเอก กิตติ รัตนฉายา นายทหารปลดเกษียณ อ้างแหล่งข้อมูลข่าวกรองว่ามีสมาชิกกลุ่มติดอาวุธอินโดนีเซียอย่างน้อย 7 คน เข้ามาฝึกอาวุธให้ชาวไทยมุสลิมในภาคใต้¹⁷⁷ ในเดือนกันยายน พ.ศ .2548 มีรายงานว่าเจ้าหน้าที่ข่าวกรอง ที่ไม่ระบุชื่อ อ้างว่า กลุ่มบีอาร์เอ็น ทำงานภายใต้เครือข่ายก่อการร้าย ซึ่งไม่เป็นที่รู้จักมาก่อน เครือข่ายนี้ นำโดยชาวอินโดนีเซียคนหนึ่ง แต่เจ้าหน้าที่ข่าวกรองคนอื่นไม่ยืนยันข้อมูลนี้¹⁷⁸

ข้อสงสัยที่ว่ากลุ่มติดอาวุธในภาคใต้ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มภายนอกมีมากขึ้น เมื่อระเบิดที่ใช้โจมตีในภาคใต้มีขนาดใหญ่ และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น แต่ที่ผ่านมาไม่เคยมีหลักฐานที่จะระบุลงไปเช่นนั้นได้อย่างชัดเจน หากมีการสนับสนุนจากภายนอกจริง มีความเป็นไปได้พอๆ กันว่าความสนับสนุนน่าจะมาจากทางเอเชียใต้ ซึ่งชาวมุสลิมในไทยจำนวนมากเดินทางไปเรียนหนังสือ หรือจากอินโดนีเซีย

¹⁷² อารีฟินให้การสารภาพว่าเขาติดต่อลูกชายของไมสุรี คือ มายูฮี ฮาจิ अबดุลเลาะห์ (Mayuhi Haji Abdulloh) ด้วย แต่มายูฮีไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนการโจมตี – “Trail of JI suspects: ‘Extreme Chaos’ planned”, *The Nation*, 29 November 2003

¹⁷³ “Thanksin convinced of suspects’ terror links”, *The Nation*, 10 July 2003

¹⁷⁴ สำหรับคำให้การของ สิบบโท พีระพงศ์ ดวงอัมพร ดู “เข้ม ขจก .ป่วน ฮารีรายอ” ,คม ชัด ลึก ,19 พฤศจิกายน 2546; ศุภลักษณ์ กาญจนขุนดี และดอน ปาทาน, อ้างแล้ว น .250; “Bomb plot: Teacher denies role in embassy plan”, *The Nation*, 16 March 2005. แวมหาดี โดนตั้งข้อหาให้ที่พักพิงแก่อารีฟินด้วย แวมหาดี และ ไมสุรี ปฏิเสธข้อกล่าวหาโดยสิ้นเชิง ตอนที่ให้การต่อศาลเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ .2546 และกุมภาพันท์ พ.ศ .2547 ตามลำดับ - “JI terror suspect denies all charges”, *The Nation*, 2 February 2005

¹⁷⁵ ไครซิส กรุ๊ป สัมภาษณ์ กิจจา อาลีฮิสเฮาะห์ นายของนพ .แวมหาดี ,กรุงเทพฯ, 16 กันยายน 2548

มีการเปิดเผยในระหว่างที่คดีนี้ขึ้นศาลว่ากรมสอบสวนคดีพิเศษปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน

¹⁷⁶ “JI’ acquittal won’t be appealed”, *The Nation*, 7 July 2005

¹⁷⁷ “Indonesian militants train with Thai separatists: Ex-General”, Associated Press, 4 July 2005

¹⁷⁸ “Newest rebel group headed by Indonesian”, *Bangkok Post*, 20 September 2005

VIII. บทสรุป

ผลกระทบที่เห็นได้ชัดที่สุดของการใช้ พรก .สถานการณ์ฉุกเฉิน ก็คือการใช้ขมวดมยา มุสลิม ยิ่งรู้สึกไม่ไว้วางใจทางการเมืองมากขึ้น ปฏิบัติที่บ้านละหาน ที่ตันหยงลิมอ และกรณีชาวบ้าน 131 อพยพไปมาเลเซีย เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน แต่คณะรัฐมนตรีก็ยังมีมติต่ออายุการใช้ พรก .สถานการณ์ฉุกเฉินในภาคใต้ ออกไปอีกสามเดือน เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2548 ทั้งๆ ที่ เกิดปัญหาตามมามากมาย และไม่มีอะไรที่ชี้ว่าได้ประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์จัดการปัญหาภาคใต้ รัฐบาลมีช่องทางที่จะลดผลกระทบในทางลบของ พรก .สถานการณ์ฉุกเฉินลงได้ เพื่อที่จะเริ่มสร้างความไว้วางใจระหว่างชาวบ้านกับกองกำลังความมั่นคง การยกเลิกมาตรา 16 และ 17 และแก้ไขมาตรา 11 และ 12 อาจจะเป็นจุดเริ่มต้น แต่จะต้องมียุทธศาสตร์การสื่อสารกับชาวบ้านในระดับหมู่บ้าน ควบคู่กันไปด้วย เพื่ออธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงมาตราดังกล่าวมีความหมายอย่างไร และทำให้ชาวบ้านมั่นใจว่า พรก . ไม่ได้บั่นทอนสิทธิ และความปลอดภัยของพวกเขา

เหตุรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งว่าจะยังมีกำลังทหารจำนวนมาก ประจำการอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปอีกระยะ อย่างน้อยก็ในบางพื้นที่ ดังนั้น การปรับปรุงความสัมพันธ์กับชุมชนในพื้นที่จึงสำคัญมาก ยิ่งขมวดมยา มุสลิมไว้วางใจเจ้าหน้าที่ตำรวจทหาร มากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งมีความเป็นไปได้ว่า พวกเขาจะช่วยในกระบวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวกรอง ซึ่งเจ้าหน้าที่มีอยู่น้อยมาก เพื่อช่วยป้องกันเหตุโจมตี อย่างที่ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลินผู้บัญชาการทหารบกคนใหม่ ซึ่งเป็นคนมุสลิม ยอมรับว่า “เราจะต้องมองหาทางที่ได้ผล ในการจัดการกับกลุ่มก่อการต่อไป เราเป็นเหมือนกับคนตาบอดที่คลำหาหนทาง แต่ยังไม่พบทางออกที่ถูกต้อง”¹⁷⁹

การเพิ่มมาตรการทางทหาร ไม่น่าจะช่วยลดความรุนแรงไปได้เท่าไรนัก เพราะที่ผ่านมาก็มาตรการเช่นนี้ก็ไม่ค่อยจะประสบความสำเร็จ แต่การสานต่อความพยายามของกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการสร้างความเข้าใจเชิงวัฒนธรรม ในหมู่เจ้าหน้าที่ความมั่นคง พัฒนาการเรียนรู้ภาษามลายู และเชื่อมความสัมพันธ์กับผู้นำในท้องถิ่น น่าจะช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นได้ในระยะยาว กอส . ได้เสนอแนะให้ทางการร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่จัดตั้งคณะกรรมการสันติภาพประจำชุมชน เพื่อช่วยเป็นตัวกลางในการสื่อสารและสร้างความไว้วางใจกัน¹⁸⁰ ผู้บังคับบัญชาของกำลังที่ทำงานในภาคใต้บางคนเริ่มใช้แนวทางนี้แล้ว หากมีการขยายผลอย่างเป็นระบบ ก็อาจจะช่วยแก้ปัญหาได้

¹⁷⁹ “Sonthi: Authorities still in dark”, *Bangkok Post*, 19 October 2005 พลเอกสนธิเป็นชาวมุสลิม

และเป็นผู้บัญชาการทหารบกที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ คนแรกของประเทศไทย แต่พลเอกสนธิไม่ได้มาจากภาคใต้

¹⁸⁰ ข้อเสนอแนะนี้บรรจุอยู่ในข้อเสนอ 14 ประการ ที่กอส .ยื่นต่อรัฐบาล หลังจากที่มีการประกาศใช้ พรก .สถานการณ์ฉุกเฉิน – “เปิด 14 ข้อเสนอของ กอส . เพื่อลดความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ตีพิมพ์ใน กรุงเทพธุรกิจ และ มติชน, 27 กรกฎาคม 2548 นพ .ประเวศ วะสี รองประธาน กอส . ย้ำถึงข้อเสนอนี้ อีกครั้ง หลังเกิดเหตุสังหารนักโทษที่ตันหยงลิมอ – “Hostage killings: do not retaliate, NRC warns”, *The Nation*, 27 September 2005

การสนับสนุนความพยายามขององค์กรเอกชนในพื้นที่ อย่าง ศูนย์ให้คำปรึกษากฎหมาย ที่เพิ่งเปิดทำการ ในปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส ซึ่งตั้งขึ้นมาจากความร่วมมือระหว่างสหภาพความกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะช่วยให้ชาวบ้านมั่นใจขึ้นว่าทางการมีความตั้งใจจริงที่จะปกป้องสิทธิของพวกเขา

นอกเหนือจากการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ศูนย์ดังกล่าวอาจจะทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคดีสำคัญๆ ได้ด้วย

ตราบไต่ความสัมพันธ์ระหว่างกองกำลังความมั่นคงและชาวมุสลิมในภาคใต้ยังไม่ดีขึ้น และตราบไต่ที่ข่าวลือเกี่ยวกับการข่มเหงรังแก หรือกรณีคนหาย ยังไม่ได้รับการไต่สวนให้กระจ่าง ความรู้สึกคับแค้น แปรลกแยก ในหมู่คนมาเลย์มุสลิมในประเทศไทย อาจจะเปลี่ยนไปเป็นความเห็นอกเห็นใจ การให้ความสนับสนุน หรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่อต้านไปได้

จากรัตน์ / บรัสเซลส์ , 18 พฤศจิกายน พ.ศ .2548

ภาคผนวก เอ แผนที่ประเทศไทย

ภาคผนวก บี

แผนที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

ภาคผนวก ซี

พระราชกำหนดการบริหารราชการแผ่นดินในภาวะฉุกเฉิน

* To access the **Appendix C** in **Thai**, [please click here](#).

Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situation, B.E. 2548 (2005)

BHUMIBOL ADULYADEJ, REX;

Given on the 16th Day of July B.E. 2548

Being the 60th Year of the Present Reign.

His Majesty King Bhumibol Adulyadej is graciously pleased to proclaim that:

Whereas it is expedient to revise the law on public administration in emergency situations;

Whereas it is aware that this Act contains certain provisions in relation to the restriction of rights and liberties of persons, in respect of which section 29 in conjunction with section 31, section 35, section 36, section 37, section 39, section 44, section 48 and section 50 of the Constitution of the Kingdom of Thailand so permit by virtue of law;

By virtue of section 218 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, an Emergency Decree is hereby enacted, as follows:

Section 1. This Emergency Decree is called "Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situation, B.E. 2548 (2005)".

Section 2. This Emergency Decree shall come into force as from the day following the date of its publication in the Government Gazette.*

Section 3. The Act on Public Administration in Emergency Situation, B.E. 2495 (1952) shall be repealed.

Section 4. In this Emergency Decree:

"Emergency situation" means a situation, which affects or may affect the public order of the people or endangers the security of the State or may cause the country or any part of the country to fall into a state of difficulty or contains an offence relating to terrorism under the Penal Code, a battle or war, pursuant to which it is necessary to enact emergency measures to preserve the democratic regime of government with the King as Head of State of the Kingdom of Thailand under the Constitution of the Kingdom of Thailand, independence and territorial integrity, the interests of the nation, compliance with the law, the safety of the people, the normal living of the people, the protection of rights, liberties and public order or public interest, or the aversion or remedy of damages arising from urgent and serious public calamity.

"Competent official" means a person appointed by the Prime Minister to perform an act under this Emergency Decree.

Section 5. In the event of the occurrence of an emergency situation and the Prime Minister considers that it is appropriate to use the force of administrative officials or police officers, civil officials or military officers to jointly provide assistance, prevent, remedy, suppress, withhold the emergency situation, rehabilitation or provide assistance to the people, the Prime Minister upon the approval of the Council of Ministers is empowered to declare an emergency situation applicable to the whole Kingdom or in some area or locality as necessary for the situation. In the case where the approval of the Council of Ministers cannot be obtained in a timely manner, the Prime Minister may declare the emergency situation immediately and

shall subsequently seek the approval of the Council of Ministers within three days. If approval of the Council of Ministers is not obtained within the time prescribed, or the Council of Minister refuses approval, such declaration of emergency situation shall cease to be in force.

The declaration of emergency situation under paragraph one shall be in force for the duration prescribed by the Prime Minister but shall not exceed three months from the date of declaration. In the case where it is necessary to extend such period, the Prime Minister upon the approval of the Council of Ministers shall have the power to declare the extension of duration of enforcement provided that each extension shall not exceed three months.

At the end of the emergency situation or upon the disapproval of the Council of Ministers or upon the lapse of the period under paragraph two, the Prime Minister shall declare the annulment of such emergency situation.

Section 6. There shall be a Public Administration in Emergency Situation Committee consisting of a Deputy Prime Minister assigned by the Prime Minister as Chairperson, Minister of Defence, Minister of Interior and Minister of Justice as Vice Chairpersons, Permanent Secretary for Defence, Permanent Secretary for Interior, Permanent Secretary for Social Development and Human Security, Permanent Secretary for Justice, Director-General of the National Security Council, Attorney-General, Supreme Commander, Commander in Chief of the Royal Thai Army, Commander in Chief of the Royal Thai Navy, Commander in Chief of the Royal Thai Air Force, Commissioner-General of the Royal Thai Police, Director-General of the Department of Provincial Administration and Director-General of the Department Disaster Prevention and Mitigation as members, and National Security Council as member and secretary, having the powers and duties to monitor and inspect domestic and international situations which may arise from the emergency situation in order to advise the Prime Minister in the case where it is necessary to declare an emergency situation under section 5 or in the case of a serious situation under section 11 and for the implementation of appropriate measures under this Emergency Decree in order to prevent, remedy and withhold such emergency situation.

The provisions of this section shall not prejudice the exercise [of] powers of the Prime Minister under Section 5 in the declaration of emergency situation when there is a necessary and urgent situation which may endanger the country or the people.

Section 7. In an area or locality prescribed in a Declaration of Emergency Situation under section 5, powers and duties of a Minister, Ministry or several Ministries having charge and control of the execution of any law or empowered under any law, only in relation to the provisions on the issue of a permission, approval, order, command or aid in the prevention, remedy, suppression or withholding in an emergency situation or rehabilitation or provision of assistance to the people, shall be temporarily transferred as powers and duties of the Prime Minister in order that instructions and remedies during the situation can [be] achieve[d] in an integral, expedient and efficient manner.

The prescription of all or part of powers and duties of Ministers under paragraph one as powers and duties of the Prime Minister shall be in accordance with a Notification issued by the Council of Ministers.

The Prime Minister shall have the power to appoint competent officials to perform duties under this Emergency Decree and to carry out functions under laws which have been transferred to the powers and duties of the Prime Minister under paragraph one. A person appointed as a competent official shall be deemed to have the powers under such law. In this regard, the Prime Minister may authorise any governmental agency or competent official under such law to continue to exercise existing functions, provided that the exercise of functions shall be in accordance with the rules laid down by the Prime Minister.

In a case where the Prime Minister appoints a civil servant, a police officer or a military officer holding a position not lower than Director-General, Police Commander in Chief, Commander General or the equivalent thereof as a competent official and prescribed as a Chief Official responsible for remedying the emergency situation in an area and to have charge and control over other officials and competent officials in this regard, the exercise of functions by relevant governmental agencies and officials, including [the] competent official, shall comply with instructions of the Chief Official, except for the exercise of military functions, which must be in accordance with by-laws, rules and Regulations concerning the use of military force, provided that this must be consistent with guidelines stipulated by the Chief Official.

In the case of necessity, the Council of Ministers may set up an ad-hoc Special Task Force to provisionally exercise functions under this Emergency Decree until the Declaration of Emergency Situation has been annulled.

The Prime Minister may authorise a Deputy Prime Minister or one or more Ministers to exercise powers under paragraph one, paragraph three or paragraph four on his/her behalf or may entrust such persons as supervisors for the exercise of functions by the relevant governmental agencies, competent official under paragraph three, Chief Official under paragraph four and the agency under paragraph five and shall be deemed to be the superior official of the Chief Official, government officials and relevant competent officials.

Section 8. For the benefit of coordinating the exercise of functions in an appropriate manner and consistent with the circumstances of the situation and well-being of the people in the area [in] which an Emergency Situation has been declared, the Prime Minister or the designated Minister may issue an order appointing a group of persons or a person as an adviser for the exercise of functions of the competent official or as an assistant to the competent official in the exercise of functions under this Emergency Decree.

A person appointed under paragraph one shall acquire protection to the same extent as in the exercise of functions by a competent official within the scope of the appointed functions.

Section 9. In the case of necessity in order to remedy and promptly resolve an emergency situation or to prevent the worsening of such situation, the Prime Minister shall have the power to issue the following Regulations:

- (1) to prohibit any person from departing from a dwelling place during the prescribed period, except with the permission of a competent official or being an exempted person;
- (2) to prohibit the assembly or gathering of persons at any place or the commission of any act which may cause unrest;
- (3) to prohibit the press release, distribution or dissemination of letters, publications or any means of communication containing texts which may instigate fear amongst the people or is intended to distort information which misleads understanding of the emergency situation to the extent of affecting the security of state or public order or good moral of the people both in the area or locality where an emergency situation has been declared or the entire Kingdom;
- (4) to prohibit the use of routes or vehicles or prescribe conditions on the use of routes or vehicle;
- (5) to prohibit the use of buildings or enter into or stay in any place;
- (6) to evacuate people out of a designated area for the safety of such people or to prohibit any person from entering a designated area.

Regulations under paragraph one may prescribe a time condition for the compliance of Regulations or conditions for the exercise of functions by the competent official, or authorise a competent official to designate an area and additional details, so as not to perform any act which causes unreasonable hardship to the people.

Section 10. For the benefit of promptly resolving the problems in the emergency situation area, the Prime Minister may authorize a competent official appointed as a Chief Official under section 7 paragraph four to exercise the powers to issue the Regulations under section 9 on his/her behalf. However, upon the exercise of such powers, a report shall forthwith be submitted to the Prime Minister and if the Prime Minister does not issue Regulations on the same subject matter within forty-eight hours as from the issue of such Regulations by the competent official, such Regulations shall be cease to be in force.

Section 11. In the case where an emergency situation involves terrorism, use of force, harm to life, body or property, or there are reasonable grounds to believe that there exists a severe act which affects the security of state, the safety of life or property of the state or person, and there is a necessity to resolve the problem in an efficient and timely manner, the Prime Minister, upon the approval of the Council of Ministers, shall have the power to declare that such emergency situation is a serious situation, and the provisions of section 5 and section 6 paragraph two shall apply *mutatis mutandis*.

Upon a declaration under paragraph one, in addition to powers section 9 and section 10, the Prime Minister shall also have the following powers:

- (1) to issue a Notification that a competent official shall have the power of arrest and detention over persons suspected of having a role in causing the emergency situation, or being an instigator, a propagator, a supporter of such act or concealing relevant information relating to the act which caused the emergency situation, provided that

this should be done to the extent that is necessary to prevent such person from committing an act or participating in the commission of any act which may cause a serious situation or to foster cooperation in the termination of the serious situation;

(2) to issue a Notification that a competent official shall have the power to summon any person to report to the competent official or to give an oral statement or submit any documents or evidence relating to the emergency situation;

(3) to issue a Notification that a competent official shall have the power to seize or attach arms, goods, consumer products, chemical products or any other materials in the case where there are reasonable grounds to suspect that such objects have been used or will be used to commit or support an act which causes an emergency situation;

(4) to issue a Notification that a competent officials shall have the power to issue a warrant for the search, removal, withdrawal or demolition of buildings, structures or obstructions as necessary for the exercise of functions in order to promptly terminate a serious situation where a delay might render the situation beyond control;

(5) to issue a Notification that a competent official shall have the power to issue an order to inspect letters, books, printed matters, telegraphic transmissions, telephone communications or any other means of communication as well as to cancel or suspend any contact or communication in order to prevent or terminate the serious incident provided that the rules prescribed in the law on special investigation are complied with *mutatis mutandis*;

(6) to issue a Notification the prohibition of any act or any instruction to perform an act to the extent that is necessary for maintaining the security of the state, the safety of the country or the safety of the people;

(7) to issue a Notification that a competent official shall have the power to issue an order to prohibit any person from leaving the Kingdom where there are reasonable grounds to believe that the departure from the Kingdom will affect the security of the state or the safety of the country;

(8) to issue a Notification that a competent official shall have the power to instruct an alien to leave the Kingdom in the case where there are reasonable grounds to believe that such person is a supporter in causing the emergency situation, provided that the law on immigration shall apply *mutatis mutandis*;

(9) to issue a Notification that the purchase, sale, use or possession of any arms, goods, medical products, consumer products, chemical products or any equipment which may be used for causing unrest or terrorism shall be reported to or permitted by the competent official or comply with any conditions set by the Prime Minister;

(10) to order the use of military force in order to assist administrative officials or police officers in terminating the serious situation or controlling the situation so as to promptly secure order, provided that the performance of functions by military officers shall be made pursuant to identical powers and duties of a competent official under this Emergency Decree, whereas the scope of the use of such powers and duties of the military shall be in accordance with the conditions and time condition prescribed by the Prime Minister but shall not exceed the powers under martial laws in the case where martial laws apply.

Upon the termination of the serious situation under paragraph one, the Prime Minister shall issue a Notification to annul the Notification under this section forthwith.

Section 12. In arresting and taking suspected persons into custody under section 11(1), the competent official shall apply for leave of a court of competent jurisdiction or the Criminal Court. Upon obtaining leave of the court, the competent official shall be empowered to arrest and take the suspected persons into custody for a period not exceeding seven days. The suspected persons shall be taken into custody at a designated place which is not a police station, detention centre, penal institution or prisons and shall not be treated as a convict. In case where it is necessary to continue the detention in order to remedy the emergency situation, the competent official shall apply for the leave of the court to extend such detention period by seven days at a time, provided that the total period shall not exceed thirty days. Upon the expiration of such period, if the detention is still required, the competent official shall proceed under the Criminal Procedure Code.

In proceeding under paragraph one, the competent officials shall file a report on the arrest and detention of such suspected persons for submission to the court issuing the order under paragraph one. A copy of such report shall be deposited at the office of the competent official so that relatives of the suspected persons may access such reports for the entire duration of such detention.

The provisions on the procedures governing the issue of a warrant under the Criminal Procedure Code shall apply *mutatis mutandis* to the application for leave of the Court under paragraph one.

Section 13. If an object or equipment stipulated in a Notification under section 11(9) is a communication device or a part thereof, the Prime Minister may issue a Notification to implement such measure throughout the Kingdom or in any other areas not prescribed in a Declaration of Emergency Situation.

Section 14. A Regulation, Notification and order issued under section 5, section 7, section 8, section 9, section 11 and section 15 shall also be published in the Government Gazette upon coming into force.

Section 15. A competent official or a person having identical powers and duties to a competent official under this Emergency Decree shall be a competent official under the Penal Code and shall have the powers and duties of an administrative official or police officer under the Criminal Procedure Code as prescribed by the Prime Minister.

Section 16. A Regulation, Notification, order or an act under this Emergency Decree shall not be subject to the law on administrative procedures and the law on the establishment of Administrative Court and Administrative Court Procedure.

Section 17. A competent official and a person having identical powers and duties as a competent official under this Emergency Decree shall not be subject to civil, criminal or disciplinary liabilities arising from the performance of functions for the termination or prevention of an illegal act if such act was performed in good faith, non-discriminatory, and was not unreasonable in the circumstances or exceed[ed] the extent of necessity, but [this] does not preclude the right of a victim to seek compensation from a government agency under the law on liability for wrongful act of officials.

Section 18. Any person who violates a Regulation, Notification or order issued under section 9, section 10, section 11, or section 13 shall be liable to imprisonment for a term not exceeding two years or to a fine not more than forty-thousand baht, or to both.

Section 19. The Prime Minister shall have charge and control of the execution of this Emergency Decree.

Countersigned by:

Pol. Lt. Col. Thaksin Shinawatra, Prime Minister

Note: Whereas the law on Public Administration in Emergency Situation has been in force for a considerable period of time, certain provisions could not be applied to achieve an expedient remedy against a wide range of situations which affect the security of State; and owing to the fact that at present there are problems pertaining to the security of the State which affect the independence and territorial integrity of the State and acts which cause public disorders in the country, endangering life or causing distress to the extent that interferes with peaceful living of the people, which cannot be resolved by an ordinary form of public administration....there is a need to enact special measures for the administration of emergency situation to maintain the security of the State and the people's safety to resume promptly to normal life. Therefore, for the purpose of maintaining national or public safety or averting public calamity, it is necessary to issue this Emergency Decree.

* Government Gazette vol. 122, part 58a, 16 July B.E. 2548 (2005)

ภาคผนวก ดี

ข้อมูลเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ไครซิส กรุป

อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ไครซิส กรุป)หรือไครซิสกรุป (เป็นองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหากำไรและไม่ขึ้นต่อรัฐบาล มีพนักงานกว่า 110 คนทำงานอยู่ในพื้นที่ต่างๆในห้าทวีปเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ด้วยการเก็บข้อมูลในพื้นที่ และด้วยการสนับสนุนในระดับสูงเพื่อป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งที่รุนแรงในจุดต่างๆของโลก

แนวทางการทำงานของไครซิสกรุปยึดพื้นฐานจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม กลุ่มมีทีมงานนักวิเคราะห์การเมืองที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ที่มีปัญหาหรือในพื้นที่ใกล้เคียงกับประเทศที่มีโอกาสจะเกิดปัญหาหรือที่ปัญหามีเค้าจะรุนแรงหรือว่าจะฟื้นตัวขึ้นมาใหม่ จากข้อมูลและการประเมินสถานการณ์ในภาคสนาม กลุ่มจะออกรายงานเชิงวิเคราะห์ที่รวมถึงข้อเสนอแนะที่ปฏิบัติได้โดยมีเป้าหมายผู้รับอยู่ที่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในเชิงนโยบายในระดับระหว่างประเทศที่สำคัญๆ ไครซิส

กรุปยังออกรายงานรายเดือนความยาวสิบสองหน้าชื่อ ไครซิส วอช (Crisis Watch) ให้ภาพล่าสุดของปัญหาความขัดแย้งหรือสถานการณ์ที่สื่อเค้าความขัดแย้งสำคัญๆทั่วโลกด้วย

ไครซิสกรุปเผยแพร่รายงานและเอกสารสรุปสถานการณ์ของกลุ่มผ่านทางระบบอีเมลล์และทางไปรษณีย์ให้กับเจ้าหน้าที่กระทรวงต่างประเทศของประเทศต่างๆรวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ เอกสารเหล่านี้สามารถหาได้จากหน้าเว็บไซต์ของกลุ่มคือ www.crisisgroup.org ไครซิสกรุปทำงานโดยร่วมมือกับรัฐบาลและหน่วยงานที่ทำงานส่งผลกระทบต่อรัฐบาลอย่างใกล้ชิด รวมไปถึงสื่อมวลชนทั้งนี้เพื่อจะเน้นให้เห็นถึงผลของการทำงานวิเคราะห์วิกฤติต่างๆรวมทั้งเพื่อแสวงหาการสนับสนุน ข้อเสนอเพื่อแก้ไขปัญหาในทางนโยบายที่กลุ่มนำเสนอ

คณะกรรมการของไครซิสกรุปจะเป็นผู้มีส่วนช่วยถึงความสนใจของผู้มีส่วนตัดสินใจระดับนโยบายทั่วโลกต่อรายงานรวมทั้งข้อเสนอแนะของกลุ่ม คณะกรรมการดังกล่าวรวมไปถึงบุคคลสำคัญในวงการการเมือง การทูต ธุรกิจและสื่อมวลชน ไครซิสกรุปมีลอร์ด แพทเท่น แห่ง บาร์นส์ (Lord Patten of Barnes) อดีตกรรมการด้านกิจการภายนอกของสหภาพยุโรป เป็นประธานกลุ่ม ส่วนประธานอำนวยการและหัวหน้าคณะผู้บริหารที่รับหน้าที่นี้มาตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 2543 คืออดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของออสเตรเลีย นายกาเรท เอแวนส์ (Gareth Evans)

สำนักงานใหญ่ของไครซิสกรุปอยู่ในบรัสเซลส์ มีสำนักงานย่อยในวอชิงตัน ดีซี(ทำหน้าที่ตัวแทน)นิวยอร์ก ลอนดอน มอสโคว์ กลุ่มยังมีสำนักงานภาคสนามอีกสิบห้าแห่ง (ในอัมมาน เบลเกรด บิซเลคในเคอร์กีสถาน ดาการ์ ดูซานเบ้ อีสลามาบัด จาการ์ต้า คาบูล ไนโรบี ฟริทอเรีย พริสตีนา คิวโต โซล สกอปแจ้ และทบิลีซี) มีนักวิเคราะห์ทำงานในประเทศและดินแดนต่างๆที่มีปัญหาร่วมห้าสิบแห่งในสี่ทวีปด้วยกัน ในทวีปอาฟริการวมไปถึงอังโกล่า บรูไนดี โกตดิวัวร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก เจริเทรีย เอธิโอเปีย กินี ไลบีเรีย รวันดา และพื้นที่ซาเฮลในอาฟริกา เซียร์ราลีโอน โซมาเลีย ซูดาน ยูกันดา ซิมบับเว ในเอเชียมีอาฟกานิสถาน อินโดนีเซีย แคชเมียร์ คาซัคสถาน เคอร์กีสถาน เมียนมาร์หรือพม่า เนปาล เกาหลีเหนือ ปากีสถาน ทาจิกิสถาน

เตอร์กเมนิสถาน และอุซเบกิสถาน ในยุโรปมี อัลเบเนีย อาร์มีเนีย อเซอร์ไบจาน บอสเนียเฮอร์เซโกวีนา จอร์เจีย
โคโซโว มาซิโดเนีย มอลโดวา มอนเตเนโกร และเซอร์เบีย
ส่วนในตะวันออกกลางครอบคลุมทั้งภูมิภาคตั้งแต่อาฟริกาเหนือจนถึงอิหร่าน และในลาตินอเมริกามีที่โคลัมเบีย
พื้นที่รอบเทือกเขาแอนเดียนและในไฮติ

ไครซิสกรุปได้เงินสนับสนุนจากรัฐบาลประเทศต่างๆ จากมูลนิธิเพื่อการกุศล

กิจการต่างๆ รวมถึงผู้บริจาคที่เป็นรายบุคคล

หน่วยงานดังต่อไปนี้ซึ่งเป็นของรัฐบาลให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่กลุ่มในปัจจุบัน คือ Agence

Intergouvernementale de la francophonie, Australian Agency for International Development, Austrian Federal
Ministry of Foreign Affairs, Canadian Department of Foreign Affairs and International Trade, Canadian
International Development Agency, Canadian International Development Research Centre, Czech Ministry of
Foreign Affairs, Dutch Ministry of Foreign Affairs, Finnish Ministry of Foreign Affairs, French Ministry of
Foreign Affairs, German Foreign Office, Irish Department of Foreign Affairs, Japanese International
Cooperation Agency, Principality of Liechtenstein Ministry of Foreign Affairs, Luxembourg Ministry of Foreign
Affairs, New Zealand Agency for International Development, Republic of China (Taiwan) Ministry of Foreign
Affairs, Royal Danish Ministry of Foreign Affairs, Royal Norwegian Ministry of Foreign Affairs, Swedish
Ministry for Foreign Affairs, Swiss Federal Department of Foreign Affairs, Turkish Ministry of Foreign Affairs,
United Kingdom Foreign and Commonwealth Office, United Kingdom Department for International
Development, U.S. Agency for International Development

ผู้บริจาคเงินในส่วนที่เป็นมูลนิธิและจากภาคธุรกิจรวมไปถึง Atlantic Philanthropies, Carnegie Corporation of New
York, Compton Foundation, Ford Foundation, Fundacao Oriente, Fundacion DARA International, Bill &
Melinda Gates Foundation, William & Flora Hewlett Foundation, Hunt Alternatives Fund, Korea Foundation,
John D. & Catherine T. MacArthur Foundation, Moriah Fund, Charles Stewart Mott Foundation, Open
Society Institute, Pierre and Pamela Omidyar Fund, David and Lucile Packard Foundation, Ploughshares
Fund, Sigrid Rausing Trust, Rockefeller Foundation, Rockefeller Philanthropy Advisors and Sarlo
Foundation of the Jewish Community Endowment Fund

พฤศจิกายน 2548

ภาคผนวก อี

รายงานและเอกสารสรุปสถานการณ์เกี่ยวกับภูมิภาคเอเชีย ของไครซิสกรุป ที่ออกตั้งแต่ปี 2545

เอเชียกลาง

The IMU and the Hizb-ut-Tahrir: Implications of the Afghanistan Campaign, Asia Briefing N°11, 30 January 2002 (also available in Russian)

Central Asia: Border Disputes and Conflict Potential, Asia Report N°33, 4 April 2002

Central Asia: Water and Conflict, Asia Report N°34, 30 May 2002

Kyrgyzstan's Political Crisis: An Exit Strategy, Asia Report N°37, 20 August 2002

The OSCE in Central Asia: A New Strategy, Asia Report N°38, 11 September 2002

Central Asia: The Politics of Police Reform, Asia Report N°42, 10 December 2002

Cracks in the Marble: Turkmenistan's Failing Dictatorship, Asia Report N°44, 17 January 2003

Uzbekistan's Reform Program: Illusion or Reality?, Asia Report N°46, 18 February 2003 (also available in Russian)

Tajikistan: A Roadmap for Development, Asia Report N°51, 24 April 2003

Central Asia: Last Chance for Change, Asia Briefing N°25, 29 April 2003

Radical Islam in Central Asia: Responding to Hizb ut-Tahrir, Asia Report N°58, 30 June 2003

Central Asia: Islam and the State, Asia Report N°59, 10 July 2003

Youth in Central Asia: Losing the New Generation, Asia Report N°66, 31 October 2003

Is Radical Islam Inevitable in Central Asia? Priorities for Engagement, Asia Report N°72, 22 December 2003

The Failure of Reform in Uzbekistan: Ways Forward for the International Community, Asia Report N°76, 11 March 2004

Tajikistan's Politics: Confrontation or Consolidation?, Asia Briefing N°33, 19 May 2004

Political Transition in Kyrgyzstan: Problems and Prospects, Asia Report N°81, 11 August 2004

Repression and Regression in Turkmenistan: A New International Strategy, Asia Report N°85, 4 November 2004 (also available in Russian)

The Curse of Cotton: Central Asia's Destructive Monoculture, Asia Report N°93, 28 February 2005 (also available in Russian)

Kyrgyzstan: After the Revolution, Asia Report N°97, 4 May 2005 (also available in Russian)

Uzbekistan: The Andijon Uprising, Asia Briefing N°38, 25 May 2005 (also available in Russian)

เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ

Taiwan Strait I: What's Left of "One China"?, Asia Report N°53, 6 June 2003

Taiwan Strait II: The Risk of War, Asia Report N°54, 6 June 2003

Taiwan Strait III: The Chance of Peace, Asia Report N°55, 6 June 2003

North Korea: A Phased Negotiation Strategy, Asia Report N°61, 1 August 2003

Taiwan Strait IV: How an Ultimate Political Settlement Might Look, Asia Report N°75, 26 February 2004

North Korea: Where Next for the Nuclear Talks?, Asia Report N°87, 15 November 2004 (also available in Korean and in Russian)

Korea Backgrounder: How the South Views its Brother from Another Planet, Asia Report N°89, 14 December 2004 (also available in Korean and in Russian)

North Korea: Can the Iron Fist Accept the Invisible Hand?, Asia Report N°96, 25 April 2005 (also available in Korean and in Russian)

Japan and North Korea: Bones of Contention, Asia Report N°100, 27 June 2005 (also available in Korean)

China and Taiwan: Uneasy Détente, Asia Briefing N°42, 21 September 2005

เอเชียใต้

Pakistan: The Dangers of Conventional Wisdom, Pakistan Briefing N°12, 12 March 2002

Securing Afghanistan: The Need for More International Action, Afghanistan Briefing N°13, 15 March 2002

The Loya Jirga: One Small Step Forward? Afghanistan & Pakistan Briefing N°17, 16 May 2002

Kashmir: Confrontation and Miscalculation, Asia Report N°35, 11 July 2002

Pakistan: Madrasas, Extremism and the Military, Asia Report N°36, 29 July 2002

The Afghan Transitional Administration: Prospects and Perils, Afghanistan Briefing N°19, 30 July 2002

Pakistan: Transition to Democracy? Asia Report N°40, 3 October 2002

Kashmir: The View From Srinagar, Asia Report N°41, 21 November 2002

Afghanistan: Judicial Reform and Transitional Justice, Asia Report N°45, 28 January 2003

Afghanistan: Women and Reconstruction, Asia Report N°48, 14 March 2003 (also available in Dari)

Pakistan: The Mullahs and the Military, Asia Report N°49, 20 March 2003

Nepal Backgrounder: Ceasefire – Soft Landing or Strategic Pause?, Asia Report N°50, 10 April 2003

Afghanistan's Flawed Constitutional Process, Asia Report N°56, 12 June 2003 (also available in Dari)

Nepal: Obstacles to Peace, Asia Report N°57, 17 June 2003

Afghanistan: The Problem of Pashtun Alienation, Asia Report N°62, 5 August 2003

Peacebuilding in Afghanistan, Asia Report N°64, 29 September 2003

Disarmament and Reintegration in Afghanistan, Asia Report N°65, 30 September 2003

Nepal: Back to the Gun, Asia Briefing N°28, 22 October 2003

Kashmir: The View from Islamabad, Asia Report N°68, 4 December 2003

Kashmir: The View from New Delhi, Asia Report N°69, 4 December 2003

Kashmir: Learning from the Past, Asia Report N°70, 4 December 2003

Afghanistan: The Constitutional Loya Jirga, Afghanistan Briefing N°29, 12 December 2003

Unfulfilled Promises: Pakistan's Failure to Tackle Extremism, Asia Report N°73, 16 January 2004

Nepal: Dangerous Plans for Village Militias, Asia Briefing N°30, 17 February 2004 (also available in Nepali)

Devolution in Pakistan: Reform or Regression?, Asia Report N°77, 22 March 2004

Elections and Security in Afghanistan, Asia Briefing N°31, 30 March 2004

India/Pakistan Relations and Kashmir: Steps toward Peace, Asia Report N°79, 24 June 2004

Pakistan: Reforming the Education Sector, Asia Report N°84, 7 October 2004

Building Judicial Independence in Pakistan, Asia Report N°86, 10 November 2004

Afghanistan: From Presidential to Parliamentary Elections, Asia Report N°88, 23 November 2004

Nepal's Royal Coup: Making a Bad Situation Worse, Asia Report N°91, 9 February 2005

Afghanistan: Getting Disarmament Back on Track, Asia Briefing N°35, 23 February 2005

Nepal: Responding to the Royal Coup, Asia Briefing N°35, 24 February 2005

Nepal: Dealing with a Human Rights Crisis, Asia Report N°94, 24 March 2005

The State of Sectarianism in Pakistan, Asia Report N°95, 18 April 2005

Political Parties in Afghanistan, Asia Briefing N°39, 2 June 2005

Towards a Lasting Peace in Nepal: The Constitutional Issues, Asia Report N°99, 15 June 2005

Afghanistan Elections: Endgame or New Beginning?, Asia Report N°101, 21 July 2005

Nepal: Beyond Royal Rule, Asia Briefing N°41, 15 September 2005

Authoritarianism and Political Party Reform in Pakistan, Asia Report N°102, 28 September 2005

Nepal's Maoists: Their Aims, Structure and Strategy, Asia Report N°104, 27 October 2005

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Indonesia: The Search for Peace in Maluku, Asia Report N°31, 8 February 2002

Aceh: Slim Chance for Peace, Indonesia Briefing, 27 March 2002

Myanmar: The Politics of Humanitarian Aid, Asia Report N°32, 2 April 2002

Myanmar: The HIV/AIDS Crisis, Myanmar Briefing N°15, 2 April 2002

Indonesia: The Implications of the Timor Trials, Indonesia Briefing N°16, 8 May 2002

Resuming U.S.-Indonesia Military Ties, Indonesia Briefing N°18, 21 May 2002

Al-Qaeda in Southeast Asia: The case of the "Ngruki Network" in Indonesia, Indonesia Briefing N°20, 8 August 2002

Indonesia: Resources and Conflict in Papua, Asia Report N°39, 13 September 2002

Myanmar: The Future of the Armed Forces, Asia Briefing N°21, 27 September 2002

Tensions on Flores: Local Symptoms of National Problems, Indonesia Briefing N°22, 10 October 2002

Impact of the Bali Bombings, Indonesia Briefing N°23, 24 October 2002

Indonesia Backgrounder: How the Jemaah Islamiyah Terrorist Network Operates, Asia Report N°43, 11 December 2002

Aceh: A Fragile Peace, Asia Report N°47, 27 February 2003 (also available in Indonesian)

Dividing Papua: How Not to Do It, Asia Briefing N°24, 9 April 2003

Myanmar Backgrounder: Ethnic Minority Politics, Asia Report N°52, 7 May 2003

Aceh: Why the Military Option Still Won't Work, Indonesia Briefing N°26, 9 May 2003 (also available in Indonesian)

Indonesia: Managing Decentralisation and Conflict in South Sulawesi, Asia Report N°60, 18 July 2003

Aceh: How Not to Win Hearts and Minds, Indonesia Briefing N°27, 23 July 2003

Jemaah Islamiyah in South East Asia: Damaged but Still Dangerous, Asia Report N°63, 26 August 2003

The Perils of Private Security in Indonesia: Guards and Militias on Bali and Lombok, Asia Report N°67, 7 November 2003

Indonesia Backgrounder: A Guide to the 2004 Elections, Asia Report N°71, 18 December 2003

Indonesia Backgrounder: Jihad in Central Sulawesi, Asia Report N°74, 3 February 2004

Myanmar: Sanctions, Engagement or Another Way Forward?, Asia Report N°78, 26 April 2004

Indonesia: Violence Erupts Again in Ambon, Asia Briefing N°32, 17 May 2004

Southern Philippines Backgrounder: Terrorism and the Peace Process, Asia Report N°80, 13 July 2004 (also available in Bahasa)

Myanmar: Aid to the Border Areas, Asia Report N°82, 9 September 2004

Indonesia Backgrounder: Why Salafism and Terrorism Mostly Don't Mix, Asia Report N°83, 13 September 2004

Burma/Myanmar: Update on HIV/AIDS policy, Asia Briefing N°34, 16 December 2004

Indonesia: Rethinking Internal Security Strategy, Asia Report N°90, 20 December 2004

Recycling Militants in Indonesia: Darul Islam and the Australian Embassy Bombing, Asia Report N°92, 22 February 2005

Decentralisation and Conflict in Indonesia: The Mamasa Case, Asia Briefing N°37, 3 May 2005

Southern Thailand: Insurgency, Not Jihad, Asia Report N°98, 18 May 2005

Aceh: A New Chance for Peace, Asia Briefing N°40, 15 August 2005

Weakening Indonesia's Mujahidin Networks: Lessons from Maluku and Poso, Asia Report N°103, 13 October 2005

รายงานและสรุปสถานการณ์อื่น ๆ

สำหรับเอกสารรายงานและสรุปสถานการณ์ของ

ไครซิสกรุปด้าน อาฟริกา

- เอเชีย
- อาฟริกา
- ยุโรป
- ลาตินอเมริกาและคาริบเบียน
- ตะวันออกกลางและอาฟริกาเหนือ
- ประเด็นต่างๆ
- ไครซิส วอช

หาได้จากเว็บไซต์ของกลุ่ม www.crisisgroup.org

ภาคผนวก เอฟ

รายชื่อคณะกรรมการไครซิสกรุป

ประธาน

Lord Patten of Barnes

อดีตรัฐมนตรีว่าการด้านความสัมพันธ์ต่างประเทศ สหภาพยุโรป
สหราชอาณาจักร

ประธานอำนวยการและหัวหน้าคณะผู้บริหาร

Gareth Evans

อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศออสเตรเลีย

คณะกรรมการบริหาร

Morton Abramowitz

อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกาและทูตสหรัฐประจำตุรกี

Emma Bonino

สมาชิกรัฐสภายุโรปและอดีตรัฐมนตรียุโรป

Cheryl Carolus

อดีตข้าหลวงใหญ่แอฟริกาใต้ประจำอังกฤษ

อดีตเลขาธิการพรรคเอเอ็นซีของ แอฟริกาใต้

Maria Livanos Cattai*

อดีตเลขาธิการหอการค้านานาชาติ (International Chamber of Commerce)

Yoichi Funabashi

หัวหน้าข่าวการทูตและคอลัมน์นิสต์ นสพ.อาซาฮีชิมบุน ญี่ปุ่น

William Shawcross

นักหนังสือพิมพ์และนักเขียน สหราชอาณาจักร

Stephen Solarz*

อดีตรัฐมนตรีสภาองเกรส สหรัฐอเมริกา

George Soros

ประธานสถาบัน โอเพ่น โซไซตี้ (Open Society Institute)

William O. Taylor

ประธานกิตติมศักดิ์ บอสตันโกลบ (The Boston Globe)

สหรัฐอเมริกา

*รองประธาน

Adnan Abu-Odeh

อดีตที่ปรึกษาทางการเมืองของกษัตริย์อับดุลลาที่สองและกษัตริย์ฮุสเซนแห่งจอร์แดน

และอดีตผู้แทนถาวรประจำสหประชาชาติของจอร์แดน

Kenneth Adelman

อดีตทูตสหรัฐ และผู้อำนวยการกลุ่มอาร์มส คอนโทรล แอนด์ ดิสอาร์มาเม้นท์ (Arms Control and Disarmament Group)

Ersin Arioglu

สมาชิกสภาผู้แทน ตุรกี ประธานกิตติมศักดิ์กลุ่มยาปี เมอร์เคซี (Yapi Merkezi Group)

Diego Arria

อดีตทูตประจำสหประชาชาติของเวเนซุเอล่า

Zbigniew Brzezinski

อดีตที่ปรึกษาด้านความมั่นคงประธานาธิบดี สหรัฐอเมริกา

Kim Campbell

เลขาธิการคลับ ออฟ มาดริด (Club of Madrid)

และอดีตนายกรัฐมนตรี แคนาดา

Victor Chu

ประธานกลุ่ม ฮองกง

Wesley Clark

อดีตผู้บัญชาการทหารสูงสุดของนาโต้ ยุโรป

Pat Cox

อดีตประธานสหภาพยุโรป

Ruth Dreifuss

อดีตประธานาธิบดี สวิสเซอร์แลนด์

Uffe Ellemann-Jensen

อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศเดนมาร์ก

Mark Eyskens

อดีตนายกรัฐมนตรีเบลเยียม

Leslie H. Gelb

ประธานกิตติมศักดิ์ สภาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Council on Foreign Relation) สหรัฐอเมริกา

Bronislaw Geremek

อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศโปแลนด์

Frank Giustra

ประธานเอ็นดีเวอริ์ ไฟแนนเชียล (Endeavour Financial)
แคนาดา

I.K. Gujral

อดีตนายกรัฐมนตรีอินเดีย

Carla Hills

อดีตรัฐมนตรีการเคหะ และอดีตผู้แทนเจรจาการค้า
สหรัฐอเมริกา

Lena Hjelm-Wallén

อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีต่างประเทศ สวีเดน

James C.F. Huang

รองเลขาธิการสำนักประธานาธิบดี ไต้หวัน

Swanee Hunt

ประธานอินคลูซีฟ เซคเคียวริตี้ แอนด์ วิแมน เวจจิ่ง พีซ (Inclusive Security และ Women Waging Peace)
และอดีตทูตสหรัฐอเมริกาประจำออสเตรเลีย

Asma Jahangir

ผู้แทนพิเศษสหประชาชาติด้านปัญหาวิสามัญฆาตกรรม
การลงโทษโดยไม่ไต่สวน
และอดีตประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนปากีสถาน

Shiv Vikram Khemka

ผู้ก่อตั้ง และผู้อำนวยการบริหาร (รัสเซีย) กลุ่ม ซันกรุป (Sun Group), อินเดีย

James V. Kimsey

ผู้ก่อตั้งและประธานกิตติมศักดิ์ อเมริกาออนไลน์ (America Online Inc.) (เอโอแอล)

Bethuel Kiplagat

อดีตปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ เคนยา

Wim Kok

อดีตนายกรัฐมนตรี เนเธอร์แลนด์

Trifun Kostovski

สมาชิกรัฐสภา มาซิโดเนีย และผู้ก่อตั้ง โคมีทาล เทรด
จีเอ็มบีเอช (Kometal Trade GmbH)

Elliott F. Kulick

ประธานพีกาซัสอินเตอร์เนชันนอล (Pegasus International),
สหรัฐอเมริกา

Joanne Leedom-Ackerman

นักเขียนนวนิยาย และนักหนังสือพิมพ์ สหรัฐอเมริกา

Todung Mulya Lubis

ทนายความด้านสิทธิมนุษยชนและนักเขียน อินโดนีเซีย

Ayo Obe

ประธานคณะกรรมการบริหารเวิร์ด มูฟเม้นท์ ฟอว์
เดมอดเครซี่ (World Movement for Democracy), ไนจีเรีย

Christine Ockrent

นักหนังสือพิมพ์และนักเขียน ฝรั่งเศส

Friedbert Pflüger

โฆษกด้านนโยบายต่างประเทศ กลุ่มซีดียู/ซีเอสยู (CDU/CSU) ของรัฐสภาบุนเดสทากของเยอรมันนี

Victor M. Pinchuk

สมาชิกรัฐสภา ยูเครน ผู้ก่อตั้งกลุ่มอินเตอร์ไพป์ ไซแอนติฟิค
แอนด์ อินดัสเตรียล โปรดักชัน กรุป (Interpipe Scientific
and Industrial Production Group)

สุรินทร์ พิศสุวรรณ

อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ประเทศไทย

Itamar Rabinovich

ประธานมหาวิทยาลัยเทลอาวีฟ อดีตทูตอิสราเอลประจำสหรัฐ
และหัวหน้าทีมเจรจากับซีเรีย

Fidel V. Ramos

อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์

Lord Robertson of Port Ellen

อดีตเลขาธิการนาโต อดีตรัฐมนตรีกลาโหม สหราชอาณาจักร

Mohamed Sahnoun

ที่ปรึกษาพิเศษด้านแอฟริกาให้กับเลขาธิการสหประชาชาติ

Ghassan Salamé

อดีตรัฐมนตรีด้านเลบานอน
ศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปารีส

Salim A. Salim

อดีตนายกรัฐมนตรีเทนซาเนีย
อดีตเลขาธิการองค์การเอกภาพแอฟริกา

Douglas Schoen

ผู้ร่วมก่อตั้งเพนน์ เซินแอนด์เบอร์แลนด์ แอสโซซิเอทส์
(Penn, Schoen & Berland Associates) , สหรัฐอเมริกา

Pär Stenbäck

อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศ ฟินแลนด์

Thorvald Stoltenberg

อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศ นอร์เวย์

Grigory Yavlinsky

ประธานพรรคยาโบลโก (Yabloko) และกลุ่มคูมาน (Duman)
ในพรรค, รัสเซีย

Uta Zapf

ประธานคณะอนุกรรมการด้านการปลดอาวุธ
การควบคุมอาวุธและการไม่สะสมอาวุธของรัฐสภาบุนเดสทาก
เยอรมันนี

Ernesto Zedillo

อดีตประธานาธิบดีเม็กซิโก ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษา
โลกาภิวัตน์เยล

คณะกรรมการที่ปรึกษาระหว่างประเทศ

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษาระหว่างประเทศของไครซิสกรุปครอบคลุมไปถึงผู้บริจาคทั้งที่เป็นกิจการและรายบุคคลสำคัญๆซึ่งช่วยให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับกลุ่มเป็นประจำ

Rita E. Hauser (ประธาน)

Marc Abramowitz

Anglo American PLC

APCO Worldwide Inc.

BHP Billiton

John Chapman Chester

Chevron

Peter Corcoran

Credit Suisse Group

John Ehara

Equinox Partners

**JP Morgan Global Foreign
Exchange and Commodities**

George Kellner

George Loening

Douglas Makepeace

Anna Luisa Ponti

Quantm

Baron Ullens

Michael L. Riordan

**Sarlo Foundation of the Jewish
Community Endowment Fund**

Tilleke & Gibbins

Stanley Weiss

Westfield Group

Don Xia

Yasuyo Yamazaki

Sunny Yoon

ที่ปรึกษาระดับสูง

ที่ปรึกษาระดับสูงของไครซิสกรุปประกอบด้วยอดีตสมาชิกคณะกรรมการ(ที่ไม่ได้ทำงานในปัจจุบัน)ที่ยังคงติดต่อกับไครซิสกรุปและให้ความสนับสนุนตลอดจนคำปรึกษาเป็นครั้งคราว

Oscar Arias

Zainab Bangura

Christoph Bertram

Jorge Castañeda

Eugene Chien

Gianfranco Dell'Alba

Alain Destexhe

Marika Fahlen

Stanley Fischer

Malcolm Fraser

Max Jakobson

Mong Joon Chung

Allan J. MacEachen

Barbara McDougall

Matt McHugh

George J. Mitchell

Cyril Ramaphosa

Michel Rocard

Volker Ruehe

Simone Veil

Michael Sohlman

Leo Tindemans

Ed van Thijn

Shirley Williams

พฤศจิกายน 2548